

**ZUID
WEST**

Eindrapportage
Regiodeal Den Haag
Zuidwest

april 2023

**ZUIDWEST
OP Z'N BEST!**

VOORWOORD

Den Haag Zuidwest heeft enorm veel betrokken inwoners. Bijvoorbeeld Mayura, Kawkab, Corrie en Fred. Zij zorgen ervoor dat kwetsbare buurtbewoners een gezonde maaltijd krijgen: Mayura met hulp van haar gezin vanuit haar eigen keuken, Kawkab vanuit buurtkamer Bij Betje en Corrie en Fred vanuit Ontmoetingscentrum Morgenstond. Charles brengt organisaties, bewoners en ondernemers samen via het Wijkplatform Morgenstond. En ook de jonge bewoners van Zuidwest zijn betrokken bij de wijk, zoals de jongens van jeugdhonk Ons Pandje. Hier motiveren zij elkaar, maken ze huiswerk en is er ruimte voor ontspanning.

De Moeders van Vrederust hebben de MengelMoestuin opgericht. Een plek waar mensen samenkomen en tuinieren. Verbinding en vergroening, wat een mooie combinatie vind ik dat. En ook voor de veiligheid en leefbaarheid zijn deze actieve moeders, de oren en ogen van de wijk, heel belangrijk. “De samenwerking tussen jong en oud werkt bij ons heel goed”, zo vertelde een van hen me laatst.

Het zijn slechts een paar voorbeelden van bewoners die voor hun betrokkenheid een Zuidwest-speldje kregen. Zij zijn de motor achter geweldige initiatieven in de wijk. Initiatieven die bijdragen aan ontmoeting en perspectief. Ontmoeting helpt inwoners vanuit onderling contact en vanuit eigenwaarde weer mee te doen in de maatschappij en aansluiting te vinden. De Regiodealprojecten hebben het verschil gemaakt voor het herstel van Zuidwest en haar bewoners. Tegelijkertijd is dit pas het begin van de weg omhoog.

Ik ben ontzettend trots op wat we de afgelopen vier jaar hebben bereikt. Velen kregen het vertrouwen dat het beter kan en beter gaat met Zuidwest. Tegelijkertijd is er nog veel werk te doen. Daarom blijven we ons samen met bewoners en alle partners - met het Nationaal Programma Zuidwest, inclusief een tweede Regiodeal - inzetten om de ambities voor Zuidwest te realiseren en de successen van de eerste Regiodeal verder uit te bouwen. De betrokkenheid van inwoners daarbij is van groot belang én geeft vertrouwen. Want één ding is zeker: op de inwoners van Zuidwest kunnen we bouwen. En zo bouwen we met elkaar aan een stad die tegen een stootje kan.

Martijn Balster

Wethouder Volkshuisvesting, Welzijn en Zuidwest

MANAGEMENTSAMENVATTING

Dit is het laatste jaar van de eerste Regiodeal Den Haag Zuidwest (2019-2023). Tijd om de balans op te maken. Hebben we de ambities kunnen realiseren waarmee Rijk en regio vier jaar geleden samen startten? Met welke projecten is de meeste impact gemaakt? Welke lessen hebben we geleerd de afgelopen jaren en hoe ziet het vervolg van de Regiodeal eruit? Over deze onderwerpen gaat deze laatste rapportage.

START

Voor deze Regiodeal Den Haag Zuidwest stelde het Rijk begin 2019 € 7,5 miljoen beschikbaar voor een periode van vier jaar (via het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit). Weliswaar werd niet het volledige aangevraagde bedrag van € 18 miljoen toegekend, maar er kon een start worden gemaakt met het verbeteren van de leefbaarheid in Zuidwest. Vanuit de partners en de gemeente is € 12,5 miljoen aan cofinanciering toegevoegd (bijna 65%). Daarmee hebben Rijk en regio samen zo'n € 20 miljoen kunnen inzetten voor de Regiodeal Zuidwest. Dit komt neer op gemiddeld € 5 miljoen per jaar.

AMBITIES REGIODEAL

De bedoeling van de Regiodeal was om de leefbaarheid in Zuidwest te verbeteren. Dit hebben we vertaald in drie ambities:

- A. Realiseren van een krachtig maatschappelijk fundament
- B. Stimuleren en faciliteren van (mentale) gezondheid en persoonlijke ontwikkeling
- C. Creëren van en begeleiden naar werk, en het stimuleren van de (wijk)economie

Bij de start zijn ook enkele zeer ambitieuze succes-indicatoren geformuleerd: de sociale cohesie gaat met 0,5 punt omhoog, het veiligheidsgevoel stijgt met 10%, we activeren 500 mensen en begeleiden 500 mensen naar werk. Ook hebben minder huishoudens problematische schulden en wordt er 5.000 m² kleinschalige bedrijfsruimte gerealiseerd. In hoeverre is de Regiodeal erin geslaagd om deze hoge ambities in vier jaar te bereiken?

Een opsomming van de resultaten:

- Bij de diverse Regiodealprojecten zijn meer dan 2.000 bewoners actief geworden als vrijwilliger of deelnemer. Dat is flink meer dan de beoogde 500.
- Met de Regiodeal hebben we circa 6.500 m² extra kleinschalige bedrijfsruimte gerealiseerd in Zuidwest. Dat is meer dan de beoogde 5.000 m².
- Het percentage huishoudens met problematische schulden is tussen 2019 en 2021 afgenomen van 22% naar 20%. Het ligt nu dicht bij het Haags gemiddelde. We kunnen helaas niet vaststellen of en in hoeverre de Regiodeal hieraan heeft bijgedragen.

Ook weten we niet of deze daling na 2021 (een jaar met veel economische tegenvallers) is doorgezet. Wel veronderstellen we dat veel mensen in Zuidwest geholpen zijn om hun schulden te verminderen door de verbeterde hulpverlening via Schuldenzorgenvrij (Geldzaken070).

- De doelstelling om 500 mensen naar werk toe te leiden is niet volledig behaald. Uit het eindrapport Werkoffensief +500 blijkt dat de afstand tot de arbeidsmarkt voor bewoners van Zuidwest veel groter is dan vooraf werd verondersteld. Wel zijn via projecten als Talentstart Honk1, Allekanten, WijkLeerbedrijf zorg e.a. tientallen mensen aan werk geholpen. Het exacte aantal mensen dat is toegeleid naar werk, is niet bekend.
- We kunnen niet vaststellen of de sociale cohesie en het veiligheidsgevoel zijn verbeterd door de Regiodeal, omdat er geen goede data beschikbaar zijn. De beoogde nulmeting via de Integrale Veiligheidsmonitor van het CBS in 2019 had een te lage respons. Bovendien is de landelijke manier van onderzoeken in 2021 aangepast, zodat de gegevens niet meer vergelijkbaar zijn. Daarnaast heeft de coronacrisis vermoedelijk grote invloed gehad op de sociale cohesie en het veiligheidsgevoel.

De Regiodeal heeft veel bijgedragen aan de drie grote ambities en diverse doelen waarmee Rijk en regio vier

jaar geleden samen startten. Op het niveau van outcome-indicatoren is de exacte bijdrage beperkt inzichtelijk te krijgen. Bepaalde resultaten zijn eenvoudigweg niet (goed) of pas op langere termijn uit de beschikbare CBS-cijfers te halen. Bovendien worden deze indicatoren sterk beïnvloed door externe factoren als de coronacrisis, de energiecrisis, inflatie en dergelijke.

Om toch meer te kunnen zeggen over de impact van de Regiodeal, hebben we een uitgebreide analyse gemaakt (bloemrijk verantwoord) en een onafhankelijk extern onderzoek laten uitvoeren door bureau Regioplan. Uit beide analyses blijkt dat er vooral veel impact is gemaakt op buurtniveau (de zogenaamde 'buggy- en rollatorafstand'). Ook is duidelijk geworden dat het grootste deel van de beoogde concrete doelen ruimschoots is gehaald. Zeker op het terrein van ontmoeten, persoonlijke ontwikkeling en duurzame activatie van bewoners.

PARTNERRAAD ZUIDWEST

Belangrijk uitgangspunt van de Regiodealwerkwijze is de samenwerking met bewoners. Vanaf de start van de Regiodeal in 2019 vormden bewoners, ondernemers en professionals uit de verschillende wijken een belangrijke klankbordgroep voor het programmabureau van de Regiodeal: de Partnerraad Zuidwest. Deze Partnerraad heeft zich in 2022 ontwikkeld tot formele, onafhankelijke

gesprekspartner voor Zuidwest en is op 6 oktober 2022 officieel benoemd door het Haagse college van burgemeester en wethouders. De Partnerraad geeft het college gevraagd en ongevraagd advies over Zuidwest. Daarnaast zit de voorzitter van de Partnerraad in de Alliantieraad Zuidwest, om mee te beslissen over de plannen van het Nationaal Programma Zuidwest. Zo wordt de stem van bewoners permanent gehoord en is deze mede bepalend bij belangrijke besluiten over Zuidwest.

BALANS OPMAKEN

We hebben afgelopen jaar goed inzicht gekregen in wat wel en niet werkt in Zuidwest. De 'inspanning-impact matrix' heeft ons hiermee geholpen. Via deze methode zijn de inspanningen (met name de kosten) afgezet tegen de impact (o.a. zichtbaarheid in de buurt, aantallen deelnemers e.d.). De projecten met relatief lage inspanningen en grote impact op de buurt zijn uiteraard de projecten die we duurzaam moeten borgen in Zuidwest.

De meeste projecten hebben hun succes bewezen. Deze willen we dan ook voortzetten. Een aanzienlijk deel van de succesvolle projecten hebben we afgelopen jaar kunnen borgen in regulier beleid, of via langdurige vervolfinanciering. Met een aantal projecten zijn we voortijdig gestopt, omdat ze te weinig bijdroegen aan de Regiodealdoelen of niet op gang kwamen. Daarnaast is een aantal projecten vertraagd, waardoor op dit moment nog niet kan worden bepaald of ze succesvol gaan zijn.

KNELPUNT: FINANCIERING VAN PROJECTEN OP HET SNIJVLAK VAN BELEIDSTERREINEN

Voor een aantal succesvolle - en ook door bewoners zeer goed gewaardeerde - projecten blijkt het lastig om structurele vervolfinanciering te vinden. Het gaat hierbij vooral om 'projecten met buurtimpact' op het snijvlak van verschillende beleidsterreinen. Waarom is het zo lastig om juist deze succesvolle projecten te borgen en duurzaam te financieren? Op basis van de kenmerken van de 'projecten met buurtimpact' hebben we een aantal mogelijke redenen op een rij gezet:

- De resultaten zijn niet direct toe te schrijven aan één beleidsterrein
- De waarde van 'ontmoeten' wordt te weinig erkend en ontmoeten heeft onvoldoende plek en budget in het huidige beleid

- Ontmoeten draagt bij aan de verschillende beleidsterreinen (o.a. taal, persoonlijke ontwikkeling, (mentale) gezondheid, participatie en werk, veiligheid en leefbaarheid)
- Het succes is lastig te verantwoorden in termen van enkelvoudige beleidsdoelstellingen (doelmatigheid van het budget is niet direct herleidbaar)
- Initiatief en vormgeving van veel van deze projecten komt vanuit bewoners, waardoor er minder eigenaarschap wordt gevoeld bij de financier (overheid)

Hier ligt een belangrijke opgave voor toekomstig beleid, zowel lokaal als landelijk. Bij gebiedsgericht werken ontstaan immers vaak initiatieven op het snijvlak van beleidsterreinen. Dat laat deze Regiodeal ook duidelijk zien. Sterker nog: de meest succesvolle Regiodeal-projecten liggen juist op het snijvlak van verschillende beleidsterreinen. Want als je vanuit een gebied en de bewoners redeneert, ontstaan oplossingen vanuit de specifieke situatie in een gebied, vanuit de reële behoefte van bewoners. En die oplossingen laten zich niet opknippen in beleidsterreinen of gemeentelijke afdelingen.

We hebben onze inzichten uitvoerig gedeeld binnen de gemeente en met het Rijk. De inzichten spelen een belangrijke en grote rol bij de opzet, financiering en verantwoording van de volgende Regiodeal Zuidwest en de werkwijze van het Nationaal Programma Zuidwest.

LESSEN

Zowel op projectniveau als op het niveau van integrale samenwerking en financiering, hebben we na vier jaar Regiodeal veel geleerd. We leren niet alleen van succesvolle projecten, maar ook van mislukkingen, zoals de Energieacademie (waar overigens ook andere financieringsbronnen voor waren). Dit zijn de twaalf belangrijkste leerpunten, die we ook met de gemeenteraad en het Rijk hebben gedeeld en die we meenemen in de uitwerking van het Nationaal Programma Zuidwest.

1. Groot dromen, klein beginnen
2. Zorg voor professionele ondersteuning van ontmoetingsplekken
3. De meeste impact is er op 'buggy- en rollatorafstand'
4. Verlaag drempels voor deelname aan (arbeids-)ontwikkeltrajecten
5. Waardeer 'werk van waarde' beter en focus niet alleen op betaald werk
6. Breng focus aan bij de inzet van middelen
7. Formuleer vooraf realistische indicatoren
8. Sociaal weefsel heeft tijd nodig om te groeien
9. Continuïteit in beleid is van wezenlijk belang voor het herstel van vertrouwen in de overheid
10. Maak integrale financiering regulier mogelijk
11. Denk buiten de kaders en geef als overheid meer experimenteeruimte
12. Betrek het Rijk bij het creëren van doorbraken op gebied van wet- en regelgeving

COMMUNICATIESTRATEGIE

Communicatie heeft de afgelopen vier jaar een belangrijke rol gespeeld bij de Regiodeal Zuidwest. In het voorjaar van 2020 is een campagne van start gegaan met de lancering van de website zuidwestopznbest.nl, een postercampagne, een speciale Zuidwest-stadsdeelkrant en online advertising op sociale media. Centraal in de communicatie en de campagne staan de bewoners van Zuidwest. Zij komen aan het woord en zijn (letterlijk) in beeld. Los van de campagne zijn er structurele commu-

nicatie-activiteiten. Sinds 2021 reikt de gemeente zo'n vier keer per jaar speciale Zuidwest-speldjes uit aan bewoners die zich vrijwillig inzetten voor hun buurt. Minimaal een keer per jaar organiseren we een groot event voor en met betrokken bewoners en (potentiële) partners van Zuidwest. Ook hebben we een actieve benadering van bestuurders, landelijke politici en Rijksambtenaren om Zuidwest te bezoeken en zo de aandacht op Zuidwest te vestigen (lobby). Afgelopen jaar waren er o.a. bezoeken van premier Rutte, de ministers De Jonge, Hoekstra, Bruins Slot, diverse kamerleden, en ambtenaren van diverse ministeries.

FINANCIËN

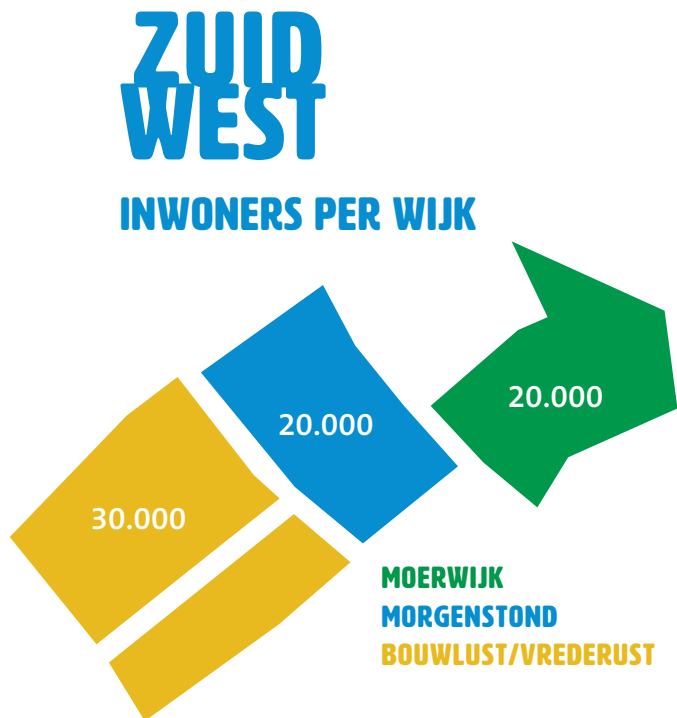
In de zomer van 2019 is deze eerste Regiodeal Zuidwest gesloten met het Rijk. De urgentie in Zuidwest was toen ook al hoog. Er is destijds € 18 miljoen aangevraagd, waarvan slechts € 7,5 miljoen werd toegekend. Met veel toewijding van partners en gemeentelijke beleidsafdelingen heeft Den Haag destijds gezorgd voor ruim 65% cofinanciering boven op de Rijksbijdrage. Hierdoor is er voor totaal ruim € 20 miljoen aan investeringsruimte gecreëerd voor 4 jaar.

Eind 2022 is hiervan € 15,8 miljoen feitelijk besteed. Het resterende bedrag is begroot voor projecten die doorlopen in 2023, zoals de ontmoetingsplekken, wijkbedrijven, enkele vastgoedgerelateerde projecten en de Partnerraad Zuidwest.

VERVOLG

Met de Regiodeal zijn met beperkte middelen hele belangrijke eerste stappen gezet richting het herstel van Zuidwest. In het bijzonder heeft de Regiodeal gezorgd voor meer ontmoeting en sociale verbinding tussen bewoners. Die sociale basis en het broze herstel van vertrouwen koesteren we en bouwen we uit. Tegelijkertijd zien we dat de meest impactvolle Regiodealprojecten op het snijvlak van diverse beleidsterreinen liggen en daardoor nog lastig structureel in te bedden zijn in regulier beleid. Daar gaat dan ook de aandacht naar uit in de komende periode.

Voor het herstel van Zuidwest is een lange adem, commitment en een duurzame inzet van middelen nodig. Als we een betrouwbare overheid willen zijn, tuigen we niet allemaal nieuwe tijdelijke projecten op, maar versterken we vooral wat we al goed doen, en breiden dat uit. Met de tweede Regiodeal bouwen we daarom ook voort op de lessen en resultaten van de eerste. Zo schakelen we van een opstapprogramma naar het twintig jaar durend Nationaal Programma Zuidwest. Zo borgen we de ambities van de Regiodeal op langere termijn en werken we vanaf de start aan de continuïteit van de initiatieven. Deze eerste Regiodeal is een belangrijk vliegwiel gebleken voor het herstel van Zuidwest. Nu is het zaak om door te pakken. En vol te houden. Totdat bewoners van Zuidwest, met de jeugd voorop, verbetering ervaren in hun wijken en weer hoop en perspectief hebben.

De **Regiodeal** moet zorgen voor een structurele verandering in Den Haag Zuidwest. Dat doen we samen met de bewoners, de Rijksoverheid, de gemeente, het bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en andere partners.

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	2
Managementsamenvatting	3
1. Inleiding	9
2. Terugblik: what's the deal?	12
3. Sturing op doelen	16
4. Resultaten van de Regiodeal	20
5. Balans opmaken	36
6. Leerpunten	42
7. Communicatie	48
8. Financiën	53
9. Conclusie en vervolg	56
BIJLAGEN	60
A. De Regiodealprojecten	
B. Zuidwest in cijfers	
C. Lijst met RIS-publicaties	
D. Lijst met onderzoeken	

INLEIDING

1. INLEIDING

Dit is het laatste jaar van de eerste Regiodeal Den Haag Zuidwest (2019-2023). Tijd om de balans op te maken. Hebben we de ambities kunnen realiseren waarmee Rijk en regio vier jaar geleden samen startten? Met welke projecten is de meeste impact gemaakt? Welke lessen hebben we geleerd de afgelopen jaren en hoe ziet het vervolg van de Regiodeal eruit? Over deze onderwerpen gaat deze laatste rapportage.

Aanleiding voor de Regiodeal was de slechte leef-situatie in Zuidwest. Meer dan andere inwoners van Den Haag hebben de bewoners van Bouwlust, Vrederust, Moerwijk en Morgenstond te maken met een stapeling van problemen: armoede, slechte woningen, (jeugd) criminaliteit, ziekte, schooluitval, werkloosheid... De coördinator van buurtkamer Heeswijkplein 10, Wendy Broeders, formuleerde dit bij VPRO Tegenlicht op 26 januari jl. nog pijnlijk treffend met de woorden: *'De buitenwereld ziet mensen in Moerwijk als dom, dik en dood. Uit onderzoek blijkt: ze zijn doorgaans laagopgeleid, hebben een ongezonde leefstijl en overgewicht en gaan gemiddeld 7 jaar eerder dood dan de rest van de mensen in de stad.'*

Ook vier jaar geleden was al duidelijk dat we met de Regiodeal niet alle problemen in Zuidwest konden aanpakken. Daarvoor was de looptijd te kort en de investeringsruimte te beperkt. De Regiodeal was allereerst bedoeld als vliegwiel, als belangrijke aanjager voor meer energie richting Zuidwest en commitment op een meerjarig vervolg. Dat doel is zeker bereikt. Het gaat erom dat bewoners vertrouwen in elkaar en in de aanpak hebben: dat het gaat lukken om Den Haag Zuidwest er weer bovenop te krijgen.

Uiteindelijk hebben we in totaal 40 projecten opgezet om het leven van bewoners en ondernemers in Zuidwest te verbeteren. De projecten hebben met name impact gegenereerd op buurtniveau, op zogenaamde buggy- en rollatorafstand. Daar gaan we later in deze rapportage dieper op in. Bijzonder was dat sommige projecten uitgroeiden tot prachtige parels met zichtbare meerwaarde in de wijk. Andere projecten bleken minder succesvol, maar leverden wel waardevolle inzichten op in wat wel, en wat vooral ook niet werkt in deze wijken.

Boven alles is duidelijk dat de samenwerking met bewoners en partners in de wijk essentieel was voor de Regiodeal. Een goede samenwerking heeft grote toegevoegde waarde voor het draagvlak van een project en de effectiviteit ervan. Bewoners van Zuidwest hebben

dan ook vanaf de start van de Regiodeal meegedacht en meegedaan. We zijn er trots op dat deze samenwerking heeft geleid tot de officiële installatie van de Partnerraad Zuidwest, die het Haagse stadsbestuur gevraagd en ongevraagd adviseert over Zuidwest. Zo is de stem van bewoners permanent en direct te horen aan de tafels waar de plannen worden gemaakt en beslissingen worden genomen.

Ook op projectniveau bleek de inbreng van bewoners essentieel. De meest succesvolle Regiodealprojecten zijn de projecten die de behoeften en het perspectief van bewoners centraal zetten, en erin slagen duurzaam

in contact te blijven met bewoners die we niet goed bereiken met de reguliere gemeentelijke dienstverlening. Een goed voorbeeld hiervan is wijkbedrijf Allekanten. Kortom: we kijken we terug op een bijzonder leerzame periode waarin veel mooie resultaten zijn geboekt. Hiermee is een solide basis gelegd voor het vervolg van de Regiodeal. Want duidelijk is dat we een goed begin hebben gemaakt met het herstel van Zuidwest, maar we zijn er nog niet. Een lange adem is nodig om van Zuidwest een goede plek maken om te wonen, werken en leven. Ook dat komt aan de orde in deze rapportage.

LEESWIJZER

In hoofdstuk 2 blikken we terug op de start van de Regiodeal: welke ambities hadden we en welke afspraken hoorden daarbij? Vervolgens beschrijft hoofdstuk 3 hoe we een Doelen en Inspanningen Netwerk hebben gebruikt om de voortgang te monitoren. In hoofdstuk 4 staat welke ambities en doelstellingen zijn gehaald, en waarom dat wel of niet is gelukt. Hoofdstuk 5 vormt het hart van deze rapportage: met een uitgebreide evaluatie ('bloemrijk verantwoorden') maken we de balans op van alle Regiodealprojecten. Welke impact is gemaakt en wat zijn de werkzame elementen daarbij? De lessen die we tijdens de Regiodeal hebben geleerd staan in hoofdstuk 6. In hoofdstuk 7 zetten we uiteen hoe we de communicatie hebben vormgegeven. Hoofdstuk 8 belicht de financiën. We sluiten de rapportage in hoofdstuk 9 af met een conclusie en een vooruitblik: we weten nu wat de Regiodeal allemaal heeft opgeleverd, hoe gaan we verder?

**TERUGBLIK:
WHAT'S THE DEAL?**

2. TERUGBLIK: WHAT'S THE DEAL?

Een Regiodeal is een inhoudelijke en financiële overeenkomst tussen Rijk en regio, om de leefbaarheid in een regio te versterken. Voor elke euro die het Rijk investeert, legt de regio ook een euro in (cofinanciering).

De Regiodeal Zuidwest was gericht op het vergroten van de sociale cohesie, veiligheid, werkgelegenheid en de economische positie van de wijken. Met deze overeenkomst wilden we een kanteling teweegbrengen in Zuidwest, samen met het Rijk, maatschappelijke organisaties, het bedrijfsleven en de bewoners.

Het opstellen van de Regiodeal bleek een intensief onderhandel- en schrijfproces, waarbij veel afstemming nodig was binnen de gemeente Den Haag, met de betrokken partners, met bewoners in de stad en de Rijksoverheid. Maar liefst zeven ministeries waren betrokken en in Den Haag was net een nieuw, ambitieus college aangetreden. Iedereen wilde graag de eigen bijdragen en doelstellingen expliciet terugzien in deze eerste Regiodeal. Uiteindelijk zijn in de 20 pagina's tellende definitieve overeenkomst verschillende maatschappelijke ambities en meerdere doelen vastgelegd.

We vatten ze hiernaast kort samen.

AMBITIES UIT DE DEALTEKST¹

ARTIKEL 1 AMBITIE

Met deze Regiodeal Den Haag Zuidwest willen Partijen bereiken dat de achterstand van Den Haag Zuidwest op (sociaal-economische) factoren als werk, onderwijs, sociale cohesie en veiligheid ten opzichte van het gemiddelde in Den Haag in 2023 kleiner is geworden.

ARTIKEL 2 DRIE PIJLERS

De ambitie voor Den Haag Zuidwest is uitgewerkt langs drie pijlers:

1. Samenleving en participatie
2. Vitale inwoners
3. Activeren, leren en werken (inclusief wijkeconomie)

ARTIKEL 3 BEOOGDE RESULTATEN

Voor de gehele Regiodeal Den Haag Zuidwest samen beogen Partijen met een integrale aanpak op de drie pijlers de volgende doelstellingen in Den Haag Zuidwest te realiseren:

- Sociale cohesie indicator² stijgt tussen najaar 2019 en najaar 2023 met 0,5 punt.
- Het percentage mensen dat zich onveilig voelt daalt tussen najaar 2019 en najaar 2023 met 10 procentpunten.
- Van najaar 2019 tot en met 2023 zijn 500 mensen vanuit de bijstand toegeleid naar werk.³
- Van najaar 2019 tot en met 2023 zijn 500 mensen geactiveerd, bijvoorbeeld als vrijwilliger.³
- Het aantal huishoudens met problematische schulden neemt af.⁴
- Er wordt 5.000 m² extra bedrijfsruimte gecreëerd.

¹ RIS301876 Startnotitie Regiodeal Zuidwest Gemeente Den Haag

² Bron: Integrale Veiligheidsmonitor (IVM) van het CBS

³ Bron: Werkoffensief +500, gemeente Den Haag - RIS311554

⁴ Een problematische schuldsituatie is de situatie waarin te voorzien is dat een natuurlijke persoon schulden niet zal kunnen blijven afbetalen of is gestopt met afbetalen. In ieder geval een situatie waarin niet binnen 36 maanden alle openstaande vorderingen betaald kunnen worden (met een betalingsregeling).

FINANCIËLE AFSPRAKEN

Voor deze eerste Regiodeal Den Haag Zuidwest stelde het Rijk in het voorjaar van 2019 € 7,5 miljoen beschikbaar voor een periode van vier jaar (via het ministerie LNV). Weliswaar was lang niet het volledige aangevraagde bedrag (€ 18 miljoen) toegekend, maar er kon een start worden gemaakt om de leefbaarheid in Zuidwest te verbeteren. Vanuit de partners en de

gemeente is uiteindelijk zo'n € 12,5 miljoen aan cofinanciering toegevoegd (bijna 65%). In totaal hebben Rijk en regio samen daarmee zo'n € 20 miljoen kunnen inzetten voor de Regiodeal Zuidwest (gemiddeld € 5 miljoen per jaar). Naast financiële middelen helpt het Rijk via de Regiodeal ook met het wegnemen van belemmeringen in regelgeving en beleid, het vormen van nieuwe netwerken en het bundelen en delen van kennis.

DE SELECTIE VAN PROJECTEN

De Rijksbijdrage van € 7,5 miljoen is in drie tranches (periodes van één jaar) verdeeld (2019, 2020, 2021). In elke tranche konden projectleiders (al dan niet werkzaam bij de gemeente) projecten in Zuidwest aandragen, waar zij cofinanciering vanuit de Regiodeal voor nodig hadden. Om de selectie van projecten op een verantwoorde en eerlijke manier te doen, is met hulp van een onafhankelijk bureau (JSO) een afwegingskader opgesteld met beoordelingscriteria. Daarbij is ook gekeken naar een evenwichtige verdeling van de projecten over de drie pijlers.

- Voor de 1^e tranche moest een selectie worden gemaakt uit zo'n 80 verschillende projecten. Na zorgvuldige afweging zijn uiteindelijk 17 projecten medegefinancierd vanuit de Regiodeal.⁵

⁵ RIS303223 Tussenbericht Regiodeal

- Voor de 2^e tranche zijn 22 aanvragen ingediend waarvan er 17 zijn geselecteerd.⁶
- Voor de 3^e en laatste tranche was geen selectie nodig, omdat alle zes de ingediende projecten konden worden geselecteerd.⁷

In totaal zijn in de periode 2019-2021 40 projecten opgestart. In de eerste periode van de Regiodeal lag de nadruk op het opbouwen van een evenwichtige Regiodealportefeuille met een groot aantal nieuwe projecten. In deze beginfase werden ook meteen al bewoners, ondernemers en andere professionals uit de wijken betrokken via een klankbordgroep die het gemeentelijk Regiodealteam adviseerde over de (voortgang van) projecten, en om met elkaar ervaringen uit te wisselen en de lokale kennis in de wijken te delen en te benutten. Deze klankbordgroep is later uitgegroeid tot de Partnerraad Zuidwest. In eerste instantie werden de projecten alleen op outputniveau gemonitord (zoals het aantal bezoekers per maand). Vanaf 2020 hebben we de stap gemaakt van projectsturing naar programmasturing. Hierdoor kon beter worden gestuurd op de achterliggende doelen van de Regiodeal. De afgelopen anderhalf jaar lag de focus op het evalueren van de (impact van de) projecten en het borgen van succesvolle projecten.

⁶ RIS305635 Selectie 2^e tranche projecten Regiodeal Den Haag Zuidwest

⁷ RIS309474 Regiodeal 3^e tranche projecten

“Sinds wij deze tuinen zijn begonnen hebben we meer contact met omwonenden. Zoals ouderen die vaak alleen zijn.”

Zeynep Özdemir, vrijwilligster MengelMoestuin

**ZUIDWEST
OP Z'N BEST!**

**BEWONERS
VAN ZUIDWEST
GEVEN DE
SOCIALE
COHESIE EEN**

5,1

STURING OP DOELEN

3. STURING OP DOELEN

Om beter te kunnen sturen op de doelstellingen van de Regiodeal hebben we de projecten van de Regiodeal eind 2021 geplaatst in een Doelen en Inspanningen Netwerk (DIN). Dit is een beproefd hulpmiddel bij grotere programma's. Met het DIN is in beeld gebracht hoe afzonderlijke projecten bijdragen aan de bovenliggende doelen en ambities, en hoe de onderlinge samenhang is.

TOELICHTING OP DIN REGIODEAL ZUIDWEST

De bedoeling van de Regiodeal was om de leefbaarheid in Zuidwest te versterken. Dit is in het Doelen en Inspanningen Netwerk vertaald in drie ambities, gebaseerd op de drie pijlers van de Regiodeal:

- A. Realiseren van een krachtig maatschappelijk fundament
- B. Stimuleren en faciliteren van (mentale) gezondheid en persoonlijke ontwikkeling
- C. Creëren van en begeleiden naar werk, en het stimuleren van de (wijk)economie

Per ambitie zijn vervolgens concrete doelen geformuleerd, waaraan de projecten een bijdrage konden leveren. Sturen en monitoren via een DIN vergt andere manieren van informatie verzamelen dan alleen het sturen op projectniveau op output (zoals aantallen bezoekers).

Door alle projecten overzichtelijk in een DIN te plaatsen, kon het Regiodealteam in gesprek met projectleiders, bewoners en partners beter bepalen of de afzonderlijke projecten voldoende bijdroegen aan de doelen en ambities van de Regiodeal, en op welke manier. Hierdoor kon er ook tussentijds worden bijgestuurd.

WAT HEEFT DEZE MONITORING ONS OPGELEVERD?

Monitoren via een DIN betekent dat je je succes op een ander manier definieert dan alleen met de vooraf bepaalde outcome-indicatoren op wijkniveau.

Daarnaast hielp het DIN om meer inzicht te krijgen in de impact van afzonderlijke projecten. Afzonderlijke projecten hebben eigenstandig weliswaar nauwelijks impact op de grotere maatschappelijke ambities van de Regiodeal (zoals het verbeteren van de leefbaarheid in Zuidwest). Maar het succes van bijvoorbeeld een buurtkamer was wel heel zichtbaar op buurtniveau, op 'buggy- en rollatorafstand'.

WAT BEPAALT SUCCES? EEN VOORBEELD

Het succes van een buurtkamer wordt slechts deels bepaald door het *aantal bezoekers*. Een buurtkamer heeft namelijk onder andere als bovenliggend doel het verbeteren van de sociale cohesie in de buurt. En de verbeterde sociale cohesie draagt vervolgens weer bij aan de grotere ambitie van verbeterde leefbaarheid in Zuidwest. Het aantal bezoekers zegt niet 1-op-1 iets over het verbeteren van de sociale cohesie, want er zijn veel meer factoren die de sociale cohesie beïnvloeden.

DOELEN EN INSPANNINGEN NETWERK (DIN) REGIODEAL DEN HAAG ZUIDWEST

1. Realiseren van een krachtig maatschappelijk fundament

Hoofddoel

A Meer meedoen in de wijk
B Meer sociale cohesie en onderlinge betrokkenheid
C Groter gevoel van veiligheid

Concreet doel

1 Minimaal één ontmoetingsplek per wijk met een programma (minimaal 3 activiteiten) voor activatie van bewoners
Hoofddoel A,B

2 Bewoners kennen de buurt, straat en portiek. De indicator Sociale cohesie stijgt met 0,5 punt
Hoofddoel B

3 Grotere Meldingsbereidheid
Hoofddoel B,C

4 Mensen in Zuidwest voelen zich even veilig als gemiddeld in Den Haag
Hoofddoel C

Projecten

1 Bij Betje
Concreet doel
1,2 7
13,14

2 Buurtkamer de Luyck Jan Luyckencentrum
Concreet doel
1,2,3,4 7
13,14

3 Kies Supermarkt
Concreet doel
1 7
11,14

4 Participatiekeuken
Concreet doel
1,2 8,9
13,14

5 Pandje 4 (Vrederust versneld)
Concreet doel
1,2,3 6,7,8,9
14

6 Moerwijk West (renovatie)
Concreet doel
2,3 14

7 Pop-up bibliotheek
Concreet doel
1,2 10
14

8 Talenthuis Moerwijk
Concreet doel
2

9 Vreedzame Wijk
Concreet doel
2,4

10 Basis op orde (veiligheidsonderzoek)
Concreet doel
3,4

11 Stadslandbouw (Groene Matties)
Concreet doel
1,2 14

12 Lief en Leed straatjes
Concreet doel
2,4

13 Jongerenaanpak (stage en Basta)
Concreet doel
2,4 14,15

2. Stimuleren en faciliteren van persoonlijke ontwikkeling en gezondheid

Hoofddoel

D Meer mensen bewust van het belang van gezond eten
E Bewoners bewegen meer
F Meer talentontwikkeling op gebied van kunst en cultuur

G Bewoners hebben betere taal-, reken- en digivaardigheden
H Grotere doorstroom uit opleidingstrajecten naar (beroeps)onderwijs en vrijwilligers(werk)

Concreet doel

5 Minimaal één sport-accommodatie (livinglab/ beweeglab) per wijk voor alle bewoners
Hoofddoel E

6 Minimaal één ontmoetingsplek per wijk met cursusaanbod voor taal, rekenen en digitale vaardigheid
Hoofddoel G

7 Minimaal 80 deelnemers per jaar neemt deel aan opleidingstrajecten voor taal, rekenen en digitale vaardigheid
Hoofddoel G

8 Minimaal 600 bewoners participeren in culturele activiteiten
Hoofddoel F

9 Minimaal 4 projecten waar aandacht is voor gezonde levensstijl
Hoofddoel D,E

10 Minimaal 2 bibliotheken in Zuidwest
Hoofddoel F,G

Projecten

14 Zuidwest Vertelt zijn verhaal
Concreet doel
2 8

15 Gezinsketenaanpak 1. (preventieloket) **STIP** Gezinsketenaanpak 2. (aanpak multiproblematiek)
Concreet doel 9

16 Beweglab (Haagssport kwartier)
Concreet doel
1,2 5,9

17 Talentstart 1. HCNK1 **Concreet doel** 13,15
Talentstart 2. Open leercentrum **Concreet doel** 6,7
Talentstart 3. Beroepsopleiding **Concreet doel** 13

18 Lifegals (ggz doelgroep vitaliteit)
Concreet doel
2 9

19 JINC
Concreet doel
7

3. Creëren van en begeleiden naar werk en het stimuleren van de (wijk)economie

Hoofddoel

I Meer mensen uit de bijstand
J Minder problematische schulden
K Meer banen
L Meer bedrijvigheid

Concreet doel

11 Het aantal huishoudens met problematische schulden neemt af
Hoofddoel J

12 Realiseren van een ambachtscentrum waar bedrijven en werkzoekenden worden samen gebracht
Hoofddoel H,I,L

13 Meer leer(werk)trajecten
Hoofddoel I

14 Van najaar 2019 tot en met 2023 zijn 500 mensen geactiveerd
Hoofddoel A,I

15 Van najaar 2019 tot en met 2023 zijn 500 mensen toegeleid naar werk
Hoofddoel I

16 30 bewoners belonen voor werk van maatschappelijke waarde
Hoofddoel K

17 Minimaal één bedrijfsverzamelgebouw per wijk
Hoofddoel K,L

18 Het aantal ondernemers in Zuidwest dat start of groeit neemt toe
Hoofddoel K,L

19 5000m² kleinschalige bedrijfsruimte
Hoofddoel L

Projecten

20 KUP Groep (kinderopvang)
Concreet doel
7 13

21 Schuldzorgenvrij 1. (Ita) **STIP** Schuldzorgenvrij 2. (Geldzaken70)
Concreet doel 11

22 Alle Kanten
Concreet doel
1,2,3,4 6,7,8
13,14

23 Pimp Zuidwest
Concreet doel
13,14

24 VANG Buurt concierge
Concreet doel
13,14

25 Made in Moerwijk
Concreet doel
13,14

26 Instap economie
Concreet doel
14,16

27 Energie academy **STIP**
Concreet doel
12,13,15,17

28 SIM Makelaar
Concreet doel
13,14

29 Zuidwest vervoersservice
Concreet doel
13

30 Pand Zuidwest (platform zuidwest)
Concreet doel
17,18,19

31 Kwartiermaker Maskindustrie
Concreet doel
12,15,18

32 Bedrijfsontfunctionaris
Concreet doel
18

33 Kwartiermaker Zorg
Concreet doel
15,18

34 100 buurttalenten (Moerwijk Coöperatie)
Concreet doel
9 13

35 Wijkleerbedrijf Zorg
Concreet doel
13,15

36 Genemuidenstraat
Concreet doel
1,2 13

37 Ruimzicht
Concreet doel
17,18,19

38 Skills in de stad
Concreet doel
1 13,15

39 Tijdelijkheid als kans/placemaking
Concreet doel
2,4 19

40 Twiinkelstraat
Concreet doel
17,18,19

NB - De projectnamen in het DIN wijken soms af van de formele projectnamen.

**ZUIDWEST
OP Z'N BEST!**

“Je voelt je hier welkom. Dat maakt het voor mensen die financieel krap zitten makkelijker om hier binnen te komen.”

Arti Ramkhelawan, vrijwilligster KIES! Sociale Supermarkt

**1 OP DE 5 BEWONERS VAN
ZUIDWEST LEEFT IN ARMOEDE**

**RESULTATEN
VAN DE REGIODEAL**

4. RESULTATEN VAN DE REGIODEAL

In dit hoofdstuk geven we aan in hoeverre we de beoogde doelen hebben behaald. Het betreft de stand van zaken op 31 december 2022. Eerst gaan we in op het realiseren van de doelstellingen zoals we die bij de start van de Regiodeal hebben geformuleerd. Daarna geven we aan op welke manier elk project apart heeft bijgedragen aan de Regiodealdoelen. In bijlage A is een projectenoverzicht te vinden, waarin de resultaten per afzonderlijk project zijn beschreven.

4.1 ZIJN DE AMBITIES VAN DE REGIODEAL GEHAALD?

De geformuleerde succesindicatoren in artikel 3 van de Regiodealtekst zijn ambitieus: de sociale cohesie is met 0,5 punt omhooggegaan, het veiligheidsgevoel is verbeterd met 10%, we hebben 500 mensen geactiveerd en 500 mensen begeleid naar werk. Ook zijn er minder huishoudens met problematische schulden en is er 5.000 m² kleinschalige bedrijfsruimte gerealiseerd. In hoeverre zijn we erin geslaagd om deze hoge ambities in vier jaar te bereiken?

✓ Bij de diverse Regiodealprojecten zijn er veel meer dan de beoogde 500 bewoners actief geworden als deelnemer of vrijwilliger. Begin 2023 zijn er

wekelijks 2.000 bezoekers bij de activiteiten gericht op ontmoeting, sport of cultuur. Eind 2022 zijn er 175 vrijwilligers actief bij een Regiodealproject.

- ✓ Met de Regiodeal realiseren we circa 6.500 m² extra kleinschalige bedrijfsruimte in Zuidwest. Dat is meer dan de beoogde 5.000 m². In totaal is nu al 1.800 m² gerealiseerd en 4.700 m² staan op de planning.
- ? Verder zien we dat het percentage huishoudens met problematische schulden tussen 2019 en 2021 is afgenomen van 22% naar 20% en dichterbij het Haags gemiddelde is gekomen (dat op 13% gelijk is gebleven). We kunnen niet vaststellen of de Regiodeal hieraan heeft bijgedragen en of dit na 2021 (een jaar met veel economische tegenvallers) heeft standgehouden. Wel veronderstellen we dat veel mensen in Zuidwest geholpen zijn om hun schulden te verminderen door de verbeterde hulpverlening via Schuldenzorgenvrij (Geldzakeno70). (zie bijlage A).
- ✗ De doelstelling om 500 mensen naar werk toe te leiden is niet volledig behaald. Uit het eindrapport Werkoffensief +500⁸ blijkt dat de afstand tot de arbeidsmarkt in Zuidwest veel groter is dan vooraf werd verondersteld. Hoeveel mensen zijn toegeleid naar werk is niet exact bekend. Wel zijn er via een aantal projecten tientallen mensen aan werk geholpen.

? We kunnen niet vaststellen of de sociale cohesie en het veiligheidsgevoel zijn verbeterd door de Regiodeal omdat er geen goede data hierover beschikbaar zijn. De beoogde nulmeting via de Integrale Veiligheidsmonitor in 2019 had een te lage respons. Bovendien is de manier van onderzoeken in 2021 aangepast zodat de gegevens niet meer vergelijkbaar zijn. Daar komt bij dat een verbetering of verslechtering van dit soort indicatoren niet automatisch iets zegt over de werking van de Regiodeal. Zo heeft de coronacrisis vermoedelijk invloed gehad op de ontwikkeling in deze cijfers. En andersom is de werking van de projecten op deze indicatoren niet precies te bepalen. Wat we wel kunnen constateren is dat de scores op deze indicatoren nog steeds ver af liggen van het Haags gemiddelde.

⁸ RIS311554 Aanbiedingsbrief eindrapport Werkoffensief +500

We kunnen al met al dus niet alles goed meten op basis van beschikbare data.

4.2 RESULTATEN OP PROJECTNIVEAU

Op het niveau van oorspronkelijke succesindicatoren kunnen we dus niet alles (goed) meten in deze relatief korte periode. Maar door te werken met het Doelen en Inspanningen Netwerk (DIN) kunnen we wel goed inzichtelijk maken of, en zo ja hoe, afzonderlijke projecten hebben bijgedragen aan de concrete doelen die vooraf zijn gesteld. We beschrijven in dit hoofdstuk hoe de projecten het hebben gedaan. We leggen ze daarbij langs de lat van de drie pijlers uit de Regiodeal.

A. REALISEREN VAN EEN KRACHTIG MAATSCHAPPELIJK FUNDAMENT

Om deze ambitie waar te maken is vooral ingezet op het creëren van laagdrempelige plekken waar bewoners elkaar kunnen ontmoeten. Bij aanvang van de Regiodeal gaven ook veel bewoners en partners in Zuidwest aan hier behoefte aan te hebben. De individuele projecten waren vooral gericht op ontmoeting zodat bewoners (weer) meedoen in de wijk, elkaar leren kennen en zich veiliger voelen. Met de Regiodealmiddelen zijn acht ontmoetingsplekken tot bloei gekomen. Al deze ontmoetingsplekken hebben inmiddels een vol en divers weekprogramma. Hiermee dragen ze in toenemende mate bij aan de andere twee ambities van de Regiodeal:

vitale inwoners en het begeleiden naar (vrijwilligers) werk. Er ontstaan steeds meer dwarsverbanden tussen de ontmoetingsplekken waardoor ontmoeten vaker wordt gecombineerd met gezond eten, samen bewegen, tuinieren, samen leren en taalvaardigheid verbeteren.

Ook zijn er goede resultaten behaald met het versterken van de sociale cohesie in portieken van woningen. De hierbij gehanteerde werkwijzen zijn makkelijk toe te passen in andere delen van Zuidwest. Het onderzoeksproject Basis op orde heeft de problematiek rondom het wonen in Zuidwest goed in kaart gebracht en nieuwe aanknopingspunten opgeleverd om samen met de Haagse Pandbrigade van de gemeente, politie, woningbouwcorporaties en het Rijk een passende aanpak te ontwikkelen om problemen te bestrijden. Daarmee is duidelijk een bijdrage geleverd aan een krachtiger maatschappelijk fundament.

Resultaten per concreet doel

Aan deze ambitie zijn vier concrete doelen gekoppeld:

- A1. Minimaal één ontmoetingsplek per wijk
- A2. Bewoners kennen de buurt, straat en portiek (sociale cohesie stijgt met 0,5 punt)
- A3. Grotere meldingsbereidheid
- A4. Mensen in Zuidwest voelen zich even veilig als gemiddeld in Den Haag

We lopen de behaalde resultaten per doel langs:

A1. Minimaal één ontmoetingsplek per wijk met een programma (minimaal 3 activiteiten) voor activatie van bewoners

Dit doel is ruimschoots gehaald. Met de Regiodeal zijn in totaal acht ontmoetingsplekken in Zuidwest gerealiseerd of versterkt. Vanaf 2019 zijn drie reeds bestaande buurtkamers (Bij Betje, Pandje 4 (Vrederust Versnelt) en buurtkamer Vrederust) versterkt door het aanstellen en begeleiden van een (professionele) coördinator. In 2021 is Ontmoetingscentrum Jan Luykenlaan via de Regiodeal gestart. De buurtkamers bieden een veilige en laagdrempelige ontmoetingsplek voor bewoners die we als overheid veelal niet (meer) bereiken.

Ook steunden we met de Regiodeal plekken die ‘ontmoeting’ combineren met andere activiteiten:

- De Participatiekeuken. Dit initiatief is gericht op het activeren en verbinden van mensen via (het bereiden van) gezamenlijke maaltijden. Elke week worden zogenaamde aanschuiftafels georganiseerd op diverse locaties, waar bewoners samen een gezonde maaltijd eten. Hiermee worden zo’n 2.000 mensen ondersteund in Den Haag Zuidwest. Er zijn 30 tot 40 vrijwilligers aan het werk in de Participatiekeuken. De Participatiekeuken wordt geleid door een professioneel, getraind team en wordt inmiddels vaak gevraagd voor diverse evenementen in en buiten Zuidwest. Sinds kort is de Participatiekeuken ook een leerwerkbedrijf.
- De Pop-upbibliotheek in Moerwijk. Hier kunnen kinderen hun huiswerk maken en hulp krijgen bij hun werkstuk of spreekbeurt. Voor volwassenen is het een plek waar ze elkaar kunnen ontmoeten, en workshops en taallessen kunnen volgen.
- Groene Matties op de Pachtersdreef. Hier kunnen buurtgenoten elkaar ontmoeten en samen tuinieren. Zo’n 25 vrijwilligers helpen mee in de tuinen, zoals de MengelMoestuin, waar ze onder andere groenten en kruiden kweken. De oogst gaat naar diverse plekken in Zuidwest, waaronder KIES! Sociale supermarkt. De Pompoenchallenge (2021), het Oogstfeest en de Potjes Challenge (2022) waren een groot succes met elke keer meer dan 100 deelnemers.

- KIES! Sociale supermarkt is gevestigd naast buurt-enkerkhuus Shalom in Bouwlust. Bij KIES! kunnen kwetsbare klanten terecht voor voedselhulp of schuldhulp, maar ook voor een kopje koffie of soep en een luisterend oor. Wekelijks komen 160 klanten (gratis) winkelen. Er zijn circa 20 vrijwilligers actief, waarvan een aantal voormalig klant zijn.
- Wijkbedrijf Allekanten. Dit project is opgezet vanuit het idee dat ontmoeten de basis is om ook andere doelen te kunnen bereiken, zoals het toeleiden naar (vrijwilligers)werk. Allekanten stimuleert en helpt bewoners om hun talenten in het wijkbedrijf in te zetten, bijvoorbeeld als gastvrouw, administratief medewerker, electricien of computerdeskundige. De bewoners krijgen hiervoor opleidingen, bijvoorbeeld op het gebied van taal, financiën en gezondheid. Daar waar mogelijk worden bewoners toegeleid naar (vrijwilligers)werk. Vanuit Allekanten zijn de eerste Werkfittrajecten gestart en is de pilot Instapeconomie gestart. In de afgelopen vier jaar zijn ruim 500 bewoners via Allekanten vrijwilliger geactiveerd. Het wijkbedrijf stimuleert en faciliteert tevens ondernemerschap door begeleiding van ZZP’ers en startups.

Ontmoeting en creatieve activiteiten

Ontmoeting speelt bij het bereiken van de Regiodeal doelen een cruciale rol. Ontmoeten kan op veel manieren. Naast bovenstaande ontmoetingsplekken en activiteiten,

bleek ‘ontmoeting’ vaak goed te werken in combinatie met creatieve activiteiten, zoals:

- Culturele activiteiten bij Zuidwest vertelt zijn verhaal
- Kindertekenles in de MengelMoestuin
- Lessen storytelling en rappen in Ontmoetingscentrum Jan Luykenlaan
- Handwerkklassen in buurtkamer Vrederust

Kruisbestuiving

De ontmoetingsplekken hebben een vol en divers weekprogramma voor bewoners. Ook organiseren ze regelmatig grotere eenmalige evenementen. Door dit diverse aanbod dragen deze plekken steeds meer bij aan de andere twee ambities van de Regiodeal: vitale inwoners en activeren naar (vrijwilligers)werk. Kortom: er vindt kruisbestuiving plaats tussen beleidsdoelen. Daarbij wordt ook gekeken naar wat het beste werkt voor de bewoners.

We zien bijvoorbeeld dat projecten die specifiek zijn opgezet om gezondheid en sporten te bevorderen, steeds vaker activiteiten aanbieden op bestaande ontmoetingsplekken, in plaats van hier ‘eigen’ locaties voor te zoeken. Zo zou er een apart Preventieloket geopend worden door de GGD in Zuidwest, maar het bleek beter te werken om bestaande ontmoetingsplekken te gebruiken in de wijken. Een laatste voorbeeld: de aanpak bij het project Vreedzame Wijk is gericht op het

opbouwen van netwerken in de straat, rondom de ontmoetingsplekken. Hiermee vormen deze plekken inmiddels ook een belangrijk ankerpunt voor ander beleid en voorzieningen.

Ontmoeting tijdens de coronacrisis

De coronacrisis had grote impact op de Regiodeal. Ontmoeting werd ontmoedigd, dus moest er op andere manieren worden ingespeeld op de behoeften van bewoners. Vanuit ontmoetingsplekken ontstonden andere initiatieven, zoals het rondbrengen van maaltijden of het aanbieden van ‘balkonbeweeglessen’ bij verzorgings-tehuizen.

Het versoepelen van de coronamaatregelen begin 2022 was direct merkbaar in Zuidwest. Na lange tijd was het weer mogelijk om zonder (grote) beperkingen ontmoetingen en activiteiten te organiseren, en dat gebeurde dan ook volop. (Regiodeal)partners in de wijken hadden in 2022 onderling weer veel fysiek contact, werkten vaak samen op locaties en verwezen bewoners naar elkaar door.

A2. Bewoners kennen de buurt, straat en portiek (sociale cohesie stijgt met 0,5 punt)

Het doel is behaald op portiek- en straatniveau. Op wijkniveau hebben we geen effect kunnen meten, ook niet in Zuidwest als geheel. We noemen twee projecten die hebben bijgedragen aan meer sociaal contact en het doorbreken van sociaal isolement:

- In het project Lief en Leedstraatjes regelen ‘gangmakers’ (gecoachte vrijwilligers) een cadeautje voor een buurtbewoner bij belangrijke gebeurtenissen, zoals een geboorte, verjaardag of ziekenhuisopname. Zo leren burens elkaar kennen, raken ze vertrouwd met elkaar en ontstaat er een basis om elkaar te helpen. Er zijn nu 101 Lief en Leedstraatjes actief in Zuidwest, 2 daarvan zijn gekozen tot ‘De liefste straat van Den Haag’.
- Bij het renovatieproject Moerwijk West werkten Vestia, Wijkz en Parnassia nauw samen om bewoners zo goed mogelijk van dienst te zijn. De drie partijen voerden gezamenlijk persoonlijke gesprekken met

bewoners, niet alleen om hen te begeleiden in het renovatieproces, maar ook om ‘onzichtbare’ bewoners in beeld te krijgen en waar nodig te helpen met allerlei zorgen. Hierbij verwezen ze bewoners door naar ontmoetingsplekken in de wijk of andere loketten waar ze ondersteuning konden krijgen. Deze gesprekken hebben veel positieve effecten gehad: bewoners kwamen (weer) in beeld en ontvingen hulp die ze nodig hadden. Ook de bereidheid tot medewerking aan de renovatie steeg tot bijna 100%.

Netwerken

We hebben gezien dat er gedurende de looptijd van de Regiodeal stap voor stap een steeds groter netwerk is ontstaan van diverse lokale professionals die werkzaam zijn in de wijken. Er wordt steeds meer samengewerkt en naar elkaar doorverwezen, omdat men weet wie waar goed in is. Er ontstaan dwarsverbanden tussen ontmoeten, gezond eten, samen bewegen, samen tuinieren, samen leren en samen doen. Ook zien we dat de bewonersbetrokkenheid en -participatie groeit. Diverse bewoners en partners hebben zich ook georganiseerd, zoals de Moerwijk moeders, de buurtmoeders Gaarden en Dreven, de kinderraad Moerwijk, de kinderraad Morgenstond, de buurtvaders Vrederust, Bondgenoten Moerwijk en natuurlijk de Partnerraad Zuidwest.

A3. Grotere meldingsbereidheid

Meldingsbereidheid, bijvoorbeeld bij geluidsoverlast of het dumpen van afval, zien we als uiting van vertrouwen in de overheid en instanties. Bewoners van Zuidwest doen relatief weinig meldingen bij bijvoorbeeld de gemeente of de politie. Met de Meld een vermoeden-app wilden we de meldingsbereidheid vergroten en bewoners laten zien dat er met hun meldingen ook werkelijk iets wordt gedaan (herstel van vertrouwen). De app heeft tijdelijk geleid tot veel extra meldingen. Helaas moest de politie de app stopzetten vanwege de aangescherpte AVG (Wet Algemene Verordening Gegevensbescherming), die het delen van informatie bemoeilijkte. Recentelijk heeft de gemeente Den Haag een experimenteervoorstel ingediend bij het Rijk zodat samen met het Instituut Publieke Waarden kan worden gekeken naar het verbeteren van gegevensdeling tussen overheid, corporaties en zorgpartners.

A4. Mensen in Zuidwest voelen zich even veilig als gemiddeld in Den Haag

Hiertoe zijn twee projecten gestart. Deze projecten zijn succesvol beoordeeld en krijgen naar verwachting een vervolg.

- Het project Vreedzame Wijk is een preventieve aanpak gericht op het verbeteren van het opvoedklimaat in de wijk en het stimuleren van onderlinge verdraagzaamheid. De methode wordt inmiddels in alle vier

de wijken van Zuidwest toegepast vanuit scholen samen met de wijkagenten. Deze succesvolle werkwijze krijgt een vervolg in het Nationaal Programma Zuidwest en het bijbehorende programma Preventie met Gezag.

- Het project Basis op orde doet onderzoek naar de normvervaging in Zuidwest door de BRP- inschrijvingen (Basisregistratie Personen) te controleren. De sociale cohesie en de leefbaarheid staan in deze wijken erg onder druk. Uit de honderden controles komt duidelijk naar voren dat overbewoning, illegale onderhuur, schijnverlating en andere vormen van woonfraude frequent voorkomen in Den Haag Zuidwest. In samenwerking met de woningcorporaties en politie helpt de Haagse Pandbrigade⁹ met de opsporing van onrechtmatige bewoning. Daarvoor gebruiken ze verschillende gegevensbronnen, zoals meldingen van het Meld- en Steunpunt Woonoverlast, de BRP, en Landelijke Aanpak Adreskwaliteit (LAA) signalen. Dit helpt om gericht adressen te onderzoeken waar mogelijk sprake is van één of meerdere overtredingen. Zo is het makkelijker om maatregelen te treffen. De rapportage van Basis op orde heeft een goede inzage gegeven in de problematiek in Zuidwest en

⁹ De Haagse Pandbrigade controleert de veiligheid van panden en woningen in de stad. Zij onderzoekt ook of eigenaren, huurders en verhuurders van panden en woningen zich houden aan de regels voor bouwen en wonen.

heeft organisatie- en privacyvraagstukken blootgelegd. De aanbevelingen uit de rapportage willen we, met hulp van de tweede Regiodeal Zuidwest, verder oppakken.

B. STIMULEREN EN FACILITEREN VAN PERSOONLIJKE ONTWIKKELING EN GEZONDHEID

In Zuidwest is de gezondheidsachterstand groot, veel mensen leven ongezond of zijn (mentaal) ziek. Door het stimuleren van sport en bewegen, het beïnvloeden van gezond gedrag en het zorgen voor meer taal- en cultuurprojecten in Zuidwest, wilden we met de Regiodeal bijdragen aan het creëren van meer fysieke en mentale vitaliteit. Het realiseren van laagdrempelige ontmoetingen in de vertrouwde omgeving van mensen en aansluiten bij de bestaande ontmoetingsplekken, is hierbij een belangrijke succesfactor gebleken.

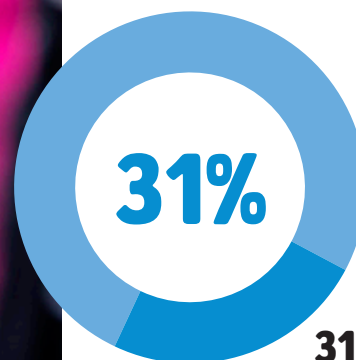
Haags Sportkwartier heeft drie sportieve ontmoetingsplekken gerealiseerd en we zien dat ook bij steeds meer andere bestaande ontmoetingsplekken in Zuidwest sport- en beweegactiviteiten worden aangeboden in de programmering.

De inzet op culturele activiteiten van het project Zuidwest vertelt zijn verhaal heeft geleid tot het Cultuurfront Zuidwest: een nieuw netwerk van culturele instellingen en personen die culturele initiatieven in Zuidwest

“Ik krijg hele mooie reacties van bewoners uit de wijk. Vrouwen voelen zich veiliger in de straat. Ze zeggen: ik ben blij dat de buurtkamer er zit.”

Renate Stüger, coördinator Ontmoetingscentrum Jan Luykenlaan

**ZUIDWEST
OP Z'N BEST!**

**31% VAN DE BEWONERS
IN ZUIDWEST VOELT ZICH
ONVEILIG IN DE EIGEN BUURT**

ontplooiën. Hieronder valt een dependance van het Museon-Omniversum en het Kunstmuseum in de plint van Ruimzicht. De behoefte aan culturele activiteiten blijkt zo groot, dat de subsidieregeling die hiervoor beschikbaar was gesteld binnen een half jaar aan het budgetplafond zat. Met de volgende Regiodeal hopen we hier vervolg aan te kunnen geven.

Ook de projecten voor persoonlijke ontwikkeling op gebied van taal, rekenen en digitale vaardigheden zijn gelukt, bijvoorbeeld via opleidingstrajecten op het Roemer Visscher College, en met de komst van een pop-upbibliotheek in Moerwijk.

In Moerwijk is onder andere het Regiodealproject Gezinsketenaanpak voor overgewicht bij kinderen de afgelopen twee jaar helemaal omgevormd, toen nadrukkelijker aansluiting was gezocht met bewoners via het initiatief Sociaal Contract Moerwijk. Na gesprekken met bewoners is het project omgevormd tot een mobiel gezondheidsteam dat - samen met Ontmoetingscentrum Jan Luykenlaan en Heeswijkplein 10 - aan de slag gaat met kleinschalige gezondheidsinterventies, die mede door bewoners zelf worden vormgegeven. Denk hierbij aan het samen bereiden van gezonde maaltijden, een leesclub voor laaggeletterden, mentale training Voel je Goed etc. In dit kader is onlangs ook een samenwerking gestart met de Moerwijk moeders.

We zien dat de projecten hier afzonderlijk succesvol zijn, en dat bijna alle gestelde doelen zijn gehaald. Toch zijn de resultaten van deze eerste Regiodeal nog te beperkt in omvang om impact te kunnen maken op de totale gezondheidsscores in Zuidwest. Langjarige inzet in collectieve en integrale gezondheidsvoorzieningen in de wijken is hier dus nog hard nodig. Deze inzet zal moeten worden verankerd in regulier (rijks) beleid en moet een gezamenlijke opgave zijn voor zorgverzekeraars, huisartsen en vele andere lokale partijen. In dit kader is het beoogd vervolg op de Regiodeal met het Nationaal Programma Zuidwest, en de plannen van de alliantie Gezondheid en Vitaliteit hierbinnen, hoopgevend.

Resultaten per concreet doel

Aan deze ambitie zijn de volgende concrete doelen gekoppeld:

- B1. Minimaal één sportaccommodatie per wijk voor alle bewoners
- B2. Minimaal één ontmoetingsplek per wijk met cursusaanbod voor taal, rekenen en digitale vaardigheid, met minimaal 80 deelnemers per jaar
- B3. Minimaal 600 bewoners participeren in culturele activiteiten
- B4. Minimaal 4 projecten met aandacht voor een gezonde levensstijl
- B5. Minimaal 2 bibliotheken in Zuidwest

We lopen de behaalde resultaten per doel langs.

B1. Minimaal één sportaccommodatie per wijk voor alle bewoners

Dit doel is gehaald. De afgelopen jaren zijn vanuit Haags Sportkwartier drie sportieve plekken gecreëerd voor de vier wijken van Zuidwest. Deze hebben elk een andere basis, waarbij is aangesloten bij de behoeften van de deelnemers zelf. Begin 2020 is de eerste sportieve ontmoetingsplek geopend bij sportvereniging HKV

Ons Eibernest. Eind 2020 kwam daar het wijkcentrum Bouwlust als locatie bij. In eerste instantie richtte dit ‘Living Lab’ zich alleen op Bouwlust, maar in de praktijk bleken ook deelnemers uit Vrederust te komen. Er is daarom besloten geen aparte sportieve ontmoetingsplek voor Vrederust op te starten. Begin 2022 is gestart met een meer mobiele sportieve ontmoetingsplek in Moerwijk. Hierbij proberen we vooral sport- en beweegactiviteiten toe te voegen aan de bestaande initiatieven in Moerwijk.

Een fysieke locatie voorziet in een behoefte aan meer ruimte voor sport en bewegen, maar zet niet automatisch aan tot meer sport en bewegen. Vaak is de drempel naar een reguliere sportvereniging nog groot. Het aanbieden van sport- en beweegactiviteiten dicht bij plekken waar mensen al komen werkt drempelverlagend. Dit beperkt zich niet alleen tot het Sportkwartier. We zien dat ook bij de andere ontmoetingsplekken in Zuidwest sport- en beweegactiviteiten worden aangeboden. Het beter benutten van de bestaande sportaccommodaties zoals bij Eibernest en het wijkcentrum Bouwlust, leidt tot meer goed gebruikte ruimte voor sport en bewegen.

B2. Minimaal één ontmoetingsplek per wijk met cursusaanbod voor taal, rekenen en digitale vaardigheid. Minimaal 80 deelnemers per jaar

nemen deel aan opleidingstrajecten voor taal, rekenen en digitale vaardigheid

B2. Minimaal één ontmoetingsplek per wijk met cursusaanbod voor taal, rekenen en digitale vaardigheid, met minimaal 80 deelnemers per jaar

Met het Talentstart Open Leer Centrum is bij het Roemer Visscher College een plek gecreëerd voor bewoners uit Moerwijk om cursussen te volgen op het gebied van taal, rekenen en digitale vaardigheden. Het doel van 80 deelnemers per jaar is ruimschoots gehaald. Daarnaast worden bij de ontmoetingsplekken in Zuidwest ook cursussen op dit vlak aangeboden en biedt JINC lessen op het gebied van digitale vaardigheden aan op een aantal basisscholen in Zuidwest.

B3. Minimaal 600 bewoners participeren in culturele activiteiten

Met het project Zuidwest vertelt zijn verhaal wordt ingezet op de organisatie van culturele activiteiten. De coronacrisis heeft dit project behoorlijk parten gespeeld. Maar sinds het opheffen van de coronamaatregelen zien we dit project echt tot bloei komen. Met onder meer het Ook-van-jou-festival, de culturele binnentuinfestjes, de muurschilderingen met jongeren en de oprichting van het Cultuurfront Zuidwest. Ook loopt per januari 2022 een subsidieregeling van waaruit diverse projecten gerealiseerd zijn van onder andere

Helicopter, de Participatiekeuken, MakerSpace, Museon en Athena. Naast Zuidwest vertelt zijn verhaal zijn ook hier de ontmoetingsplekken in Zuidwest een belangrijke plek waar culturele activiteiten worden georganiseerd.

B4. Minimaal 4 projecten met aandacht voor een gezonde levensstijl

Met de projecten Haags Sportkwartier, het Preventieloket en Life Goals is aandacht voor een gezonde levensstijl gecreëerd. De projecten hebben elkaar onderling versterkt door samen te werken en hebben ook andere projecten in Zuidwest versterkt. Zo is er een samenwerking vanuit het Preventieloket met de kindwinkel, Ontmoetingscentrum Jan Luykenlaan en de Moerwijk moeders. Ook is in samenwerking met de vier basisscholen in Moerwijk gezorgd voor ontbijt bij gezinnen die dat niet konden betalen. Dit is gedaan met financiering van het Jeugdeducatiefonds en in samenwerking met de Participatiekeuken.

B5. Minimaal 2 bibliotheken in Zuidwest

Dit resultaat is ook gehaald. Naast de centrale bibliotheek op de Leyweg zijn er twee andere bibliotheken geopend in Zuidwest. In 2021 is, zonder extra Regiodealmiddelen, de bibliotheek in Bouwlust geopend. Vanuit Haags Sportkwartier wordt intensief met deze bibliotheek en welzijnsorganisatie Wijkz samengewerkt. Daarnaast is in 2022 de Pop-upbibliotheek in Moerwijk geopend.

“Ik voel me soms best eenzaam. Het is prettig om met mensen samen te eten.”

Annet Ponsioen, bewoner Moerwijk

**22% VAN DE BEWONERS
VAN ZUIDWEST VOELT ZICH
(ZEER) EENZAAM**

**ZUIDWEST
OP Z'N BEST!**

C. CREËREN VAN EN BEGELEIDEN NAAR WERK EN HET STIMULEREN VAN DE (WIJK)ECONOMIE

Veel Regiodealprojecten richtten zich op het activeren van bewoners, het geven van perspectief op (betaald) werk en het versterken van het ondernemersklimaat. Ondanks deze inspanningen zijn de resultaten hier beperkter dan vooraf beoogd, met name op het gebied van het begeleiden naar betaald werk. Hiervoor is een aantal oorzaken aan te wijzen.

Ten eerste hebben de coronacrisis, de energiecrisis en de inflatie extra negatieve invloed gehad op de toch al slechte sociaaleconomische positie van Zuidwest. Daarnaast is het beoogde ambachtscentrum de Energie-academie helaas failliet gegaan voordat deze goed en wel van start ging. Hierdoor zijn via die weg geen mensen aan het werk geholpen. Tot slot bleek uit onderzoek van het Werkoffensief +500, dat voor veel bewoners uit Zuidwest die langduriger in de bijstand zitten, de stap naar betaald werk veel minder haalbaar is dan aan het begin van de Regiodeal werd verwacht¹⁰. Zo bleek uit het onderzoek dat 90% van deze mensen de stap naar regulier werk niet binnen 18 maanden kan maken.

Daarom zetten we binnen het Nationaal Programma Zuidwest nadrukkelijker in op het faciliteren van wijk-bedrijven, waar op andere manieren de opstap naar participatie en ‘werk van waarde’ wordt vormgegeven. Bijvoorbeeld met uitbreiding van de succesvolle pilot Instapeconomie en het project Buurtwerk van waarde. Hier worden goede resultaten geboekt voor mensen op het terrein van maatschappelijke participatie, en dat heeft weer positieve effecten op zaken als vertrouwen, gezondheid, taal en leefbaarheid en veiligheid in de wijken. Deze pilots sluiten ook aan op landelijke ontwikkelingen om de waarde van arbeid in breder perspectief te definiëren dan enkel het economisch perspectief.

¹⁰ RIS311554 Aanbiedingsbrief eindrapport Werkoffensief +500

Wat betreft bedrijfsruimte hebben we goede resultaten behaald: er is een permanente ondernemersHub voor startende ondernemers opgezet (Pand Zuidwest) en er is een bedrijfsverzamelgebouw voorzien in de Twickelstraat. Daarnaast is er bij de renovatie van het complex Ruimzicht specifiek rekening gehouden met goede betaalbare bedrijfsruimte en blijft de huidige bedrijfsruimte bij de (her)ontwikkeling van de Genemuidenstraat met behulp van de Regiodeal behouden.

Resultaten per concreet doel

Aan deze ambitie zijn veel concrete doelen gekoppeld:

- C1. Het aantal huishoudens met problematische schulden neemt af
- C2. Het realiseren van een ambachtscentrum waar bedrijven en werkzoekenden worden samengebracht
- C3. Meer leerwerktrajecten
- C4. Van najaar 2019 tot en met 2023 zijn 500 mensen geactiveerd
- C5. 30 bewoners belonen voor werk van maatschappelijke waarde
- C6. Van najaar 2019 tot en met 2023 zijn 500 mensen toegeleid naar werk
- C7. Het aantal ondernemers in Zuidwest dat start of groeit, neemt toe
- C8. Minimaal één bedrijfsverzamelgebouw per wijk en 5.000 m² kleinschalige bedrijfsruimte

We lopen de behaalde resultaten per doel langs.

C1. Het aantal huishoudens met problematische schulden neemt af

Dit doel is door externe factoren als de coronacrisis, energiecrisis en inflatie helaas niet gehaald. Integendeel, bewoners van Zuidwest zijn juist extra hard geraakt door de verschillende crises.

Wel succesvol was de opzet van het Expertisecentrum (Geldzaken070), waar mensen sneller, en vaker in de wijk zelf, geholpen kunnen worden met problematische schulden. De hier gebruikte methodiek (schuldenlabo70) wordt op meer plekken uitgerold in Nederland. En we zien dat financiële dienstverlening van de gemeente vaker dichtbij wordt aangeboden. Denk aan spreekuren in bestaande buurtkamers en wijkbibliotheken.

C2. Het realiseren van een ambachtscentrum waar bedrijven en werkzoekenden worden samengebracht

Het hoofddoel was om (jonge) werkzoekenden met afstand tot de arbeidsmarkt via een leerwerkbedrijf te verbinden aan baanperspectief op het gebied van de bouw en de energietransitie. Dit project, de Energie-academie, is helaas mislukt. Bureau Berenschot heeft onderzoek gedaan naar het faillissement van de Stichting Energieacademie¹¹. De lessen en aanbevelingen uit het onderzoeksrapport¹² zijn nadrukkelijk meegenomen bij het vormgeven van nieuwe initiatieven op dit gebied in het Nationaal Programma Zuidwest. Immers, de noodzaak om een de huidige mismatch op de arbeidsmarkt op te lossen en de noodzaak om voldoende arbeidspotentieel te vinden voor de grote transitie en opgaven (wonen, klimaatadaptatie, energietransitie en tekorten in de zorg), is alleen maar urgenter geworden in afgelopen vier jaar.

C3. Meer leerwerktrajecten

Er is ingezet op meer en nieuwe vormen van leerwerktrajecten. Een voorbeeld hiervan is het project Werkfit. Dit project is bedoeld om de afstand naar werk te ver-

¹¹ RIS309998 Aanbieding rapport over de Stichting Energie Academie

¹² RIS311012 Afronding dossier SEA en start programma werken in allianties en netwerken

kleinen voor mensen die meer dan 18 maanden een bijstandsuitkering ontvangen. Het Werkfit-project Zuidwest maakte onderdeel uit van een grotere leer-werkaanpak vanuit het Werkoffensief +500. Vanuit de Regiodeal is met vier lokale bedrijven een Werkfit-overeenkomst aangegaan: de Buurtconciërge, Allekanten, PIMP Zuidwest en Made in Moerwijk. Bij de evaluatie eind 2021 bleek dat de Werkfit-methode voor ongeveer 50% van de deelnemers effectief was geweest om een opstap naar betaald werk te maken. Maar voor de deelnemers in Zuidwest bleek die stap te groot. De afstand tot de arbeidsmarkt bleek hier groter dan vooraf gedacht. Inmiddels is het Werkfit-concept wel opgenomen als methode bij Den Haag Werkt.¹³

C4. Van najaar 2019 tot en met 2023 zijn 500 mensen geactiveerd

Het doel om 500 mensen te activeren via de Regiodealprojecten is heel goed gelukt. Eind 2022 zijn er 175 vrijwilligers actief bij een Regiodeal project en er zijn wekelijks 2.000 bezoekers bij de activiteiten gericht op ontmoeting, sport of cultuur. Met name ook mensen die we voorheen niet bereikten als overheid. Bewoners die weer meedoen aan de maatschappij zijn vitaler. En vitale bewoners hebben meer kans om door te

¹³ Den Haag Werkt is het werk- en ontwikkelbedrijf van de gemeente. Samen met werkgevers helpt zij inwoners die al lang geen werk hebben aan een baan.

stromen naar betaald werk. Alleen hebben we door de ervaringen met de Regiodeal en de ervaringen met Werkoffensief +500 ingezien dat de stap om vanuit een achterstandspositie of vanuit langdurige bijstand door te stromen naar betaald werk, één van de laatste stappen is op de participatieladder.

C5. 30 bewoners belonen voor werk van maatschappelijke waarde

Dit doel is gehaald. Vanuit wijkbedrijf Allekanten hebben ruim 30 deelnemers succesvol deelgenomen aan de pilot Instapeconomie, waarbij mensen onder begeleiding 'werk van waarde' doen in de wijken. Denk hierbij aan zorgbuddy's, buurtconciërges, buurtpreventierondes lopen, naailes geven aan burens, etc. Mensen hervinden hierdoor hun eigenwaarde, worden vitaler, komen uit isolement en helpen vervolgens zelf weer buurtgenoten. Ze krijgen hiervoor een (vrijwilligers)vergoeding¹⁴. Vanwege de goede resultaten wordt het concept nu uitgebreid naar 100 deelnemers. Deze 'werk van waarde'-werkwijze willen we kopiëren aan de verdere ontwikkeling van de wijkbedrijven in Zuidwest, waar Allekanten de voorloper van is. Deze uitbreiding past ook in landelijke ontwikkelingen op dit gebied.

¹⁴ RIS311530

C6. Van najaar 2019 tot en met 2023 zijn 500 mensen toegeleid naar werk

Dit doel is helaas niet gehaald. Voor veel bewoners uit Zuidwest die langduriger in de bijstand zitten, bleek de stap naar betaald werk veel minder haalbaar dan aan het begin van de Regiodeal werd verwacht. Ook de Energieacademie had aan deze doelstelling¹⁵ moeten bijdragen, maar dit project is helaas mislukt. Gelukkig zijn er ook hier positieve resultaten te melden. Via het baan-matchingsproject Talentstart Honk1 op de Genemuidestraat zijn zo'n 50 mensen toegeleid naar een baan, opleiding of vrijwilligerswerk. En bij de buurtkamers Bij Betje, Ontmoetingscentrum Jan Luykenlaan

¹⁵ RIS311554 Aanbiedingsbrief eindrapport Werkoffensief +500

en Vrederust is een aantal voormalig vrijwilligers inmiddels opgeleid tot coördinator, met een betaald contract.

C7. Het aantal ondernemers in Zuidwest dat start of groeit, neemt toe

We kunnen niet meten of het aantal ondernemers in Zuidwest feitelijk is toegenomen door de Regiodeal. Vermoedelijk hebben andere factoren, zoals de coronacrisis en de energiecrisis, hierop grote invloed. Met de Regiodeal zijn we in ieder geval meerdere economische projecten gestart om bestaande ondernemers te behouden, kansrijke sectoren aan te trekken en nieuwe bedrijven te faciliteren met goede en betaalbare bedrijfsruimte in Zuidwest.

Andere resultaten

- Dankzij de Bedrijfscontactfunctionaris is een goed netwerk met lokale ondernemers opgebouwd.
- Via themagerichte ontbijt/netwerk sessies zijn enkele praktische ondernemersbehoeften gedefinieerd die de rode draad zullen zijn voor beleid en planvorming in de toekomst.
- Met de komst van een Kwartiermaker Zorg en een Kwartiermaker Maak is door de gemeente actief ingezet op samenwerking met toekomstgerichte kanssectoren voor Zuidwest. Dat dit in de behoefte van de ondernemers voorziet, blijkt uit het grote aantal ondernemers dat zich verenigd heeft in het Haags

Maak Gilde, en de samenwerking van de zorgpartijen bij het opzetten van een Zorg Innovatie Hub in samenwerking met het Leyenburgziekenhuis.

C8. Minimaal één bedrijfsverzamelgebouw per wijk en 5.000 m² kleinschalige bedrijfsruimte

Voor een goed ondernemersklimaat is voldoende, betaalbare bedrijfsruimte belangrijk. Deze m² realiseren vraagt een lange adem, omdat deze doelstellingen veelal moeten worden meegenomen in de bredere gebiedsontwikkelingen. Toch zijn we er in deze Regiodealperiode in geslaagd een permanente ondernemersHub van 1.800 m² voor startende ondernemers te vestigen in het voormalig V&D-gebouw aan de Leyweg: Pand Zuidwest. Ook wordt bij de renovatie van het complex Ruimzicht specifiek rekening gehouden met goede betaalbare bedrijfsruimte waar aandacht is voor ontmoeten, maakindustrie en bewegen. De bedrijfsruimte bij de (her)ontwikkeling van de Genemuidenstraat blijft komende jaren behouden. En tot slot wordt bij de ombouw van het oude schoolgebouw aan de Twickelstraat in een ondernemersHub voorzien. Al met al zouden we hiermee in totaal ongeveer 6.500 m² kleinschalige bedrijfsruimte moeten kunnen realiseren.

4.3 CONCLUSIE

Er is met de Regiodeal veel bijgedragen aan de drie grote ambities en de diverse doelen waarmee Rijk en regio vier jaar geleden samen startten. Duidelijk is dat het grootste deel van de beoogde concrete doelen ruimschoots is gehaald. Zeker op het terrein van ontmoeten, persoonlijke ontwikkeling en duurzame activatie van bewoners. Over het toeleiden van bewoners naar werk waren we bij de start te optimistisch. De ervaring die we daarmee hebben opgedaan, heeft een aantal belangrijke inzichten opgeleverd, die we meenemen in de vervolgaanpak Zuidwest. Zie hiervoor ook hoofdstuk 6 Leerpunten.

PARTNERRAAD ZUIDWEST

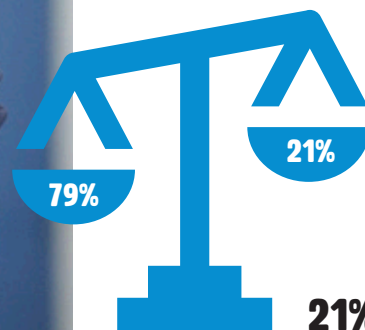
Belangrijk uitgangspunt bij de Regiodealwerkwijze is de samenwerking met bewoners. Zij kennen elkaar en de wijken immers het beste en kunnen goed aangeven wat er nodig is. Vanaf de start van de Regiodeal in 2019 vormden bewoners uit de verschillende wijken een belangrijke klankbordgroep voor het programmabureau van de Regiodeal. Deze klankbordgroep dacht mee over de Regiodealprojecten. De samenwerking was zeer waardevol en daarom wilden we die een structureel karakter geven. We zijn trots dat de klankbordgroep zich heeft ontwikkeld tot een breder adviesplatform voor de grote vraagstukken die in Zuidwest spelen: de Partnerraad Zuidwest. Deze onafhankelijke raad bestaat momenteel uit 13 betrokken mensen die wonen en/of werken in Zuidwest en een breed netwerk in de wijken hebben. De Partnerraad geeft gevraagd en ongevraagd advies over Zuidwest aan het college van burgemeester en wethouders. Daarnaast zit de voorzitter van de Partnerraad in de Alliantieraad Zuidwest, die verantwoordelijk is voor het Nationaal Programma Zuidwest. Zo wordt de stem van bewoners permanent gehoord en is deze mede bepalend bij belangrijke besluiten over Zuidwest. Op 6 oktober 2022 is de Partnerraad officieel benoemd en geïnstalleerd door het Haagse college van burgemeester en wethouders.

“Als partnerraad willen wij ervoor zorgen dat de inwoners van Zuidwest gehoord worden als er belangrijke beslissingen worden genomen.”

Rachid el Menhali, voorzitter Partnerraad Zuidwest

**ZUIDWEST
OP Z'N BEST!**

**21% VAN DE BEWONERS VAN
ZUIDWEST HEEFT VERTROUWEN
IN DE OVERHEID**

BALANS OPMAKEN

5. BALANS OPMAKEN

De projecten hebben succesvol bijgedragen aan de doelen, dat is wel duidelijk. Uiteraard willen wij de projecten met de meeste impact kunnen voortzetten, liefst in reguliere voorzieningen. Maar wat is dan die impact, die niet zo duidelijk tot uitdrukking komt in de CBS-cijfers en de outcome-indicatoren?

Om de impact goed te beoordelen, is meer nodig dan cijfers uit de rapportages. Daarom zijn de cijfers aangevuld met kwalitatieve informatie uit projectenbezoeken en interviews. Deze informatie is vervolgens gebruikt om te komen tot een 'inspanning-impact matrix', waarbij per project de inspanningen (met name de kosten) zijn afgezet tegen de de gemaakte impact (zoals aantal bereikte deelnemers, verbetering in buurt, e.d.). Daarnaast hebben we de impact ook laten onderzoeken door een extern bureau, Regioplan. Alles bij elkaar noemen we dit 'bloemrijk verantwoord'. We gebruiken deze methode om in dit hoofdstuk de balans op te maken van vier jaar Regiodeal.

Belangrijkste conclusies uit het onderzoek van Regioplan:

- Geen zichtbare impact op de meting van de indicatoren
- Vertrouwen in de gemeente is laag. Voor herstel van vertrouwen is continuïteit nodig
- Vooral impact op 'samenleving en participatie' en 'vitale inwoners'
- Afstand tot de arbeidsmarkt blijkt groter dan verwacht
- Er is vooral impact in de nabije omgeving (kleiner dan de grenzen van een wijk of buurt)

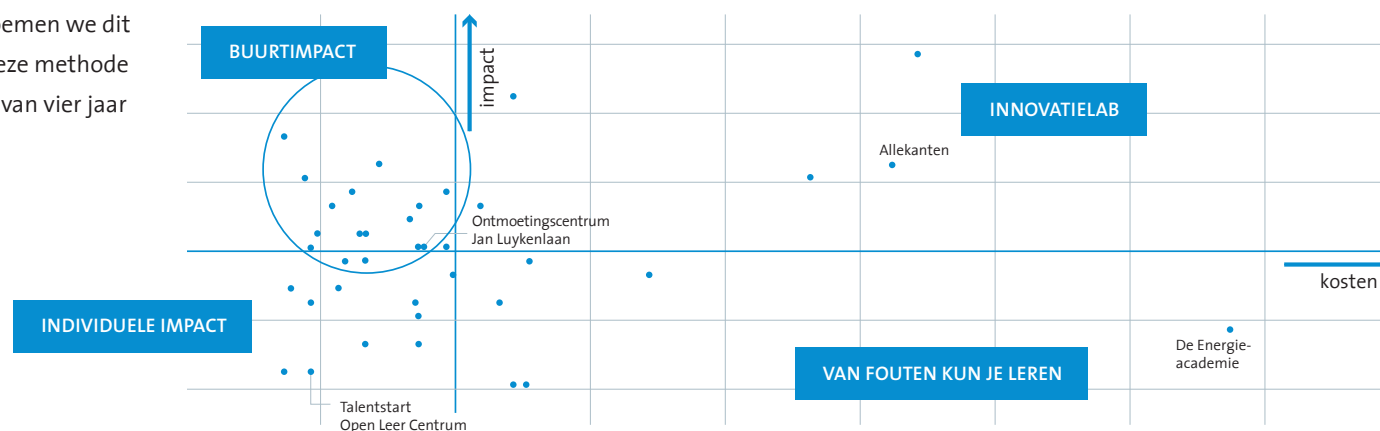
5.1 INSPANNING-IMPACT MATRIX

In deze matrix zijn de inspanningen per project (met name de kosten) afgezet tegen de gemaakte impact. De impact is bepaald op basis van zes criteria:

- Het aantal bereikte deelnemers
- Het effect op de (individuele) bewoner of ondernemer
- De verbetering in de buurt
- De mate waarin de effecten duurzaam zijn
- De toegevoegde waarde van het project op regulier beleid
- De politieke meerwaarde

Die gegevens hebben we gescoord en in een grafiek gezet. Op de ene as staan de gemiddelde kosten en op de andere as staat de gemiddelde impactscore.

INSPANNING-IMPACT MATRIX: KENMERKEN EN SUCCESFACTOREN

Rechts zien we de projecten met relatief hoge kosten en links met relatief lage kosten (relatief ten opzichte van elkaar). Boven de streep staan de projecten met gemiddeld meer impact op de buurt, en daaronder gemiddeld met vooral impact op het individu. Logischerwijs willen we projecten met relatief lage kosten en veel impact voortzetten in reguliere voorzieningen. Dat zijn vooral de projecten in de cirkel linksboven.

Als we uitzoomen, kunnen we de overeenkomsten zien van de clusters van projecten in een kwadrant. En daarmee zien we ook een aantal succesfactoren.

KENMERKEN EN SUCCESFACTOREN PER KWADRANT

Buurtimpact (linksboven)

Dit zijn projecten met relatief lage kosten en relatief grote impact op de buurt. Ze zijn gericht zijn op contact en ontmoeting tussen bewoners, en richten zich op het collectief. De kracht van deze projecten zit in het in het bereiken van bewoners die we nu niet bereiken met het reguliere (welzijns)beleid. De combinatie van een professionele coördinator en de vrijwillige inzet van bewoners zorgt voor laagdrempeligheid, nabijheid en talentherkenning. Deze projecten zijn vaak sterk verbonden met andere initiatieven in de wijk. Het zijn ook projecten op het snijvlak van beleidsterreinen, zonder vastomlijnde

resultaten waaraan moet worden voldaan. Het bestaand beleid voorziet niet in reguliere financiering van dit beleidoverstijgende aanbod, waardoor er lastig duurzame financiering voor te vinden is. Dit maakt het duurzaam borgen tot op heden ingewikkeld.

Deze projecten bereiken veel mensen en zijn zichtbaar in de buurt, maar het verzorgingsgebied is relatief klein, de zogenaamde buggy- en rollatorafstand. De impact op de outcome-indicatoren, zoals in de oorspronkelijke doelstellingen van de Regiodeal opgenomen, zal met deze projecten niet zichtbaar worden.

Voorbeelden: Bij Betje, buurtkamer Vrederust, Ontmoetingscentrum Jan Luykenlaan, Stadslandbouw, KIES! Sociale Supermarkt, de Participatiekeuken en de Lief en Leedstraatjes.

Innovatielab (rechtsboven)

Deze projecten dienen veelal als proeftuin voor nieuw beleid. Het zijn pilots die worden vormgegeven door professionals, die in de praktijk onderzoeken waarom iets werkt. Door inzet van deze gespecialiseerde professionals vragen deze projecten een relatief hogere investering. Met deze projecten onderzoeken we waarom iets werkt, om daarmee de handvatten te leveren voor beter toekomstig beleid. Het borgen van de werkzame elementen van deze projecten blijkt lastig, omdat het

reguliere beleid vooraf onvoldoende gecommitteerd is op het adopteren van positieve uitkomsten.

Voorbeelden: Haags Sportkwartier, Instapeconomie en Allekanten

Individuele impact (linksonder)

Dit zijn wat kleinere projecten met relatief lage kosten, gericht op talentontwikkeling met impact op het individuele personen. Deze personen worden veelal aangedragen door de gemeente en daaraan worden hoge eisen gesteld. De projecten passen over het algemeen binnen één beleidsterrein en zijn vaak geïnitieerd vanuit beleidsmakers. Daardoor kunnen ze makkelijker worden ingepast in regulier beleid en financiering. De projecten zijn vooraf bedacht (zo het kan bijvoorbeeld gaan om het toepassen van een bestaand concept dat op andere plek in de stad reeds succesvol was), maar blijken zich in de praktijk vaak onvoldoende aan te passen aan de lokale situatie in de wijk.

De projecten bereiken een klein aantal deelnemers, dus de impact op wijk en op de maatschappelijke ambities van de Regiodeal blijft beperkt. Maar het effect op de individuele deelnemers kan groot zijn.

Voorbeelden: Talentstart Open Leer Centrum, Talentstart Honk1

Van fouten kan je leren (rechtsonder)

Ook als projecten niet lopen zoals vooraf beoogd, levert dit vaak waardevolle inzichten op. Zoals bijvoorbeeld de Energieacademie¹⁶. Bij de Energieacademie werd achteraf duidelijk dat de gemeente te ver op afstand is gebleven van de organisatie, dat er te hoge verwachtingen waren, en dat de governance onvoldoende zakelijk was geregeld. Ook het project Skills in de stad leek soortgelijke issues te kennen: het concept leek op papier kansrijk, maar in de praktijk was de uitvoering afhankelijk van te veel verschillende spelers en randvoorwaarden en bleef het lang onduidelijk welke partij regie kon voeren. Het project Skills is uiteindelijk niet gestart. Beide projecten hadden last van onduidelijke afspraken over het opdrachtgeverschap aan de voorkant.

5.2 STAND VAN ZAKEN PER 31 DECEMBER 2022

We hebben afgelopen jaar goed inzicht gekregen in de successen en in wat wel en niet werkt. De figuur Status van Regiodealprojecten geeft voor elk project aan wat de stand van zaken was op 31 december 2022.

Veruit de meeste projecten hebben hun succes bewezen en willen we dan ook voortzetten (groen). Een deel daarvan hebben we kunnen borgen in regulier beleid, of via langduriger vervolgfianciering (1^e kolom). Met een aantal projecten zijn we voortijdig gestopt omdat ze te weinig bijdroegen aan de Regiodealdoelen, of niet op gang kwamen (grijs). Daarnaast is een aantal projecten vertraagd, waardoor op dit moment nog niet kan worden bepaald of ze succesvol gaan zijn (geel).

Er is ook nog een aantal projecten waarvan we nog niet weten of het lukt om ze te voort te zetten omdat er nog geen vervolgfianciering is gevonden (2de kolom). Als er geen (nieuw) budget wordt gevonden, zullen deze projecten eind 2023 waarschijnlijk stoppen. Opvallend - en schrijnend - is dat juist deze projecten bijna allemaal projecten met buurtimpact zijn. Het gaat hier dus om projecten met relatief lage kosten en relatief grote impact op de buurt. En juist die projecten zijn volgens onze Inspanningen-Impact matrix het meest succesvol.

We zijn met buurtkamers in gesprek over de mogelijkheden om tijdelijk bestaande subsidies aan te vragen om deze projecten door te kunnen laten lopen. Maar het aanvragen van subsidies is arbeidsintensief en vergt een bepaalde mate van administratieve professionaliteit die veel coördinatoren van buurtkamers nog ontberen. Zie hierover ook hoofdstuk 6 Leerpunten.

KNELPUNT: FINANCIERING VAN PROJECTEN OP HET SNIJVLAK VAN BELEIDSTERREINEN

Waarom is het zo lastig om juist deze succesvolle projecten te borgen en duurzaam te financieren? Op basis van de kenmerken van de projecten met buurtimpact hebben we een aantal mogelijke redenen op een rij gezet:

- De resultaten zijn niet direct toe te schrijven aan één beleidsterrein
- De waarde van 'ontmoeten' wordt te weinig erkend en heeft onvoldoende plek en budget in het huidige beleid
- Ontmoeten draagt bij aan de verschillende beleidsterreinen (o.a. taal, persoonlijke ontwikkeling, (mentale) gezondheid, participatie en werk, veiligheid en leefbaarheid)
- Het succes is lastig te verantwoorden in termen van enkelvoudige beleidsdoelstellingen (doelmatigheid van het budget is niet direct herleidbaar)
- Initiatief en vormgeving van veel van deze projecten komt vanuit bewoners, waardoor er minder eigenaarschap wordt gevoeld bij de financier (overheid)

Hier ligt een belangrijke opgave voor toekomstig beleid, zowel lokaal als landelijk. Bij gebiedsgericht werken ontstaan immers vaak initiatieven op het snijvlak van beleidsterreinen, dat laat deze Regiodeal ook duidelijk zien.

¹⁶ RIS309998 Aanbieding rapport over de Stichting Energie Academie

Sterker nog: de meest succesvolle Regiodealprojecten liggen juist op het snijvlak van verschillende beleids-terreinen. Als je vanuit een gebied en de bewoners redeneert, ontstaan oplossingen vanuit de specifieke situatie in een gebied, vanuit de reële behoefte van bewoners. En die laten zich niet opknippen in beleids-terreinen of gemeentelijke afdelingen.

Deze inzichten zijn zowel binnen de gemeente als ook uitvoerig met het Rijk gedeeld. Ze spelen een belangrijke en grote rol bij de opzet, financiering en verantwoording van de volgende Regiodeal Zuidwest en de werkwijze van het Nationaal Programma Zuidwest.

LEERPUNTEN

6. LEERPUNTEN

Na bijna vier jaar Regiodeal hebben we veel geleerd, zowel op projectniveau als op het niveau van integrale samenwerking en financiering.

We hebben een impactanalyse gemaakt (bloemrijk verantwoord) en we hebben de impact van de Regiodeal laten onderzoeken door een extern bureau, Regioplan (zie hoofdstuk 5). De verschillende lessen zijn tussentijds gedeeld met de gemeenteraad en het Rijk, tijdens de halfjaarlijkse Rijk-Regio-overleggen en via de voortgangsrapportages en -berichten (zie bijlage C voor een overzicht van alle RIS-nummers).

We leren niet alleen van succesvolle projecten, maar juist ook van mislukkingen, zoals bij de Energieacademie waar overigens ook andere financieringsbronnen voor waren. Hieronder beschrijven we onze twaalf belangrijkste leerpunten. Ook geven we aan hoe we deze lessen meenemen in het Nationaal Programma Zuidwest.

De lessen beïnvloeden en versterken elkaar. Ook zijn ze allemaal even belangrijk. Je kunt er niet een paar punten uitpakken en andere niet, het is juist de som van alle lessen die het verschil kan maken.

1. GROOT DROMEN. KLEIN BEGINNEN

Naar aanleiding van het faillissement van de Energieacademie heeft onderzoeksbureau Berenschot onder-

zoek gedaan naar de redenen van het mislukken van dit project¹⁷. Een belangrijke les was dat het project te groot was voor een beginnende organisatie en dat de gemeente te veel op afstand stond. Zij formuleerden de lessen als volgt:

- Droom groot, start klein
- Regel de governance goed
- Blijf als gemeente betrokken als partner
- Kies waar mogelijk voor maatwerk

De ambitie - en noodzaak - om mensen met arbeidspotentieel te verbinden aan baanperspectief, is onveranderd. In het vervolg gaan we dit realiseren in kleinere stappen: ontwikkelen via doen, klein beginnen en uitbouwen wat werkt. We gaan als gemeente niet te veel op afstand staan en blijven partner. Hiervoor bouwen we verder op de goede samenwerking tussen corporaties, de gemeente en ROC Mondriaan die is ontstaan in het kader van het Nationaal Programma Zuidwest.

2. ZORG VOOR PROFESSIONELE ONDERSTEUNING

Veel Regiodealprojecten draaien om 'ontmoeting', of dit is een belangrijk onderdeel. Uit gesprekken met projectleiders van ontmoetingsplekken blijkt dat het coördineren en organiseren op veel van deze plekken erg arbeidsintensief is. Het vereist veel administratief

werk om te rapporteren of budget aan te vragen. Dit vereist een zekere mate van 'bureaucratische professionaliteit' die veel buurtkamers ontberen. Ook zijn activiteiten soms lastig te organiseren in verband met de beperkte financiële middelen. Wat er georganiseerd wordt hangt af van de vrijwillige inzet van enkele betrokkenen. Ook kan het organiseren zelf efficiënter. We zijn inmiddels met vier buurtkamers gestart met een professionaliseringsslag, onder andere door intervisie en opleidingen te bieden op het gebied van sociaal ondernemerschap. Deze trajecten zullen we verder uitbreiden met de middelen van de volgende Regiodeal.

3. DE MEESTE IMPACT IS ER OP 'BUGGY- EN ROLLATOR-AFSTAND'

Ontmoeting blijkt vaak de eerste stap te zijn naar het maken van positieve impact op het leven van bewoners. De meeste impact wordt in de nabijheid gemaakt, op 'buggy- en rollatorafstand'. Door ontmoetingen dichtbij huis te organiseren, is het gemakkelijker om bewoners te motiveren en te activeren een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van de wijk en elkaar te helpen. Ook draagt ontmoeting tussen bewoners onderling en tussen bewoners en vrijwilligers bij aan meer vertrouwen tussen de gemeente en bewoners, minder eenzaamheid, meer beweging en een grotere taalvaardigheid. We zetten in het vervolg dus nadrukkelijk in op het bestendigen en versterken van het fijnmazig netwerk

¹⁷ RIS311554 Aanbiedingsbrief eindrapport Werkoffensief +500

van ontmoetingsplekken in Zuidwest. Het gaat daarbij zowel om buurtkamers en wijkbedrijven, als om plekken als de bibliotheek, binnentuinen, pleinen, plinten en sportverenigingen.

4. VERLAAG DREMPELS VOOR DEELNAME AAN (ARBEIDS)-ONTWIKKELTRAJECTEN

Op het gebied van arbeidsmarktbemiddeling spelen soms ingewikkelde zaken. We hebben gezien dat partners die deze trajecten aanbieden, het lastig vinden dat mensen in verschillende doelgroepen vallen qua arbeidsmarkt-bemiddeling, en dat daar ook nog verschillende regels en financieringen voor gelden. Ook vinden zij het lastig dat mensen zonder uitkering niet mee mogen doen in trajecten naar werk (of slechts beperkt). Inzetten op de brede arbeidsmarktbenadering levert meer op. We breiden hiervoor onder andere de pilot Instapeconomie uit. In het Nationaal Programma Zuidwest werken we aan leerwerktrajecten voor iedereen die zich wil (om)scholen voor een baan in een van de kanssectoren.

5. WAARDEER 'WERK VAN WAARDE' BETER EN FOCUS NIET ALLEEN OP BETAALD WERK

Uit het onderzoek van Regioplan (zie hoofdstuk 5) blijkt dat er met de Regiodealprojecten minder is bereikt dan beoogd wat betreft de arbeidsparticipatie van bewoners en het verminderen van de aanspraak op bijstand. De ambities voor het toeleiden van bewoners naar werk waren erg hoog. Uit het onderzoek van het Werkoffen-

sief +500¹⁸ blijkt dat voor veel bewoners uit Zuidwest de stap naar betaald werk veel minder haalbaar is dan aan het begin van de Regiodeal werd verwacht. 'Werk van waarde' is voor een deel van de bewoners in Zuidwest makkelijker haalbaar. Veel ontmoetingsplekken draaien bij gratie van de inzet en hoge mate van betrokkenheid van vrijwilligers. Vaak zijn deze vrijwilligers bewoners in de bijstand of met een laag inkomen, die 'werk van waarde' doen voor buurtgenoten. Daarmee dragen ze bij aan de leefbaarheid in de buurt, en maken ze zelf ook stappen richting (arbeids)participatie.

Omdat de stap naar betaald werk vaak erg groot is, zetten we in Zuidwest ook nadrukkelijk in op het faciliteren van wijkbedrijven, waar op andere manieren de opstap naar participatie en werk wordt vormgegeven. Hierbij gebruiken we waar nodig de experimenteer-ruimte in de participatiewet, en benutten we de pilot Instapeconomie en het project Buurtwerk van waarde. Hier worden mooie resultaten mee geboekt, die aansluiten op landelijke ontwikkelingen op dit gebied.

6. BRENG FOCUS AAN

Zuidwest kent talrijke problemen en is met 70.000 inwoners erg groot. Er is vaak politieke druk om aan veel doelen tegelijk te werken, snel te starten en snel resultaat te laten zien. Maar als we echt het verschil willen maken in de levens van bewoners, dan moeten we de opgave duidelijk afbakenen, in plaats van de middelen te verdelen over heel veel doelstellingen en activiteiten. Vooraf goede keuzes maken en de nodige focus behouden, vraagt lef en uiteraard kennis van welke interventies de meeste impact zullen hebben op de beoogde doelen. Bij de nieuwe Regiodeal-aanvraag is expliciet de keuze gemaakt om in te zetten op twee ambities, die bijdragen aan de brede welvaart: het bestendigen en versterken van ontmoeting(splekken) en betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt.

¹⁸ RIS311554 Aanbiedingsbrief eindrapport Werkoffensief +500

7. FORMULEER VOORAF REALISTISCHE INDICATOREN

Terugkijkend is het wellicht niet realistisch om binnen vier jaar, met relatief beperkt budget, zichtbaar resultaat te verwachten op niveau van de grote maatschappelijke outcome-indicatoren, zoals een betere veiligheidsbeleving of meer werkgelegenheid. We weten immers dat deze indicatoren sterk worden beïnvloed door externe factoren zoals de coronacrisis of de energiecrisis. De huidige indicatoren blijken ook niet direct te relateren aan de inzet van de Regiodeal. Voor het Nationaal Programma Zuidwest wordt aan de voorkant gewerkt met een Doelen en Inspanningen Netwerk, waarbij ook reële en meetbare indicatoren worden gezocht bij de gestelde doelen.

8. SOCIAAL WEEFSEL HEEFT TIJD NODIG OM TE GROEIEN

Na bijna vier jaar Regiodeal (waarvan 1,5 jaar corona) zien we dat er binnen en tussen projecten veel onderling contact, samenwerking en sociale verbinding is ontstaan. Dit geldt met name voor projecten waar ontmoeting centraal staat. Het behouden en versterken van dit sociale weefsel is een cruciale eerste stap in het herstel van Zuidwest en het vertrouwen in de overheid. Het ontstaan van duurzame sociale verbindingen gebeurt niet van de een op de andere dag. Continuïteit van beleid en relaties is hierbij cruciaal. Het is een proces dat tijd en aandacht vraagt, maar ook de meeste impact voor de buurt oplevert, ook op andere leefgebieden. Het belang van deze ontwikkeling kunnen we niet genoeg

benadrukken. Ontmoeten blijft bij het herstel van Zuidwest dan ook een prominente plek vervullen.

9. CONTINUÏTEIT IN BELEID IS VAN WEZENLIJK BELANG VOOR HET HERSTEL VAN VERTROUWEN IN DE OVERHEID

Ieder jaar weer opnieuw projectfinanciering moeten regelen, of elke vier jaar de beschikbaarheid van basale sociale voorzieningen laten afhangen van politieke realiteit, wekt geen vertrouwen bij bewoners en partners. Daarom moeten we tijdig met elkaar afspreken of, en zo ja hoe, we initiatieven meerjarig kunnen borgen als ze succesvol blijken.

We bouwen met de volgende Regiodeal daarom vooral voort op hetgeen is opgezet in de afgelopen Regiodealperiode en de lessen die we hebben geleerd. Succesvolle voorbeelden worden verder bestendigd, versterkt en vervlochten met de bestaande structuur van het Nationaal Programma Zuidwest.

10. MAAK INTEGRALE FINANCIERING REGULIER MOGELIJK

Juist de impactvolle Regiodealprojecten op het snijvlak van beleidsterreinen, tonen aan hoe ingewikkeld het is voor gemeenten om integraal (beleidoverstijgend) te werken in praktijk. Er is bij deze projecten veelal sprake van een tijdelijke en samengestelde financiering, met diverse aparte verantwoordings-eisen en -momenten. Ondanks de positieve impact die veel van deze ‘snijvlakprojecten’ maken, is er beperkt zicht op inbedding in

regulier beleid na afloop van de projectfase. Want welk beleidsdomein neemt langdurig het opdrachtgeverschap en daarmee de financiering voor rekening?

Problemen van bewoners laten zich echter niet opknippen langs de lijnen van jaarschijven, ministeries of gemeentelijke diensten. Daarvoor zijn problemen te veel met elkaar verweven. Als een kind onderwijsachterstanden oploopt omdat ouders niet voor lunch kunnen zorgen, dan moeten we de ruimte hebben om aan die oorzaak wat te doen. Wie iets wil doen aan vroegtijdig schoolverlaten, zal ook wat moeten doen aan de verlokkingen van het snelle criminele geld. Als mentale gezondheid afhankelijk is van bestaanszekerheid, dan is het verstandig om te investeren in schuldhulp, opleiding en werk. Een integrale aanpak vergt een integrale financiering, sturing op doelen en wendbaar budget. De Regiodeal was een mooie ‘best practice’ van integraal gebiedsgericht budget, en verdient navolging binnen de gemeentelijke begroting. Om deze reden onderzoeken we samen in 2023 de mogelijkheden van een Zuidwest-begroting op gemeenteniveau.

11. DENK BUITEN DE KADERS EN GEEF ALS OVERHEID MEER EXPERIMENTERRUIMTE

Binnen programma’s wordt meestal gewerkt aan complexe maatschappelijke problemen. Vaak is het hiervoor nodig om oplossingen buiten de geëigende kaders te

zoeken. Soms zijn er veranderingen in reguliere werkwijzen en procedures nodig. Dit staat op gespannen voet met de verantwoordelijkheid van de gemeentelijke overheid voor het creëren van voorspelbaarheid en gelijkheid bij overheidsprocedures. Met andere woorden, de ambtelijke reflex van bestendigen, borgen, controleren en ontdoen van risico's in besluitvorming, verhoudt zich slecht tot de inzet van programmatisch werken. En daar wordt juist voor gekozen omdat buiten de bestaande kaders iets moet worden opgelost, buiten bestaande processen moet worden gewerkt en verandering wordt beoogd van de reguliere ambtelijke werkwijzen ('als je doet wat je altijd deed, krijg je wat je altijd kreeg').

12. BETREK HET RIJK BIJ HET CREËREN VAN DOORBRAKEN OP GEBIED VAN WET- EN REGELGEVING

De knelpunten op gebied van wet- en regelgeving die we zijn tegengekomen bij projecten, vormen ook input op de landelijke 'gebieds-doorbraaktafel', waarin we als Den Haag Zuidwest samenwerken met het Instituut voor Publieke Waarde. Denk hierbij aan belemmeringen in gegevensuitwisseling bij de aanpak van ondermijning; het samenbrengen van individuele zorgbudgetten om collectieve preventie in een wijk mogelijk te maken, experimenteerruimte in de participatiewet om 'werk van waarde' te kunnen belonen, en de wens voor ontschot gebiedsbudget vanuit het Rijk. De ervaringen

met de Regiodeal Zuidwest hebben hier waardevolle informatie voor geleverd, en de eventuele opbrengsten kunnen straks worden geïmplementeerd in Zuidwest.

**ZUIDWEST
OP Z'N BEST!**

“Ik help mee met de koffie-ochtenden voor buurtbewoners en bij activiteiten voor moeders en kinderen. Het gaat nu beter met mij en ik durf meer.”

Mariëlla, vrijwilligster bij Allekanten

**IN ZUIDWEST ZIJN ER
PER 100 INWONERS SLECHTS
25 BANEN BESCHIKBAAR**

nemen, diensten
vakmanschap!

WEEKEND!
weekend van de maand

ERNALES!
→ meer info: info@dasgl

EN POOLS → NL
→ meer info: info@Pol

st | ARADIJS schil
→ meer info: 06 480

• PAND •
Zuid
West

REGIODEEL
Zuidwest

COMMUNICATIE

7. COMMUNICATIE

Communicatie heeft de afgelopen vier jaar een belangrijke rol gespeeld bij de Regiodeal Zuidwest. Communicatiedoelen waren het verbinden van de Regiodealprojecten, zichtbaar maken dat er met de Regiodeal wordt gewerkt aan het verbeteren van Zuidwest; het activeren van bewoners en partners om mee te doen; en het bouwen en onderhouden van duurzame relaties. Zo kan communicatie bijdragen aan het vertrouwen van bewoners, partners en het Rijk in de aanpak van Zuidwest.

Om deze doelen te bereiken hebben we een aantal strategieën toegepast en de campagne Zuidwest op z'n best! ontwikkeld.

Grofweg kent de communicatie over Den Haag Zuidwest twee sporen. Enerzijds richten we ons met constructieve boodschappen op bewoners en partners. Hierbij staat de kracht van bewoners centraal en laten we zien dat er wordt gewerkt aan Zuidwest. Het gaat om (h)erkenning, inspireren, motiveren en activeren. Anderzijds blijven we de grootstedelijke problematiek in Zuidwest en de urgentie daarvan agenderen bij het Rijk en de politiek via landelijke media en gerichte activiteiten, zoals werkbezoeken. Hierbij ligt de nadruk op het gebrek aan perspectief en de vele problemen waar bewoners mee kampen.

7.1 CAMPAGNE ZUIDWEST OP Z'N BEST!

De Regiodealprojecten hebben elk een eigen programma en identiteit, maar hebben wel een gemeenschappelijk doel (een beter Zuidwest) en doelgroep (de bewoners van Zuidwest). Om al die projecten te verbinden, zichtbaar te maken, en bewoners en partners te inspireren en motiveren eraan mee te doen hebben we een campagne ontworpen: Zuidwest op z'n best! Deze campagne fungeert als paraplu voor de Regiodealprojecten, ofwel als een 'etalage' waarin we alle projecten in Zuidwest laten zien.

DE BEWONER CENTRAAL

Centraal in de communicatie en de campagne staan de bewoners van Zuidwest. Zij komen aan het woord en zijn (letterlijk) in beeld. Hiermee laten we zien dat iedereen in een fijne omgeving wil wonen, werken en leven, en dat veel Zuidwesters daar een steentje aan bijdragen. We denken groot, maar doen klein en dichtbij. Bij Zuidwest past no-nonsense communicatie: helder en laagdrempelig. Afzender van de campagne zijn de bewoners van Zuidwest zelf: authentiek, geloofwaardig en herkenbaar.

De campagne Zuidwest op z'n best! heeft een eigen stijl, woordmerk en beeldformule die terugkomen in diverse middelen. In het voorjaar van 2020 is de campagne van start gegaan met de lancering van

de website zuidwestopznbest.nl, een postercampagne, een speciale Zuidwest-stadsdeelkrant en online advertising op sociale media. Inmiddels borduren we nog steeds voort op deze campagne, maar leggen we inhoudelijk meer nadruk op het delen van mijlpalen, resultaten en successen van de Regiodealprojecten.

7.2 BELANGRIJKSTE MIDDELEN EN KANALEN

Hieronder staat een overzicht van de belangrijkste communicatiemiddelen en -kanalen die we inzetten.

WEBSITE WWW.ZUIDWESTOPZNBEST.NL

Online verzamelaarsplaats van alle informatie over de Regiodeal(projecten) en het delen van successen, activiteiten en nieuws.

Unieke bezoekers: 6.789

NIEUWSBRIEF ZUIDWEST

Abonnees: 450 actief betrokken bewoners en partners
Frequentie: zes keer per jaar

SOCIALE MEDIA

Nadruk op inzet van persoonlijke sociale media, zoals LinkedIn van bestuurders en ambtenaren of Facebook van partners. Daarnaast ook inzet van gemeentelijke sociale media: facebook, LinkedIn, twitter, Instagram, youtube, Facebook Escamp.

PERS EN MEDIA

Actieve persbenadering met nieuws over mijlpalen, resultaten, 'human interest' en Zuidwest-speldjes, altijd samen met partners en/of bewoners.

LOKALE MEDIA

(o.a. Omroep West, de Posthoorn, Den Haag FM, AD/HC, Den Haag Centraal) berichten zeer regelmatig over Zuidwest. Opvallend: berichtgeving over de Regiodealprojecten is vrijwel altijd positief.

Samenwerking met lokale media heeft geleid tot:

- [Zuid West Thuis Best](#): in deze vierdelige serie op Omroep West bezoekt Fred Zuiderwijk Zuidwest en spreekt bewoners over (Regiodeal)projecten.
- Posthoorn: tweewekelijkse column van wethouder Zuidwest
- [Podcast Café Leyweg](#). In een serie van 8 podcasts gaan Willem Post en Richard Grootbod (Omroep

West) in gesprek met bewoners over de kracht en problemen in Zuidwest.

- Landelijke media berichten vooral over de grootste lokale problematiek in Zuidwest met veel aandacht voor kanselijkheid. Opvallend: diverse bewoners van Zuidwest, zoals Bettelies Westerbeek, Wendy Broeders en Mariska Wubben, worden steeds makkelijker gevonden door de landelijke media.

Voorbeelden van landelijke media-aandacht zijn:

- NPO Radio 1: [5 dagen in... Zuidwest](#)
- [Sluipmoordenaar Bestaansonzekerheid - De Publieke Tribune - HUMAN](#)
- VPRO Tegenlicht [De kloof dichters](#)

ZUIDWEST-SPELDJES

Sinds 2021 reikt de gemeente zo'n vier keer per jaar speciale Zuidwest-speldjes uit aan bewoners die zich vrijwillig inzetten voor hun buurt. Een uitreiking genereert niet alleen positieve lokale media-aandacht, maar stimuleert trots en wordt door bewoners zelf zeer gewaardeerd. Uitreiking gebeurt door de burgemeester of de wethouder Zuidwest. Inmiddels zijn er ruim 30 speldjes uitgereikt.

BIJEENKOMSTEN EN EVENTS

Minimaal een keer per jaar organiseren we een groot event voor en met betrokken bewoners en (potentiële) partners van Zuidwest, waaronder de Regiodealprojecten.

Doel: mensen verbinden ('wij-gevoel'), het stimuleren van samenwerking en het creëren van een gedeeld verantwoordelijkheidsgevoel voor Zuidwest. Deze bijeenkomsten waren erg belangrijk in aanloop naar het Nationaal Programma Zuidwest. Voorbeelden: het Verbond van Zuidwest (8 juli 2021) en Kijkje in de Keuken met installatie Partnerraad Zuidwest (6 oktober 2022).

WERKBEZOeken

Actieve benadering van bestuurders, landelijke politici en Rijksambtenaren om Zuidwest te bezoeken en zo de aandacht op Zuidwest te vestigen (lobby). Afgelopen jaar waren er o.a. bezoeken van premier Rutte, minister De Jonge, minister Hoekstra, minister Bruins-Slot, diverse kamerleden, ambtenaren van BZK en V&J.

NETWERKEN VAN PARTNERS EN STAKEHOLDERS

Naast onze eigen kanalen maken we veel gebruik van 'intermediairs'. We voeden onze partners en stakeholders, waaronder de Regiodealprojecten, geregeld met nieuws en berichten zodat zij die via hun eigen kanalen verder kunnen verspreiden. Voorbeelden daarvan zijn online media, mond-tot-mond communicatie en Whatsapp-groepen.

OVERIGE MIDDELEN

- Video's
- Posters, vlaggetjes en Zuidwest-bordjes
- Zuidwest- Stadsdeelkrant: 35.000 exemplaren zijn huis-aan-huis en via strategische locaties in de wijken verspreid bij de lancering van de campagne
- Factsheets

SAMANTHA, KINDERRAAD MOERWIJK

“Wij doen goede dingen voor de wijk en we helpen mensen die het moeilijk hebben.”

Samantha (11), lid Kinderraad Moerwijk

**EEN DERDE VAN DE KINDEREN
IN ZUIDWEST GROEIT OP IN EEN
MINIMAHUISHOUDEN**

**ZUIDWEST
OP Z'N BEST!**

FINANCIËN

8. FINANCIËN

De totale begroting voor de Regiodeal Den Haag Zuidwest is circa € 20,2 miljoen, waarvan € 7,5 miljoen vanuit het Rijk en circa € 12,7 miljoen met cofinanciering vanuit de regio (gemeente Den Haag en partners).

STAND VAN ZAKEN VAN DE BESTEDINGEN

Tot en met 31 december 2022 is inmiddels € 15,8 miljoen besteed. Dat is 78 % van de totale Regiodealbegroting.

TOTAAL BEGROTING REGIODEAL VAN ZOMER 2019 TOT EN MET 31 DECEMBER 2022 (in mln.)

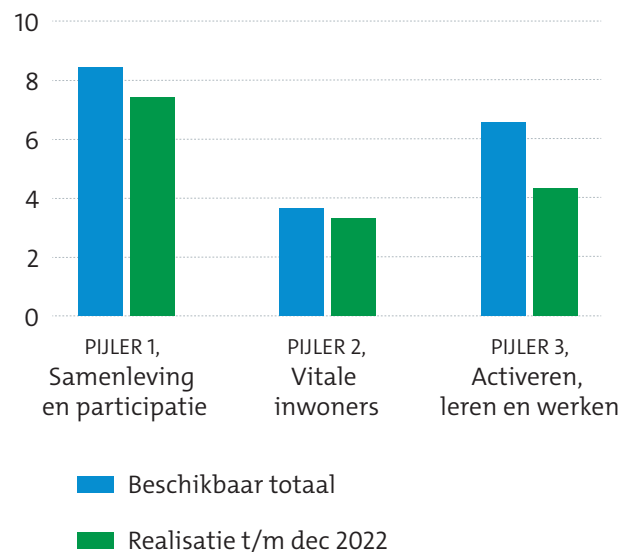
	TOTAAL BEGROOT	REALISATIE 31 DECEMBER 2022	PERCENTAGE
TOTAAL	20,2	15,8	78

Begrote uitgaven versus realisatie

De verdeling van de bestedingen tot en met 2022 is hieronder weergegeven langs de drie pijlers van de Regiodeal:

1. Sociale samenhang en veiligheid
2. Gezonde en vitale inwoners
3. Activeren, leren en werken

BEGROTE UITGAVEN VERSUS REALISATIE (in mln.)

Bij de reeds afgeronde Regiodealprojecten is een onderbesteding zichtbaar. Deels omdat projecten vervroegd zijn afgerond, deels omdat er gedurende de coronaperiode minder mogelijkheden waren voor geplande activiteiten. Hoewel de Regiodeal zou lopen tot in 2022, is besloten vertraagde en succesvolle projecten voort te zetten in 2023. De overgebleven middelen worden hiervoor ingezet. Deze middelen zijn bestemd voor de wijkLeerbedrijven, de ontmoetingsplekken, de Partneraad Zuidwest en de invulling van de drie vastgoedgerelateerde projecten. Ook in het vierde voortgangs-

bericht over de Regiodeal d.d. 9 november 2022¹⁹ staat beschreven waar het resterende bedrag aan kan worden uitgegeven.

VOORUITBLIK FINANCIËN

Om de brede ambities voor Zuidwest (Nationaal Programma Zuidwest) na afloop van deze Regiodeal te kunnen realiseren, wordt permanent financiering gezocht bij verschillende bronnen, zowel publiek als privaat. Diverse ministeries stellen subsidies beschikbaar voor kwetsbare mensen en wijken, al dan niet gerelateerd aan het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid. Deze middelen zijn echter verspreid over zo'n vijf ministeries en zo'n dertig afzonderlijke regelingen. Denk bijvoorbeeld aan Rijke Schooldag, Preventie met Gezag, Preventieakkoord GALA, de Woningbouw Impuls en MIRT. Waar mogelijk benutten we deze subsidies geheel of deels voor Zuidwest.

Het aanvragen en verantwoorden van de afzonderlijke regelingen is complex, tijdrovend en arbeidsintensief en er is binnen de gemeentelijke organisatie niet ten alle tijden voldoende capaciteit beschikbaar. Oplossingen voor het versterken van bewoners en wijken liggen bovendien voor een belangrijk deel op het snijvlak van verschillende (beleids)terreinen en ministeries. Daardoor

¹⁹ RIS313553 4^e voortgangsbericht Regiodeal den Haag Zuidwest

zijn ze niet eenvoudig te financieren vanuit bestaand beleid van de gemeente of de beleidsprogramma's van de diverse ministeries. We proberen daarom voortdurend in te spelen op kansen die zich voordoen maar we doen ook een beroep op het Rijk om regelingen beter te richten op de kwetsbaarste wijken van Nederland.

INTEGRALE FINANCIERING IS NODIG

Problemen van bewoners laten zich niet goed opknippen langs de lijnen van jaarschijven, beleidsterreinen van ministeries of gemeentelijke diensten. Daarvoor zijn problemen te veel met elkaar verweven. Als een kind onderwijsachterstanden oploopt omdat de ouders niet voor een ontbijt of lunch kunnen zorgen, dan moeten we de ruimte hebben om iets aan de oorzaak te doen. Nog een voorbeeld: Wie iets wil doen aan vroegtijdig schoolverlaten, zal ook wat moeten doen aan de verlokkingen van het snelle criminele geld. Ook voor gezondheid geldt dat het vaak niet gaat om een opzichzelfstaand probleem. Als mentale gezondheid afhankelijk is van bestaanszekerheid, dan is het verstandig om te investeren in opleiding en werk.

Een integrale aanpak vergt dan ook integrale regelingen, sturing op doelen en wendbaar budget. De Regiodeal is hiervoor een mooie 'best practice'. De Regiodealmiddelen zijn namelijk bij uitstek geschikt

om dit soort snijvlakinterventies te cofinancieren, omdat de Regiodeal zich richt op de brede welvaart. Het is dan ook een goede ontwikkeling dat de Regiodealplannen inmiddels zijn ingebed in het Nationaal Programma Zuidwest, een brede meerjarige integrale aanpak. Met de onlangs toegekende tweede Regiodeal - met een bedrag van € 18 miljoen van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties - kan een belangrijk ontschot vervolgd gegeven worden aan de eerste Regiodeal.

Ondanks de grote ambities die Den Haag en Rijk hebben met de tweede Regiodeal is er meer nodig. De gemeente blijft alle mogelijkheden benutten in het fysieke en sociale domein om Zuidwest te laten profiteren van kansen. En de gemeente doet een blijvend beroep op het Rijk om ook in financiële zin nog meer te focussen (integraal en ontschot) op wijken in het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid.²⁰ Zo laten we zien dat we in Zuidwest zakelijk en doelgericht -en met vereende kracht- kunnen werken aan de verbetering van de wijken. Die ambitie is onverminderd groot.

²⁰ RIS310939 Visie Programma Leefbaarheid en Veiligheid

CONCLUSIE EN VERVOLG

9. CONCLUSIE EN VERVOLG

Met de Regiodeal zijn met beperkte middelen hele belangrijke eerste stappen gezet richting het herstel van Zuidwest. In het bijzonder heeft de Regiodeal gezorgd voor meer ontmoeting en sociale verbinding tussen bewoners.

Via de Regiodealprojecten komen én blijven we in contact met bewoners die vaak niet worden bereikt door het gemeentelijke beleid. Kenmerkend voor de succesvolle Regiodealprojecten is dat zij de behoeften en perspectief van bewoners centraal stellen, en de (financiële) grenzen van de gemeentelijke beleidsdomeinen overstijgen. Daarbij komt dat de Regiodealprojecten en de oprichting van de Partnerraad Zuidwest hebben geleid tot meer interactie tussen bewoners, beleid en bestuur. Zo is een voorzichtig begin gemaakt met het herstel van vertrouwen. Dit is een belangrijk, maar nog kwetsbaar succes in een gebied waar het vertrouwen van bewoners in de overheid schrikbarend laag is.

SOCIALE BASIS

Die sociale basis en dat broze vertrouwen koesteren we en bouwen we uit. De Partnerraad Zuidwest en andere vormen van bewonersbetrokkenheid en -participatie zullen we komende jaren, samen met de corporaties, organisaties als SLA en bestaande voorzieningen als Haags Samenspel, verder professionaliseren. Komende

jaren blijven we dus investeren in bewoners en participatie-instrumenten in Zuidwest.

Van de Regiodeal hebben we geleerd dat de meest impactvolle ontmoetingsplekken professioneel worden geleid. Door mensen op te leiden tot vrijwilligerscoördinator of sociaal ondernemer kunnen ontmoetingsplekken en wijkbedrijven straks door bewoners zelf professioneler worden geleid en deels financieel onafhankelijk worden. Corporaties en andere partners investeren in SROI en stellen ruimtes beschikbaar op plekken waar zij dienstverlening in de wijken leveren. De gemeente werkt aan nieuw welzijnsbeleid met een centrale preventieve rol voor de sociale basis²¹. Zo werken we van verschillende kanten aan verduurzaming van de sociale basis in de wijken.

Tegelijkertijd zien we dat deze meest impactvolle Regiodealprojecten op het snijvlak van diverse beleidsterreinen liggen en daardoor nog lastig structureel in te bedden zijn in regulier beleid. Daar gaat dan ook de aandacht naar uit in de komende periode. Ook constateren we dat sommige projecten duurzamere impact zouden hebben als de overheid ze meerjarig faciliteert. Het opstarten ervan met hulp van de Regiodeal is ontoereikend voor duurzaam succes. Een langere adem is nodig. Dit geldt onder andere voor de wijkbedrijven en ontmoetingsplekken.

PERSPECTIEF OP WERK

In deze eerste Regiodeal is het creëren van perspectief op werk en werkgelegenheid minder goed van de grond gekomen. De lessen hieruit nemen we mee in de plannen van het Nationaal Programma Zuidwest. Met de campusontwikkeling en plintenaanpak verbinden we de economische ontwikkeling steviger met maatschappelijke doelen zoals werk en werkgelegenheid. In straten en plinten maken we een mix van nieuwe kansen voor MKB en maatschappelijke organisaties (zoals wijkbedrijven, ontmoetingsruimtes, loketten voor gemeentelijke dienstverlening). In de arbeidsmarktbenadering en schulddienstverlening versterken we de gebiedsgerichte en 'outreaching' aanpak. Hierbij hanteren we het adagium: groot dromen, klein beginnen, en in de buurt aanwezig zijn.

Bij de wijkbedrijven en Instapeconomie toont de effectmeting positieve resultaten op meerdere leefgebieden (onder andere gezondheid, taalbeheersing, eenzaamheid, ervaren veiligheid in de buurt). De baten van Instapeconomie zijn daarmee breder dan het SZW-domein. Streven is dat over vier jaar elke wijk minimaal één wijkbedrijf heeft, en dat elk wijkbedrijf na die periode voor circa 50% financieel zelfvoorzienend is. Met de partners en het Rijk verkennen we hoe de instapbaan een plek kan krijgen als tussenvorm tussen uitkering en regulier werk.

²¹ RIS313189 Coalitieakkoord Den Haag 2022-2026

Al met al is deze eerste Regiodeal een vliegwiel gebleken voor het herstel van Zuidwest. Nu is het zaak om door te pakken. En vol te houden. Totdat bewoners van Zuidwest, met de jeugd voorop, verbetering ervaren in hun wijken en weer hoop en perspectief hebben.

NATIONAAL PROGRAMMA ZUIDWEST

Voor het herstel van Zuidwest is een lange adem, commitment en duurzame inzet van middelen nodig. Als we een betrouwbare overheid willen zijn, tuigen we niet allemaal nieuwe tijdelijke projecten op, maar versterken we vooral wat we al goed doen, en breiden dat uit. Met de tweede Regiodeal²² bouwen we daarom ook voort op de lessen en resultaten van de eerste. Zo schakelen we van een opstapprogramma naar het twintig jaar durend Nationaal Programma Zuidwest²³. Zo borgen we de ambities van de Regiodeal op langere termijn en werken we aan de continuïteit van de initiatieven. Door de Regiodeal te verbinden met het Nationaal Programma Zuidwest, en de cofinanciering via de alliantiepartners te organiseren, creëren we breed eigenaarschap en draagvlak voor de plannen. Via het Nationaal Programma Zuidwest wordt gestuurd op de samenhang met de andere programma's en projecten in Zuidwest.

²² RIS313617 Indienen aanvraag Regiodeal vierde tranche namens de Alliantieraad Zuidwest

²³ RIS310939 Visie Programma Leefbaarheid en Veiligheid

Zo ontstaat een geheel van interventies en oplossingen die elkaar versterken voor de langere termijn.

We blijven werken aan Zuidwest.
Samen met bewoners, ondernemers,
 het maatschappelijk veld, het Rijk
 en andere partners gaan we net zo lang
 door totdat bewoners weer perspectief
 hebben en goed wonen, werken en
 leven in Zuidwest.

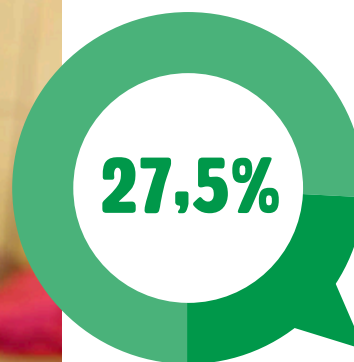
MIEKE, BUURTKAMER VREDERUST

**ZUIDWEST
OP Z'N BEST!**

“Het idee is dat mensen hier gewoon binnen kunnen lopen, bijvoorbeeld om te handwerken. En dat we elkaar helpen.”

Mieke, bewoner Vrederust

**27,5% VAN DE BEWONERS
VAN ZUIDWEST HEEFT VEEL
CONTACT MET BUURTBEWONERS**

INHOUDSOPGAVE BIJLAGEN

A. De Regiodealprojecten	61
B. Zuidwest in cijfers	123
C. Lijst met RIS-publicaties	132
D. Lijst met onderzoeken	134

**BIJLAGE A:
DE REGIODEALPROJECTEN**

PROJECTEN

PIJLER 1

Basis op orde	63
Bij Betje	65
KIES! Sociale Supermarkt	67
Lief en Leedstraatjes	69
Moerwijk West	70
Ontmoetingscentrum Jan Luykenlaan	72
De Participatiekeuken	74
Pop-upbibliotheek Moerwijk	76
Stadslandbouw	78
Talenthuis	80
Versterken jongerenaanpak	81
Vrederust Versnelt	83
Vreedzame wijk	85

PIJLER 2

Haags Sportkwartier	87
JINC	89
Life Goals	91
Het Preventieloket	92
Talentstart	94
Zuidwest vertelt zijn verhaal	96

PIJLER 3

100 buurttalenten	98
Allekanten	99
Bedrijfscontactfunctionaris	101
Buurtconciërge	102
De Energieacademie	103
Genemuidenstraat	104
Instapeconomie	106
Kwartiermaker Maak	108
Kwartiermaker Zorg	109
Made in Moerwijk	110
Pand Zuidwest	112
PIMP Zuidwest	113
Ruimzicht	115
Schuldenzorgenvrij	116
SIM-makelaar	117
Skills in de stad	118
Tijdelijkheid als kans	119
Twickelstraat	120
Vervoersservice Westland	121
Wijkleerbedrijf Zorg	122

BASIS OP ORDE

KORTE BESCHRIJVING

Het groeiend aantal criminele en overlastgevende jeugdgroepen in Zuidwest baart zorgen, de leeftijd van deelnemers aan roofovervallen is gedaald tot 12 jaar. Daarbij is radicalisering aan de orde. Door het project Basis op orde wordt ondermijning¹ in Zuidwest in beeld gebracht, zodat gericht actie kan worden ondernomen om dit probleem aan te pakken. Het project bevat een groot onderzoek. Het doel is het herstellen van norm-besef en creëren van een aantrekkelijk woonklimaat. De ‘woonoverlast’ moet worden teruggedrongen. Hiermee bedoelen we overlast die ontstaat door o.a. overbewoning door onderhuur, leegstand van woningen door schijnverlating en hennepcultuur. Tijdens dit project wordt ingezet op het verminderen van uitkeringsfraude en toeslagenfraude. Dit project beoogt tevens het verhogen van de meldingsbereidheid.

DRAAGT BIJ AAN DEZE REGIOEALDOELEN:

- Grotere meldingsbereidheid
- Mensen in Zuidwest voelen zich even veilig als gemiddeld in Den Haag

PROJECTDOELEN

DOEL	GEHAALD
Onderzoek doen naar misbruik van de BRP (Basisregistratie Personen)	😊
Onderzoek doen naar achtergrond, omstandigheden en daadwerkelijke verblijfplaats van personen van wie de woon- of verblijfplaats onbekend is	😊
Actief de signalen van ondermijning verzamelen	😊
Uitkomsten van het onderzoek worden verwerkt in een rapportage met aanbevelingen	😊
Aanpakken problematiek die we tegenkomen (inclusief optreden en bestraffen)	😊
Verkleinen van de afstand tussen de burger en de overheid	😐
Verhoging van de meldingsbereidheid door te laten zien dat signalen worden opgepakt	😞
Verbeteren afstemming tussen betrokken partijen (politie, gemeente, woningcorporaties)	😊

VOORTGANG TOT EN MET 2022

Gestart: 2020

Afgerond: 2021

Vanuit de dienst Veiligheid van de gemeente Den Haag worden in het project Basis op orde proactief repressieve maatregelen ingezet om ondermijning en woonfraude tegen te gaan, bijvoorbeeld door het doen van adresonderzoek (tot en met 1 juli 2021 zijn ruim 500 adressen gecontroleerd). Politie, woningcorporaties en gemeente werken in dit project nauw samen en leren door elkaars bril te kijken. Door gezamenlijk met de ketenpartners op te trekken en de informatie te delen kunnen overtredingen gerichter en sneller worden opgepakt. Met deze samenwerking worden successen geboekt, zoals het beëindigen/opzeggen van (sociale) huurwoningen bij constatering van onderverhuur in

¹ vermenging van de boven- en onderwereld.

BASIS OP ORDE

combinatie met eigen woningbezit. Hierdoor hebben corporaties woningen sneller terug in de woningvoorraad.

Ook is er meer inzicht verkregen in de problemen rondom onrechtmatig wonen in Den Haag Zuidwest. Eind 2022 is er een rapport opgeleverd met de uitkomsten van het onderzoek, inclusief conclusies en aanbevelingen.

VERVOLG NA 2022

Om door te gaan met dit project zijn er extra middelen nodig. Deze behoefte is opgenomen in de aanvraag voor de tweede Regiodeal. Ook wordt er met het Instituut Publieke Waarden gekeken naar de mogelijkheden om de gegevensdeling tussen politie en woningcorporaties te verbeteren.

STATUS VAN HET PROJECT

➤ Succesvol geborgd of afgerond

BIJ BETJE

KORTE BESCHRIJVING

Buurtkamer Bij Betje in de Betje Wolffstraat biedt meer dan zes dagen per week ruimte voor ontmoeting aan, voor en met bewoners van Zuidwest. Bewoners vinden er een luisterend oor en kunnen deelnemen aan diverse activiteiten: cursussen, voorlichting over gezondheid, geldzaken en participatie etc. Vragen of problemen worden samen met de bewoner direct opgepakt, waar nodig met professionals. Alle bezoekers van Bij Betje worden gestimuleerd zich als vrijwilliger voor de buurt in te zetten. De Regiodeal voorziet in de continuering van dit (inmiddels bewezen) concept voor drie jaar en uitbreiding van de activiteiten, waarbij extra wordt ingezet op samenwerking met andere Regiodealprojecten.

DRAAGT BIJ AAN DEZE REGIODEALDOELEN:

- Minimaal één ontmoetingsplek per wijk
- Bewoners kennen de buurt, straat en portiek (sociale cohesie stijgt met 0,5 punt)
- Minimaal één ontmoetingsplek per wijk met cursusaanbod voor taal, rekenen en digitale vaardigheid, met minimaal 80 deelnemers per jaar
- Meer leerwerktrajecten
- Van najaar 2019 tot en met 2023 zijn 500 mensen geactiveerd

PROJECTDOELEN

DOEL	GEHAALD
Laagdrempelige ontmoetingsplaats voor buurtbewoners in de wijk, tegengaan eenzaamheid, luisterend oor en eerste laagdrempelige stap naar deelname aan de samenleving	😊
Activiteiten voor ontwikkelen talenten bezoekers	😊
Peer tot peer, eerste hulp/luisterend oor door ervaringsdeskundigen	😊
Doorverwijzen bezoekers	😊
Dagelijks 20-50 bezoekers (bewoners)	😊

40 bezoekers per jaar zijn begeleid naar een vrijwilligersfunctie in de wijk	😊
Een deel van de geactiveerde mensen zijn begeleid naar werk	😞
Verbeteren afstemming tussen betrokken partijen (politie, gemeente, woningcorporaties)	😊

VOORTGANG TOT EN MET 2022

Gestart: 2019

Bestaand project versterkt

Het succes van Bij Betje zit in de laagdrempeligheid, de persoonlijke benadering, een luisterend oor, makkelijk mee kunnen doen en hulp van ervaringsdeskundigen uit de wijk. Bij Betje draagt bij aan tegengaan van eenzaamheid en armoede, zet in op talentontwikkeling en vrijwilligerswerk, en kan bewoners doorsturen naar professionele hulpverlening op diverse terreinen.

Gemiddeld komen er zo'n 5 hulpvragen per week binnen, zoals voedselbankaanvragen en administratiehulpvragen. Bij Betje heeft de activiteiten van de Pit van Moerwijk in 2022 overgenomen. Daarmee is het aantal hulpvragen en de complexiteit van de hulpvragen toegenomen. Zo'n 80% is door Bij Betje opgepakt. De overige 20% is doorverwezen naar partners zoals de Participatie Keuken en de helpdesk Geldzaken. Vanaf

BIJ BETJE

april 2021 is gestart met een aantal vaste activiteiten zoals de knutselmiddag op woensdag, drie keer per week een gezamenlijk diner en lunch, en ‘elke zondag is moederdag’ met opvang voor de kinderen. Samen met de Haagse Hogeschool is Bij Betje een project over gezonde voeding gestart waarin wekelijks zo’n 50 gezonde boodschappenpakketten van € 15 worden gemaakt (elk goed voor zes maaltijden!). Ook worden er twee keer per week ruim 70 schoolontbijtpakketten gemaakt. Er is een uitgiftepunt voor gratis menstruatieproducten en Coronatesten en een helpdesk Geldzaken. De rechtswinkel houdt elke woensdag spreekuur en woningcorporaties zijn van plan spreekuren te houden voor huurders met taalachterstanden. Er is Nederlandse les, naailes en een spelletjesmiddag voor volwassenen. Tijdens de zomervakantie zijn sport- en speeldagen georganiseerd voor kinderen die niet op vakantie kunnen. In totaal zijn er eind 2022 17 vrijwilligers actief voor bij Betje en zijn 15 stagiaires van Studiegroep Haagse Hogeschool en Rechtswinkel 070 begeleid. Er zijn twee vrijwilligers doorverwezen naar Baankans! om een traject in te gaan richting werk. Alle vrijwilligers hebben een persoonlijke groei doorgemaakt. Via Bij Betje zijn vijf bewoners bij de Albert Heijn aan de slag gegaan en een vrijwilligster heeft zichzelf zo goed ontwikkeld dat zij na 2 jaar een vaste baan als coördinator kreeg.

VERVOLG NA 2022

In 2023 kan Bij Betje nog gebruik maken van Regio-deal financiering. In dat jaar zal samen met andere ontmoetingsruimten in Zuidwest worden onderzocht op welke manier een duurzaam financieel fundament kan worden gerealiseerd voor dit soort belangrijke plekken in de wijk.

STATUS VAN HET PROJECT

- Succesvol en nog niet geborgd na 2023. Er is een doorstart beoogd in een tweede Regiodeal. Besluitvorming hierover vindt plaats in de zomer van 2023 in afstemming met het Rijk.

KIES! SOCIALE SUPERMARKT

PIJLER 1

KORTE BESCHRIJVING

Bij KIES! Sociale Supermarkt kiezen klanten, die in aanmerking komen voor een voedselpakket van de voedselbank, zelf hun boodschappen. KIES! is gestart als een rijdende sociale supermarkt die wekelijks te bezoeken is op twee centrale plekken in Zuidwest. Als gevolg van de anderhalvemetermaatregel in de coronaperiode is gestopt met de rijdende winkel. Inmiddels is er een vaste voedselbankwinkel in buurt-en-kerkhuis Shalom (BKS) ingericht. KIES! biedt (gezonde) voeding aan en verzorgingsproducten. Belangrijk is de combinatie met gesprekken met coaches en/of gastvrouwen, die klanten een luisterend oor bieden, bezoekers doorsturen binnen buurt-en-kerkhuis Shalom en waar nodig naar professionele hulpverlening. Binnen buurt-en-kerkhuis Shalom kunnen mensen terecht bij een professionele arbeidscoach (een vrijwilliger), sociaaljuridische inloopspreekuren en taal- en naailessen. Klanten worden gestimuleerd om te beginnen met het wekelijkse kopje koffie bij KIES!, maar ook om mee te doen aan activiteiten binnen BKS, zelf gastvrouw of -heer te worden of (vrijwilligers)werk te gaan doen, soms in andere Regiodealprojecten.

DRAAGT BIJ AAN DEZE REGIODEALDOELEN:

- Minimaal één ontmoetingsplek per wijk met cursusaanbod voor taal, rekenen en digitale vaardigheid, met minimaal 80 deelnemers per jaar
- Het aantal huishoudens met problematische schulden neemt af
- Van najaar 2019 tot en met 2023 zijn 500 mensen geactiveerd

PROJECTDOELEN

DOEL	GEHAALD
Laagdrempelige ontmoetingsplaats creëren voor buurtbewoners in de wijk, tegengaan eenzaamheid, een luisterend oor bieden en een eerste laagdrempelige stap naar deelname aan de samenleving	😊
Activiteiten opzetten voor het ontwikkelen van de talenten van bezoekers	😊
Doorverwijzen bezoekers	😊
Wekelijks 250 bewoners geholpen	😊
Inzetten van 40 vrijwilligers	😊
Begeleiding naar opleiding, vrijwilligerswerk en werk: 50 bewoners	😊
Een deel van de geactiveerde mensen is begeleid naar werk	😊

VOORTGANG TOT EN MET 2022

Gestart: 2020

KIES! heeft meer te bieden dan alleen de wekelijkse producten, namelijk ook gesprekken en een warme overdracht naar de activiteiten van buurt-en-kerkhuis

KIES! SOCIALE SUPERMARKT

Shalom. In het buurt-en-kerkhuis Shalom kunnen mensen terecht voor financieel inloopspreekuur, conversatielessen in samenwerking met Taal in de Buurt en Taal aan Zee, maaltijden, naailes en mogelijkheden om samen te (moes)tuinieren. KIES! helpt bewoners/bezoekers laagdrempelig. Waar nodig verwijst KIES! bezoekers door naar wijk- en buurtcentra, verschillende hulpverleningsinstanties (Wijkcentrum Bouwlust, Parnassia, Middin, Compassie, Leger des Heils) en andere projecten in de buurt (Allekanten, buurtkamers, Stadslandbouw). De energiecrisis en de gestegen kosten van levensonderhoud hebben tot gevolg dat het aantal klanten van KIES! in het laatste kwartaal van 2022 is gestegen met 33% tot 160 huishoudens per week. De openingstijden van de winkel zijn verruimd om alle klanten voldoende tijd te geven om te winkelen. Tegelijkertijd wil KIES! haar klanten optimaal blijven begeleiden. Daarom is eind 2022 het aantal klanten in de winkelformule op maximaal 160 klanten gezet. Door de crises is de vraag echter groter en worden naast de 160 klanten in de winkel nog 40 huishoudens bediend met kratten. Er zijn eind 2022 6 coaches actief en 6 gastvrouwen en -heren. Daarnaast hebben de 25 vrijwilligers die in en om de winkel werken persoonlijk contact met de klanten en vervult iedereen een gastvrije rol. In de afgelopen jaren wist KIES! 10 (ex-) klanten als vrijwilliger aan zich te binden.

VERVOLG NA 2022

In 2023 kan KIES! nog gebruik maken van Regiodealfinanciering.

STATUS VAN HET PROJECT

- Succesvol en nog niet geborgd na 2023. Er is een doorstart beoogd in een tweede Regiodeal. Besluitvorming hierover vindt plaats in de zomer van 2023 in afstemming met het Rijk.

LIEF EN LEEDSTRAATJES

KORTE BESCHRIJVING

De aanpak Lief en Leed stimuleert het 'naar elkaar omkijken' in de straat en het versterkt informele netwerken. In Lief en Leedstraatjes regelen 'gangmakers' (gecoachte vrijwilligers) een cadeautje voor een buurtbewoner bij een belangrijke gebeurtenis, zoals een geboorte of een ziekenhuisopname. Dit project zorgt voor ontmoetingen in de buurt, waardoor mensen meer vertrouwd met elkaar raken. Belangstelling voor elkaar hebben, elkaar helpen, een praatje maken en samen zorgen voor een gezellige buurt: dat komt allemaal op gang. Dit versterkt de sociale cohesie en leefbaarheid in Zuidwest.

DRAAGT BIJ AAN DEZE REGIODEALDOELEN:

- > Bewoners kennen de buurt, straat en portiek (sociale cohesie stijgt met 0,5 punt)
- > Mensen in Zuidwest voelen zich even veilig als gemiddeld in Den Haag

PROJECTDOELEN

DOEL	GEHAALD
Er zijn in heel Zuidwest 120-140 Lief en Leedstraatjes geworven voor eind 2022. Inclusief de 17 straten geworven voor 2020.	☹️
Ondersteuning van de al geworven gangmakers	😊
Aanvullende campagne voor werven gangmakers in andere straten (in de buurt)	😊
Waarderen gangmakers (via bijeenkomsten/nieuwsbrief etc.)	😊

VOORTGANG TOT EN MET 2022

Gestart: 2019

Bestaand project versterkt

Het aantal Lief en Leedstraten in Zuidwest stond eind 2022 op 101 straten. Het beoogde aantal is daarmee niet geheel gehaald, maar we hebben gezien dat het project krachtig is in zijn eenvoud. Het heeft relatief lage kosten en het heeft een directe en positieve invloed op de sfeer in de deelnemende straten. Dit blijkt ook uit de jaarlijkse scoremeting die in de straten wordt gehouden. Die meting laat een gemiddelde stijging zien van zo'n 15% wat betreft de contacten tussen burens onderling, het

'thuisgevoel' en de ervaren sociale cohesie in de straat. In 2022 hebben 42 straten gebruik gemaakt van het Straatactiviteitenbudget. Van dit budget zijn onder andere straatfeesten, kerstpakketjes en Sinterklaas-activiteiten georganiseerd. Ook zijn er gangmakers-bijeenkomsten georganiseerd. Een mooie mijlpaal was dat de Hengelolaan in Morgenstond in 2021 werd uitgeroepen tot de Liefste Straat van Den Haag.

VERVOLG NA 2022

De gemeente Den Haag heeft het project in 2023 geborgd in het reguliere beleid. Om extra aandacht voor Zuidwest te behouden, is Lief en Leedstraatjes opgenomen in de aanvraag voor een tweede Regiodeal.

STATUS VAN HET PROJECT

- > Succesvol geborgd of afgerond

MOERWIJK WEST

KORTE BESCHRIJVING

De Haagse woningcorporatie Vestia heeft het initiatief genomen om de neerwaartse spiraal in de leefsituatie in Moerwijk West te doorbreken. Dit doen ze door de grootscheepse renovatie van een wooncomplex in de wijk te combineren met sociale interventies vooraf. Bij de gesprekken met bewoners over de renovatie worden ‘bankgesprekken’ gehouden om eventuele zorgen in beeld te brengen en zo een accepterende en meewerkende houding van de bewoners te stimuleren. Vestia wil graag dat deze aanpak de norm wordt omdat de ervaring heeft geleerd dat stress en leed bij bewoners vermindert of verdwijnt en stagnatie in de renovatie wordt voorkomen. Belangrijk is dat deze gesprekken niet over de renovatie zelf gaan (al is dat wel de aanleiding) maar over de sociale situatie van de bewoner zelf.

DRAAGT BIJ AAN DEZE REGIOEALDOELEN:

- Bewoners kennen de buurt, straat en portiek (sociale cohesie stijgt met 0,5 punt)
- Grotere meldingsbereidheid
- Van najaar 2019 tot en met 2023 zijn 500 mensen geactiveerd

PROJECTDOELEN

DOEL	GEHAALD
1.100 bankgesprekken gevoerd met bewoners	😊
24% van de bankgesprekken een follow-up-gesprek (met doelstellingen per bewoner)	😊
25% van de gesproken bewoners is te activeren	😐
25% van de gesproken bewoners heeft hulp ontvangen	😊

VOORTGANG TOT EN MET 2022

Gestart: 2020

De coronacrisis heeft ervoor gezorgd dat dit project anders liep van verwacht. De ‘bankgesprekken’ konden daardoor helaas tijdelijk niet doorgaan. Maar na de coronacrisis kon het team van Vestia en Wijkz met het project Moerwijk West weer bij de bewoners ‘achter de voordeur’ komen. Zo konden alsnog de persoonlijke ‘bankgesprekken’ plaatsvinden met de bewoners over de aanstaande renovaties enerzijds en de persoonlijke leefomstandigheden anderzijds. Ook hier is de samenwerking met andere Regiodealprojecten verstevigd.

Zo zijn bewoners waar nodig niet alleen doorverwezen naar de schuldhulpverlening of het servicepunt XL, maar ook naar buurtkamers Bij Betje, Ontmoetingscentrum Jan Luykenlaan en de Participatiekeuken. Deze verbindingen bleken belangrijk in het bieden van een sociaal netwerk en tegengaan van eenzaamheid. Vanwege de AVG (privacywetgeving) is de beoogde samenwerking met Parnassia helaas minder goed uit de verf gekomen.

MOERWIJK WEST

Het doel van het project is dat de renovatie soepeler verloopt, voor bewoners, de woningcorporatie, en de aannemer. Dat doel is gehaald. Daarnaast is een flink aantal bewoners ondersteund met een hulpvraag en bij participatie voor de wijk. Beiden verhogen het gevoel van cohesie in de wijk en dus het veiligheidsgevoel. De renovatie van Hof Wonen (voorheen Vestia) is inmiddels in uitvoering (25% gestart) en de eerste resultaten zijn hoopgevend. Dit project heeft ertoe geleid dat Hof Wonen deze aanpak samen met Wijkz ook gaat inzetten bij de renovatie in de Oorden in Zuidwest. Ook Staedion wil met deze aanpak aan de slag.

VERVOLG NA 2022

De aanpak wordt door Hof Wonen en Staedion bij renovatieprojecten toegepast.

STATUS VAN HET PROJECT

➤ Succesvol geborgd of afgerond

ONTMOETINGSCENTRUM JAN LUYKENLAAN

PIJLER 1

KORTE BESCHRIJVING

Vanwege de ondermijning¹, bedreigingen en criminaliteit die de Jan Luykenlaan en Van Baerlestraat al 20 jaar steeds meer in de tang hebben, is het ontmoetingscentrum aan de Jan Luykenlaan (buurtkamer De Luyk) een veilige plek. In het ontmoetingscentrum komen verschillende bewoners (jong en oud) samen, die allemaal hun steentje bijdragen in de samenleving. Ontmoetingscentrum Jan Luykenlaan heeft de ambitie om ruime openingstijden te hanteren, 7 dagen per week, ochtend, middag en avond. Het is een plek waar de gemeente en de politie van informatie worden voorzien om de criminaliteit en ondermijning in dit gebied aan te kunnen pakken. Laagdrempelige inloop, kopje koffie en activiteiten voor en door bewoners: dat is Ontmoetingscentrum Jan Luykenlaan. Jongeren (15+) biedt het een positieve plek waar ze hun verhaal kwijt kunnen en zich kunnen ontwikkelen. Naast een projectleider/coördinator worden een opbouwwerker en een jongerenwerker ingezet bij de buurtkamer. Er is nauwe samenwerking met het Sociaal Buurtcafé Heeswijkplein en de Buurtconciërge.

DRAAGT BIJ AAN DEZE REGIODEALDOELEN:

- Minimaal één ontmoetingsplek per wijk
- Bewoners kennen de buurt, straat en portiek (sociale cohesie stijgt met 0,5 punt)
- Grotere meldingsbereidheid
- Mensen in Zuidwest voelen zich even veilig als gemiddeld in Den Haag
- Minimaal één ontmoetingsplek per wijk met cursusaanbod voor taal, rekenen en digitale vaardigheid, met minimaal 80 deelnemers per jaar
- Meer leerwerktrajecten
- Van najaar 2019 tot en met 2023 zijn 500 mensen geactiveerd

PROJECTDOELEN

DOEL	GEHAALD
Beheren en coördineren van de activiteiten	
Faciliteren activiteiten overdag pijler 1: koken, ontmoeten, spreekuur wijkagent/ Buurtconciërge etc.	
Faciliteren activiteiten overdag pijler 2: leren, sporten, gezondheid	

Faciliteren activiteiten overdag pijler 3: activeren: sollicitatietraining, jeugduitzendbureau, matching events, inloopspreekuur Hallo Werk!	
Faciliteren activiteiten voor jongeren 15+: debatten, jeugdhonk, huiswerkbegeleiding etc.	
RESULTATEN	
Dagelijks 30-100 bezoekers	
50 bezoekers wekelijks voor taaltrainingen	
50 jongeren wekelijks voor huiswerkbegeleiding	
Jaarlijks 50 bewoners die meedoen met beweeg- en gezondheidsactiviteiten	
Jaarlijks 100 deelnemers aan sollicitatietrainingen	
Jaarlijks 100 bezoekers geactiveerd. 40 bezoekers doen vrijwilligerswerk, een deel gaat door naar werk	
Jaarlijks 20 bewonersinitiatieven gefaciliteerd	

VOORTGANG TOT EN MET 2022

Gestart: 2019

Bestaand project versterkt

¹ vermenging van de boven- en onderwereld.

ONTMOETINGSCENTRUM JAN LUYKENLAAN

Deze locatie ligt in een brandhaard in Zuidwest. Na de renovatie is Ontmoetingscentrum Jan Luykenlaan op 17 mei 2021 geopend. Het Ontmoetingscentrum is vijf dagen in de week overdag geopend en twee keer ook in de avond. Er is extra aandacht voor 70-plussers en op donderdagochtend komen moeders uit de buurt bij elkaar. Drie gastvrouwen uit de buurt runnen met elkaar het Buurtcafé, met koffie, thee en zelfgemaakte soep en broodjes. De gastvrouwen worden door MEION begeleid en ontvangen training in gastvrijheid, gespreksvaardigheid, administratie en ondernemerschap. Het aantal bezoekers wat dagelijks op de koffie komt heeft het streefgetal ver overschreden. Tevens komen er nog steeds regelmatig nieuwe wijkbewoners op de koffie. Deze koffiebezoeken leiden tot heel veel vragen van bewoners. Gedurende het jaar zijn er voor bewoners formulieren ingevuld en is er hulp geboden bij het contact met ambtenaren en de woningcorporatie. Er zijn in 2022 veel vragen geweest over energienota's en isolatie van woningen. Inmiddels zijn er diverse spreekuren van Opbouwwerk Mooi (met afwisselend handhaving en groenbeheer als thema), de budgetcoach, schuldhulpverlening, en een spreekuur voor de Caribische doelgroep. In Ontmoetingscentrum Jan Luykenlaan worden via Taal in de Buurt taallessen gegeven. De vraag naar taalcursussen zo groot dat gebruik gemaakt wordt van de voorziening van WijkZ op de Aagje Dekenlaan.

Er zijn door bewoners zelf een aantal mooie initiatieven opgezet. Een geweldig succes zijn de maaltijdprojecten. Deze zijn tijdens de Coronapandemie opgezet samen met de GGD met als doel om gezinnen van een noodzakelijke maaltijd te voorzien. Er is wekelijks een ontbijt, een gezonde lunch en een (wereld)diner. Verder is een begin gemaakt met het samen vieren van een aantal grote culturele feesten. Er is ook een beweeggroep binnen het Ontmoetingscentrum gestart in 2022.

Belangrijk voor dit project is de aandacht voor jongeren. Ontmoetingscentrum Jan Luykenlaan benadert de jongeren actief op straat. Samen met jongeren en andere bezoekers wordt invulling gegeven aan door hen gewenste en noodzakelijke activiteiten. In jongerenhub Block33 (voorheen: de Fietsenwinkel) in de Van Baerlestraat is op maandag woensdag en vrijdag een activiteit voor de jongeren. Voor de begeleiding wordt per doelgroep (12-16 jaar, 18+-groep en een meidengroep) een jongerenwerker ingezet.

Ontmoetingscentrum Jan Luykenlaan heeft in de afgelopen jaren al veel bereikt. Inmiddels komen er dagelijks 20-30 bezoekers en zijn er 10 vrijwilligers actief geworden. Hiermee voldoet dit project aan de verwachtingen.

VERVOLG NA 2022

In 2023 kan Ontmoetingscentrum Jan Luykenlaan nog gebruik maken van Regiodeal financiering. In dat jaar zal samen met andere ontmoetingsruimten in Zuidwest worden onderzocht op welke manier een duurzaam financieel fundament kan worden gerealiseerd voor dit soort belangrijke plekken in de wijk.

STATUS VAN HET PROJECT

➤ [Succesvol en nog niet geborgd na 2023. Er is een doorstart beoogd in een tweede Regiodeal. Besluitvorming hierover vindt plaats in de zomer van 2023 in afstemming met het Rijk.](#)

DE PARTICIPATIEKEUKEN

PIJLER 1

KORTE BESCHRIJVING

Het project de Participatiekeuken bouwt voort op de ervaringen en het succes van Resto van Harte. Het pand Hart van Moerwijk is door Staedion een tijd geleden verduurzaamd, gerenoveerd en verbouwd. Op de begane grond is een keuken gebouwd, met de naam de Participatiekeuken. In de keuken worden producten die over zijn gebleven in het Westland, de supermarkten, restaurants of uit buurttuinen, snel verwerkt tot diepvriesmaaltijden of tot halfproducten die in de buurt kunnen worden verspreid. Dit doet de keuken samen met buurtbewoners, klanten van de voedselbank en stagiairs. Mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt worden hier opgeleid voor de horeca- en de cateringbranche, en zo mogelijk bemiddeld naar een baan. De Participatiekeuken heeft hiervoor een netwerk van stedelijke en landelijke horecaondernemers en cateraars.

DRAAGT BIJ AAN DEZE REGIODEALDOELEN:

- Minimaal één ontmoetingsplek per wijk
- Bewoners kennen de buurt, straat en portiek (sociale cohesie stijgt met 0,5 punt)
- Minimaal 600 bewoners participeren in culturele activiteiten

- Minimaal 4 projecten waarbij aandacht is voor een gezonde levensstijl
- Meer leerwerktrajecten
- Van najaar 2019 tot en met 2023 zijn 500 mensen geactiveerd

PROJECTDOELEN

DOEL	GEHAALD
De (opslag)ruimte en het kantoor van Stichting Participatiekeuken in Moerwijk wordt verbouwd tot keuken en distributie-punt voor maaltijden	😊
Minimaal 5 eetinitiatieven ondersteunen middels verdelen van voedseloverschotten en trainen op gastheerschap en HCCP-regels	😊
Een stadsrestaurant voor ontmoeting van bewoners	😊
Verstrekken maaltijden aan kwetsbare bewoners	😊
Wekelijks worden gemiddeld 50 personen bereikt	😊
Wekelijks worden gemiddeld 4.500 maaltijden uitgereikt	😊
10 vrijwilligers zijn geactiveerd en begeleid	😊
Voorkomen voedselverspilling	😊
2 moestuinen worden aangelegd. Deze moestuinen bevatten samen 10 tuintjes die door 10 verschillende buurtbewoners/ gezinnen worden onderhouden.	😊
Inzicht in het effect van de activiteiten op het welzijn van de doelgroep (vrijwilligers en kwetsbare mensen)	😊

DE PARTICIPATIEKEUKEN

VOORTGANG TOT EN MET 2022

Gestart: 2021

De Participatiekeuken is goed van start gegaan, maar de effecten van de coronacrisis waren merkbaar. Medio juli 2021 kon de Participatiekeuken haar normale activiteiten weer voortzetten. Toen is de maaltijdbezorging gestopt vanwege de heropening van de horeca. De mensen die nog wel maaltijdondersteuning wilden, is een passend alternatief aangeboden, zoals de Aanschuifafel. De Aanschuifafel is een overkoepelend concept dat op verschillende locaties zelfstandig wordt gerund vrijwilligers uit of rondom de wijk. Er zijn eind 2022 tien actieve Aanschuifafels in Zuidwest. Inmiddels hebben 552 mensen een account aangemaakt op www.deaanschuifafel.nl. De Participatiekeuken ondersteunt en faciliteert de Aanschuifafels op diverse gebieden zodat ze ook op langere termijn impact in de wijk kunnen blijven maken.

Diverse wijkbewoners die betrokken zijn bij de moestuinen, het vrouwencafé, de weggeefkiosk bieden ook hun hulp aan tijdens het koken of het ontvangen van gasten in het sociale stadsrestaurant. Wekelijks voorziet de Participatiekeuken minimaal 20 initiatieven door de hele stad van voedseloverschotten. Inventarisatie

bij deze initiatieven laat zien dat hiermee indirect zo'n 2000 mensen worden ondersteund.

Via het concept de Weggeefkiosk op Hart van Moerwijk worden diverse kwetsbare burens voorzien van producten zoals brood, groenten en verschillende houdbare producten. Buurtbewoners kunnen deze producten gratis ophalen, maar ze kunnen ook terecht voor koffie, thee en een praatje. Zo ontstaat er steeds meer contact tussen de bewoners onderling.

Wekelijks wordt gekookt voor de soepbus, worden gebakjes voor de verkoop gebakken en worden er maaltijden gemaakt voor mensen die dit nodig hebben. Van groenten die anders weggegooid zouden worden, worden alvast soepen, sauzen etc. geprepareerd. Vanuit het ontbijtproject voor kinderen ontwikkelt de Participatiekeuken samen met studenten van de HHS en GGD Haaglanden ontbijtconcepten.

Vanaf medio 2022 is een vaste chefkok in dienst en is gestart met het actief begeleiden van mensen in de keuken. In samenwerking met ROC Mondriaan is de Participatiekeuken een leerwerkbedrijf geworden. Er zijn momenteel zo'n 30-40 vrijwilligers wekelijks actief in de Participatiekeuken.

Eind 2022 is het restaurant en café opgeleverd en kan de Participatiekeuken volop gaan draaien. Er zijn binnen nog wel de nodige aanpassingen en inrichtingen nood-

zakelijk. Dit geldt ook voor de buitenkant en uitbouw voor het totale verbouwingsplan. Dit geeft weer nieuwe mogelijkheden voor de Participatiekeuken.

VERVOLG NA 2022

In 2023 kan de Participatiekeuken nog gebruik maken van Regiodeal financiering. In dat jaar zal samen met andere ontmoetingsruimten in Zuidwest worden onderzocht op welke manier een duurzaam financieel fundament kan worden gerealiseerd voor dit soort belangrijke plekken in de wijk.

STATUS VAN HET PROJECT

➤ [Succesvol en nog niet geborgd na 2023. Er is een doorstart beoogd in een tweede Regiodeal. Besluitvorming hierover vindt plaats in de zomer van 2023 in afstemming met het Rijk.](#)

POP-UPBIBLIOTHEEK MOERWIJK

KORTE BESCHRIJVING

Na de sluiting van wijkbibliotheek Moerwijk in 2013 is de behoefte aan een bibliotheek in Moerwijk altijd gebleven. Een zichtbare bibliotheek met ruime openingstijden, plek om elkaar te ontmoeten, een aansprekende collectie en aansprekende activiteiten voor jong en oud, afgestemd op de behoeftes in de wijk. Dankzij de inspanningen van de buurtbewoners, een incidentele bijdrage vanuit OCW en een Regiodealbijdrage is er nu resultaat. Op 17 mei 2022 is de tijdelijke Pop-upbibliotheek Moerwijk geopend aan de Twickelstraat.

DRAAGT BIJ AAN DEZE REGIOEALDOELEN:

- Minimaal één ontmoetingsplek per wijk
- Bewoners kennen de buurt, straat en portiek (sociale cohesie stijgt met 0,5 punt)
- Minimaal 2 bibliotheken in Zuidwest
- Van najaar 2019 tot en met 2023 zijn 500 mensen geactiveerd

PROJECTDOELEN

DOEL	GEHAALD
Pop-upbibliotheek Moerwijk bevordert het lezen en laat kennismaken met literatuur	😊
Pop-upbibliotheek Moerwijk draagt bij aan het versterken van basisvaardigheden op het gebied van taal, rekenen en digitale vaardigheden	😊
Pop-upbibliotheek Moerwijk laat inwoners laagdrempelig kennis maken met kunst en cultuur	😊
Pop-upbibliotheek Moerwijk faciliteert studeren door plekken aan te bieden	😊
Pop-upbibliotheek Moerwijk is de inclusieve ontmoetingsplaats voor alle inwoners in de wijk	😊

VOORTGANG TOT EN MET 2022

Gestart: 2021

Pop-upbibliotheek Moerwijk is geopend op 17 mei 2022. De bibliotheek is 5 dagen per week open en er zijn een aantal wekelijkse activiteiten zoals Taal in de bibliotheek en huiswerkbegeleiding. En er wordt een kunstworkshop voor kinderen gegeven in samenwerking met Art-S-Cool. Verder wordt de week gevuld met ruilbezoeken van de 5 basisscholen in Moerwijk. Daarnaast heeft Pop-upbibliotheek Moerwijk in 2022 meegedaan met de Kinderboekenweek. Er zijn veel klassen uit Moerwijk verwelkomd met speciale activiteiten.

POP-UPBIBLIOTHEEK MOERWIJK

VERVOLG NA 2022

In het coalitieakkoord van 2022-2026 is geld vrijgekomen voor een permanente vestiging in Moerwijk. Deze middelen zijn beschikbaar vanaf 1 januari 2023. Wat dit betekent voor de huidige locatie is nog niet duidelijk. Locatie-onderzoeken moeten duidelijk maken of er geschikte vierkante meters vrijkomen voor een grotere vestiging. De uitbreiding van middelen per 1 januari 2023 maakt het op korte termijn mogelijk om de dienstverlening te verbeteren door de openingstijden te verruimen en meer activiteiten aan te bieden.

STATUS VAN HET PROJECT

➤ Succesvol geborgd of afgerond

KORTE BESCHRIJVING

In het project Stadslanbouw worden alle bestaande moestuinprojecten in Zuidwest en alle beschikbare kennis en ervaring gebundeld. Inzet is om drie extra tuinen in Zuidwest aan te leggen. Hiervoor zal een deel van de gezamenlijke tuinen van woningbouwcorporatie Staedion worden gebruikt.

Bewoners zullen huis aan huis worden geworven, zo mogelijk ook via andere Regiodealprojecten. Het eerste jaar zal de bij andere tuinen zeer succesvolle pompoenwedstrijd ingezet worden. Samen kweken, winnaars laten schitteren met de grootste, mooiste, meest unieke pompoen en het lekkerste pompoengerecht, de oogst samen bereiden en opeten: een mooi voorbeeld van samen werken aan iets. De ambitie is om op kleine schaal een lokale economie te realiseren door ruilhandel en verkoop. Gezamenlijk worden er 250 pompoenen geteeld voor KIES! Sociale Supermarkt. Er wordt ook gesproken met restaurants om producten af te nemen.

DRAAGT BIJ AAN DEZE REGIOEALDOELEN:

- Bewoners kennen de buurt, straat en portiek (sociale cohesie stijgt met 0,5 punt)
- Van najaar 2019 tot en met 2023 zijn 500 mensen geactiveerd

PROJECTDOELEN

DOEL	GEHAALD
Bewoners in beweging brengen, met elkaar in contact brengen en in hun eigen kracht zetten. Werken aan een groter gevoel van eigenwaarde en zelfredzaamheid	😊
De vitaliteit en gezondheid van bewoners vergroten	😊
Talentontwikkeling en toeleiding naar (vrijwilligers)werk, stages en scholing	😊
Het duurzaam verbinden van de stadslanbouwinitiatieven in Den Haag Zuidwest	😊
Wijkpartners, bewoners en stakeholders verbinden om samen te werken aan de ontwikkeling van Zuidwest	😊
Het verbeteren van de groenkwaliteit en het vergroten van de biodiversiteit	😊
Een veiliger, schoner en duurzamer leefklimaat creëren	😊
De wijk aantrekkelijker maken	😊
Den Haag Zuidwest verbinden met de rest van de stad	😊

VOORTGANG TOT EN MET 2022

Gestart: 2021

STADSLANDBOUW

Het Stadslandbouwproject in Den Haag Zuidwest is aangemeld bij MAEX1. Op 5 juni 2021 is de eerste tuin geopend, de MengelMoestuin. Om deelnemers te werven zijn muntplantjes in de buurt uitgedeeld, dit leverde veel enthousiaste aanmeldingen op. De MengelMoestuin telt nu 28 enthousiaste deelnemers plus aanhang, kinderen, kleinkinderen en bewoners. Voor dit project zijn de bekende Groene Matties in het leven geroepen. De Groene Matties zijn actief bij de MengelMoestuin (onderhouden door buurtbewoners en groenprofessionals). Ze helpen bij tuinonderhoud en -beheer en het ontwerp van een container om gereedschap in op te bergen en samen in te koken. Moestuinders organiseren veel zelf, zoals een sarma-workshop (gevulde wijnbladeren maken) geven, een lange tuinslang aanleggen, rondleidingen geven aan de leerlingen van basisschool de Springplank, het uit-

wisselen van plantjes, voor iemands tuin zorgen als die op vakantie is, een watergeefschema maken, enzovoorts.

In het Zuiderpark in Den Haag is het Boerendorp verzezen. Een flink aantal vrijwilligers uit Den Haag Zuidwest leert daar de fijne kneepjes van de stadslandbouw. Iedere week gaat de oogst van de drie tuinen naar KIES! Sociale Supermarkt. Scholieren van de P. Oosterleeschool, buurtbewoners, het gemeentelijk groenbedrijf en vrijwilligers bij Groene Matties hebben op een troosteloze groenstrook gezamenlijk 24 fruit- en notenbomen en honderden bloembollen aangeplant.

De Pompoenchallenge, de Potjes Challenge en de Oogstfeesten waren een groot succes met in totaal meer dan 100 deelnemers en meer dan 500 bezoekers. Verder is gestart met de aanplant van 15 fruit- en notenbomen in de openbare ruimte in twee van de binnentuinen aan de Pachtersdreef, aan de Riddersdreef en in de Gaarden.

VERVOLG NA 2022

In 2023 kan Stadslandbouw nog gebruik maken van Regiodealfinanciering.

STATUS VAN HET PROJECT

- Succesvol en nog niet geborgd na 2023. Er is een doorstart beoogd in een tweede Regiodeal. Besluitvorming hierover vindt plaats in de zomer van 2023 in afstemming met het Rijk.

TALENTHUIS

KORTE BESCHRIJVING

In Talenthuis werken diverse partijen samen aan talentontwikkeling van bewoners in Zuidwest. Het Talenthuis heeft een makelaarsrol (vraag en aanbod bij elkaar brengen). Een belangrijke randvoorwaarde hiervoor is dat het complete aanbod in de wijk bekend is en zichtbaar en toegankelijk voor iedereen. Talenthuis geeft bedrijven actuele informatie over wat kandidaten kunnen en wat ze zoeken, waardoor vraag en aanbod elkaar ontmoeten.

DRAAGT BIJ AAN DEZE REGIOEALDOELEN:

- Bewoners kennen de buurt, straat en portiek (sociale cohesie stijgt met 0,5 punt)

PROJECTDOELEN

DOEL	GEHAALD
34 aanbieders van activiteiten zijn benaderd om aanbod (qua onderwerp, tijdstip, locatie, doelgroep, kosten) in kaart te brengen.	😊
Behoeften bewoners zijn in kaart gebracht via een enquête	😐
Goed aansluiten van activiteiten op behoeften van bewoners	😐

Up-to-date houden vraag en aanbod	😐
Meer doorverwijzingen creëren tussen organisaties en hun aanbod	😐
Onderdeel uitmaken van de community in Zuidwest	😐
Talenthuis is bekend bij bewoners	😐

VOORTGANG TOT EN MET 2022

Gestart: 2020

Gestopt: 2021

Om vraag en aanbod in Zuidwest zichtbaar bij elkaar te brengen, is de Talentkrant bedacht. De Talentkrant Moerwijk is gestart met 43 organisaties, de eerste krant is begin 2020 verspreid. Inmiddels is de website zuidwestopznbest.nl operationeel, die de makelaarsrol van de krant heeft overgenomen. Verder ontmoeten de verschillende aanbieders elkaar voor een deel in (of via) de Partnerraad Zuidwest van de Regiodeal. Mede om deze redenen is met dit project gestopt.

VERVOLG NA 2022

Project is voortijdig gestopt.

STATUS VAN HET PROJECT

➤ (Voortijdig) gestopt

VERSTERKEN JONGERENAANPAK

PIJLER 1

KORTE BESCHRIJVING

Dit project bestaat uit twee delen, te weten Straat ontmoet School en Jongerenuitzendbureau en bouwt voort op een brede jongerenaanpak. In Straat ontmoet School wordt de verbinding tussen school en jeugdwerk versterkt door jongerenwerkers op basisscholen in te zetten, in nauwe samenwerking met leerkrachten en in verbinding met ouders. Onder andere via de methode BASTA kan preventief worden gehandeld. Het doel is het stimuleren en ontwikkelen van de veerkracht en zelfredzaamheid van jongeren. Dit moet zich uiten in de verbetering van schoolprestaties bij 10- tot 14-jarigen in Den Haag Zuidwest. Het project Jongerenuitzendbureau is bedacht door jongeren zelf en is erop gericht dat er onder begeleiding een eigen uitzendbureau komt voor 18-minners. Dit uitzendbureau is gericht op bijbanen en stageplaatsen.

DRAAGT BIJ AAN DEZE REGIODEALDOELEN:

- Bewoners kennen de buurt, straat en portiek (sociale cohesie stijgt met 0,5 punt)
- Mensen in Zuidwest voelen zich even veilig als gemiddeld in Den Haag
- Van najaar 2019 tot en met 2023 zijn 500 mensen geactiveerd
- Van najaar 2019 tot en met 2023 zijn 500 mensen toegeleid naar werk

PROJECTDOELEN

DOEL STRAAT ONTMOET SCHOOL	GEHAALD
Het verhogen van het bereik van 10- tot 14-jarigen	☹️
Intensiveren van de samenwerking tussen onderwijs en welzijn	
Jeugd- en jongerenwerk zichtbaar inzetten op 12 PO scholen en 2 VO scholen	
Versterken van zelfvertrouwen van tieners	
Versterken van handelingsalternatieven van tieners	
Versterken van opvoedvaardigheden en betrokkenheid van opvoeders	

DOEL JONGERENUITZENDBUREAU	GEHAALD
Inzet van positieve rolmodellen	☹️
Jongeren gaan vanuit de wijk samenwerken met het bedrijfsleven	☹️
De 12-minners uit de wijk inzetten voor de wijk	☹️
Werkervaring opdoen	☹️
Samenwerking met de Haagse Hogeschool, waar hbo-studenten buddy's worden voor kwetsbare jongeren	☹️
Perspectief bieden en creëren (stages, banen, leerwerkplekken, vrijwilligerswerk, ambassadeurs, etc.)	☹️

VERSTERKEN JONGERENAANPAK

VOORTGANG TOT EN MET 2022

Gestart: 2022

Straat Ontmoet School is eind 2022 gestart met 4 basisscholen en een vo-school. De resultaten zijn nog niet bekend. In het voorjaar van 2023 zal een evaluatie plaatsvinden.

Voor de uitwerking van het Jongerenuitzendbureau is een businesscase gemaakt. De businesscase sloot echter onvoldoende aan bij de oorspronkelijke doestelling om de uitwerkingsfase van deze businesscase volledig via de Regiodeal uit te voeren.

VERVOLG NA 2022

Het project Straat Ontmoet School is later gestart dan gepland. Dit project loopt in 2023 door. Afhankelijk van de resultaten krijgt het mogelijk een vervolg. Het project Jongerenuitzendbureau zal mogelijk in een minimum-variant een vervolg krijgen. Eén van de opties is een fysieke stagewerkplaats.

STATUS VAN HET PROJECT

➤ [Succes nog onduidelijk/nog lopend](#)

VREDERUST VERSNELT

KORTE BESCHRIJVING

Op twee plaatsen in Vrederust zijn laagdrempelige centrale buurtlocaties gerealiseerd: buurtkamer Vrederust en Pandje 4. Behalve ontmoeten worden bewoners op deze locaties gestimuleerd elkaar te ondersteunen, buurtinitiatieven te starten of vrijwilliger te worden om de participatie in Vrederust een stevige impuls te geven. Verschillende bewoners organiseren op vrijwillige basis activiteiten zoals taalles, huiswerkbegeleiding, vrouwen in hun kracht zetten, talentscouting en zelfhulpgroepen (AA en NA). Daarnaast is er samenwerking met Allekanten en de andere Regiodealprojecten.

DRAAGT BIJ AAN DEZE REGIOEALDOELEN:

- Minimaal één ontmoetingsplek per wijk
- Bewoners kennen de buurt, straat en portiek (sociale cohesie stijgt met 0,5 punt)
- Minimaal één ontmoetingsplek per wijk met cursusaanbod voor taal, rekenen en digitale vaardigheid, met minimaal 80 deelnemers per jaar
- Minimaal 600 bewoners participeren in culturele activiteiten

- Minimaal 4 projecten met aandacht voor een gezonde levensstijl
- Van najaar 2019 tot en met 2023 zijn 500 mensen geactiveerd

PROJECTDOELEN

DOEL	GEHAALD
Twee buurtlocaties ontwikkelen gericht op ontmoeten, ondersteunen, buurtinitiatieven, activiteiten en een wijkgerichte programmering.	
Dagelijks worden per locatie tussen de 25 en 50 bewoners bereikt die (gaan) aanhaken op verschillende niveaus.	
Dagelijkse lessen van ca. 10 personen per groep voor meerdere richtingen, met een koppeling naar leerwerktrajecten en vrijwilligerswerk.	
25 tot 30 mensen uit Vrederust met een grote afstand tot de arbeidsmarkt zijn toegeleid naar werk, leerwerktrajecten of activering	
Via versterken jongerenwerk beginnen jaarlijks 50 jongeren met een (Werkfit)-traject, waarvan er 25 doorstromen naar werk en scholing en 25 op een andere manier actief zijn/worden.	
Local Heroes worden ingezet om het goede voorbeeld te laten zien en startende of bestaande ondernemers te helpen	

VOORTGANG TOT EN MET 2022

Gestart: 2019

Bestaand project versterkt

PANDJE 4

Er is in Pandje 4 hard gewerkt aan het op elkaar afstemmen van het netwerk van bewoners. Vrijwilligers spelen een grote rol op deze locatie. Inmiddels zijn zij aan de slag als schoonmaker, inkoper, activiteitenbegeleider of gastvrouw/-heer. In totaal zijn er 12 vrijwilligers actief in Pandje 4. Verder wordt samengewerkt met een uitgebreid scala aan partners waaronder Helpdesk Geldzaken, Staedion, Vreedzame Wijk, en InHolland. Samen met het Jongerenwerk wordt gekeken naar een geschikt aanbod voor jongeren. Ook veiligheid heeft alle aandacht, onder meer aan de Dreef. Verder zijn er nauwe contacten met Streetsport en Masterpeace bij het maken van een muurschildering.

De bewoners hebben samen een visie ontwikkeld voor Pandje 4 en zijn hiermee aan de slag gegaan: "Wij willen een beweging op gang brengen met iedereen in de wijk. Zo komt de rest van de bewoners ook in beweging. Wij doen dit omdat wij onze positieve energie willen doorgeven aan andere bewoners waar wij ook weer energie van krijgen".

VREDERUST VERSNELT

Bij Pandje 4 vinden de volgende activiteiten plaats: Ondersteuning bij de aanvraag van een bewonersinitiatief, een koffieochtend- en avond, een maandelijkse bingo en braderie, Nederlandse taallessen, koken in de Participatiekeuken, en koken voor de wijk. Er wordt indien nodig doorverwezen naar het jeugdthonk in de Dreef, naailes, Kast van Lotje, het inloopspreekuur bij Nour+, BPT (Buurt Preventie Team), kinderactiviteiten (Wij-Kracht), boodschappenfunctie en de Broodexpres. Eind 2022 komen wekelijks circa 200 bezoekers in Pandje 4.

BUURTKAMER VREDERUST

Buurtkamer Vrederust heeft vanaf begin 2021 een nieuwe impuls gekregen door in gesprek te gaan met buurtbewoners en initiatieven die graag deel willen uitmaken van deze buurtkamer. Tot die tijd waren bewoners niet op de hoogte van het bestaan van de buurtkamer. Andere buurtbewoners wisten wel van het bestaan af, maar ervoeren niet de ruimte om initiatieven te ontplooiën of voelden zich niet welkom als deelnemer. Er is een kerngroep opgericht en een breed Buurt Overleg. Dit heeft ervoor gezorgd dat buurtkamer Vrederust vanaf oktober 2021 is opengegaan met een actief programma wat gedragen wordt door de buurt. Naast de dagelijkse koffieochtenden zijn er eind 2022 wekelijks zo'n 18 activiteiten in de buurtkamer, zoals taallessen, empoweren van vrouwen, de Aanschuifafel, weven met plastic en diverse activiteiten voor jongeren (o.a. huiswerkbegeleiding).

De buurtkamer werkt ook samen met onder andere het Museumlab, de Social club, de Aanschuifafel, Vraagelkaar etc. Zo is de Social club Den Haag aanwezig om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt te helpen aan een opleiding en behandelt Vraagelkaar thema's over eenzaamheid en vitaliteit. Het aanbod voor kinderen in de buurtkamer is enorm toegenomen. Ze komen voor creatieve en technische activiteiten, maar ook voor de leesclub. In de buurtkamer is er plek voor het hele gezin. Naast de dagelijkse activiteiten voor moeders en kindjes is de buurtkamer ook een ontmoetingsplek voor buurtvaders die dagelijks bij elkaar komen. Het aantal bezoekers en het animo van de bewoners groeit bijzonder snel en de behoeften veranderen daarmee. Waar ontmoeten de eerste behoefte was, is er nu ook sprake van activiteiten zoals gymnastiek, Nederlandse taallessen en is er de mogelijkheid om samen pedagogische vraagstukken te bespreken onder begeleiding van een van de vrijwilligers. Wekelijks zijn er bijna 400 bezoeken aan de buurtkamer en er zijn wekelijks 21 vrijwilligers actief om de activiteiten te begeleiden.

VERVOLG NA 2022

In 2023 kunnen deze twee ontmoetingsplekken in Vrederust nog gebruik maken van Regiodeal financiering. In dat jaar zal samen met andere ontmoetingsruimten in Zuidwest worden onderzocht op welke manier een

duurzaam financieel fundament kan worden gerealiseerd voor dit soort belangrijke plekken in de wijk.

STATUS VAN HET PROJECT

> [Succesvol en nog niet geborgd na 2023. Er is een doorstart beoogd in een tweede Regiodeal. Besluitvorming hierover vindt plaats in de zomer van 2023 in afstemming met het Rijk.](#)

VREEDZAME WIJK

KORTE BESCHRIJVING

In de periode voorafgaand aan de Regiodeal zijn in Vrederust positieve ervaringen opgedaan met het concept Vreedzame Wijk. De basis van een Vreedzame Wijk wordt gevormd door de scholen. De principes van De Vreedzame School¹ worden breder uitgedragen via wijkprofessionals en –organisaties. Dit gaat van de leerkracht en de wijkagent via de leerlingen naar de ouders, de buurt en de religieuze instellingen. Gezamenlijk bieden organisaties een duurzaam, veilig en eenduidig opvoedingsklimaat waarbij wederzijds respect en vreedzaam oplossen van misverstanden en conflicten centraal staat. Een uitbreiding van dit programma naar de wijken Morgenstond, Bouwlust en Moerwijk is wenselijk en noodzakelijk. Per wijk is gekeken naar draagvlak en organisatievermogen. Daarna is de meest geschikte aanpak bepaald en geïmplementeerd.

¹ De Vreedzame School is een compleet programma voor basisscholen voor sociale competentie en democratisch burgerschap. Meer informatie www.devreedzameschool.nl

DRAAGT BIJ AAN DEZE REGIODEALDOELEN:

- Bewoners kennen de buurt, straat en portiek (sociale cohesie stijgt met 0,5 punt)
- Mensen in Zuidwest voelen zich even veilig als gemiddeld in Den Haag

PROJECTDOELEN

DOEL	GEHAALD
Onderzoek doen naar draagvlak en organisatievermogen per wijk	😊
Bij voldoende draagvlak in de wijken kan worden gestart met de implementatie van het programma Vreedzame Wijk	😊

VOORTGANG TOT EN MET 2022

Gestart: 2020

Eind 2022 kunnen we terugkijken op een jaar waarin samenwerking met wijkpartners is ontstaan rondom vaste activiteiten die de participatie van jeugd en het oefenen met democratische burgerschapsvaardigheden versterken. In iedere wijk is een Kinderwijkraad-traject opgezet (NB in Bouwlust is de start begin 2023), waarin

naast scholen ook wijkpartners participeren. De Kinderwijkraden geven ouders inzicht in wat kinderen zelf belangrijk vinden en willen bijdragen aan de wijk. In iedere wijk hebben kinderen een zogenaamd Manifest gemaakt en wijkacties uitgevoerd. Ook werkt in iedere wijk een aantal wijkpartners samen aan de organisatie van een wijkevenement. Denk aan de jaarlijkse Buitenspeeldag en Sporttuin-activiteiten.

VREEDZAME WIJK

Verder hebben bewoners, professionals, en jongeren meegedaan aan de Basistrainingen Vreedzaam en zijn er ontmoetingen georganiseerd rondom het thema ‘vreedzaam’. Nu er meer wijkpartners getraind zijn in de principes van de Vreedzame Wijk, zie je dat zij in hun naschoolse activiteiten veel meer aandacht geven aan conflicthantering en mediatie. Op veel plekken waar WIJKZ actief is, wordt dit gedaan. Dat maakt dat het voor jeugd ook helder is wat er verwacht wordt van hen. Bij vrijwel alle Zuidwest-brede projecten en ontwikkelingen die betrekking hebben op de jeugd en het versterken van het preventieve pedagogische klimaat is aansluiting gezocht om de stem van jeugd te laten horen.²

VERVOLG NA 2022

In 2023 kan Vreedzame Wijk nog gebruik maken van Regiodealfinanciering.

STATUS VAN HET PROJECT

- Succesvol en nog niet geborgd na 2023. Er is een doorstart beoogd in een tweede Regiodeal. Besluitvorming hierover vindt plaats in de zomer van 2023 in afstemming met het Rijk.

² Meer informatie op www.vreedzaamdenhaag.nl.

KORTE BESCHRIJVING

Haags Sportkwartier is een project waarbij we onderzoeken op welke manier we bewoners van Zuidwest meer in beweging kunnen krijgen. We gaan er namelijk vanuit dat (samen) bewegen niet alleen goed is voor de gezondheid, maar ook de sociale cohesie bevordert. Tijdens dit project zetten we zogenoemde Beweeglabs op, samen met bewoners en organisaties uit de wijken. Doel is om verschillende sport- en beweegactiviteiten uit te proberen, te onderzoeken wat werkt en te leren van de successen en de fouten. Het actiegericht leren en experimenteren gebeurt onder leiding van onderzoekers en met inzet van studenten van de Haagse Hogeschool.

DRAAGT BIJ AAN DEZE REGIODEALDOELEN:

- Minimaal één ontmoetingsplek per wijk
- Bewoners kennen de buurt, straat en portiek (sociale cohesie stijgt met 0,5 punt)
- Minimaal één sportaccommodatie per wijk voor alle bewoners
- Minimaal 4 projecten met aandacht voor een gezonde levensstijl

PROJECTDOELEN

DOEL	GEHAALD
In elke wijk is een Beweeglab.	😊
Minimaal 250 bewoners per Beweeglab hebben actief deelgenomen aan diverse beweegexperimenten.	😊
Alle sleutelfiguren (waaronder alle potentiële beweegaanbieders) uit de 4 wijken zijn verbonden in een platform/community. Er zijn 50 ambassadeurs.	😐
We hebben de behoeften en motivaties van de wijk rondom de Beweeglabs in kaart gebracht.	😊
Studenten van de Haagse Hogeschool en het ROC Mondriaan voeren de onderzoeken uit.	😊
In de woonwijken zijn 1 of meer showcases van start gegaan om ontmoeting in de wijk d.m.v. sport en bewegen te stimuleren.	😊
Het Haags Sportkwartier is bekend bij minimaal 50% van alle bewoners van Escamp en bekend bij alle relevante beleidsbepalers op het stadhuis en op het stadsdeelkantoor.	😐

VOORTGANG TOT EN MET 2022

Gestart: 2019

Bestaand project versterkt

De afgelopen jaren zijn vanuit Haags Sportkwartier drie sportieve plekken gecreëerd voor de vier wijken van Zuidwest: de Beweeglabs. Vanuit deze sportieve ontmoetingsplekken worden in samenwerking met bewoners diverse sportieve activiteiten georganiseerd. Denk hierbij aan sportlessen voor vrouwen en kinderen (al dan niet gecombineerd), fietslessen, activiteiten op het Cruyff court, wandelgroepen en sporten voor kwetsbare inwoners (Life Goals). Naast deze wekelijks terugkerende activiteiten sluit het Sportkwartier ook aan met sport- en beweegactiviteiten bij buurtfeesten en evenementen.

HAAGS SPORTKWARTIER

Ook wordt vanuit het Haags Sportkwartier onderzoek gedaan. De onderzoekers en studenten van de Haagse Hogeschool participeren in een aantal sportactiviteiten en doen op deze manier onderzoek naar redenen waarom bewoners al dan niet sporten en bewegen. Ook wordt onderzocht op welke manier sport en bewegen bijdraagt aan de sociale cohesie en hoe partijen in de wijken met elkaar samenwerken. De bevindingen zijn in 2022 gedeeld via presentaties op diverse bijeenkomsten en via factsheets, artikelen en podcasts.¹

De algehele conclusie is dat de aanpak van Haags Sportkwartier (inclusief de Beweeglabs) werkt in het bereiken en activeren van bewoners die de gemeente normaal gesproken niet of onvoldoende bereikt. Maar een fysieke locatie voorziet weliswaar in een behoefte aan meer ruimte voor sport en bewegen, maar zet niet automatisch aan tot meer sport en bewegen. Vaak blijkt de drempel naar een reguliere sportvereniging nog groot. In Haags Sportkwartier zetten we in op het aanbieden van sport- en beweegactiviteiten dichtbij plekken waar mensen al komen, op de relatie met bewoners, het opbouwen van vertrouwen en doen wat nodig is. Dit werkt drempelverlagend en daarmee krijgen we bewoners in beweging. Met deze aanpak zien we ook veel kansen die benut kunnen worden om meer

mensen in Den Haag Zuidwest te laten sporten en bewegen. Dit is input voor het verbeteren van de beleids- en uitvoeringspraktijk.

VERVOLG NA 2022

Voor 2023 t/m 2026 wordt Haags Sportkwartier voortgezet voor tenminste een periode van 4 jaar. Doel blijft het in beweging brengen van bewoners, maar er komt wel meer focus te liggen op de wijze waarop de sportverenigingen en -organisaties daarbij van betekenis kunnen zijn.

STATUS VAN HET PROJECT

➤ Succesvol geborgd of afgerond

Bron: Haags Sportkwartier

¹ Deze staan op de website van [Haags Sportkwartier](#).

KORTE BESCHRIJVING

JINC zet zich in om kinderen uit een omgeving met veel sociaaleconomische achterstand een goede start op de arbeidsmarkt te geven en een opstap naar een succesvolle toekomst te bieden. Na succesvolle projecten in de Haagse wijken Schilderswijk en Transvaal richt JINC zich sinds medio 2020 ook op Zuidwest. Dat doen zij met een nieuw programma Digitale Vaardigheden, dat leerlingen tussen 9 en 15 jaar de basisvaardigheden van computerprogrammeren bijbrengt op school. Waar mogelijk worden hiervoor experts uit het bedrijfsleven als vrijwilliger ingezet. Daarnaast is JINC ook gestart met uitvoering van haar succesvolle project Bliksemstages in Zuidwest. Bij dit project leggen leerlingen van het VMBO (klas 1,2 en 3) bedrijfsbezoeken af van één dagdeel bij lokale bedrijven in de ICT en techniek.

DRAAGT BIJ AAN DEZE REGIODEALDOELEN:

- > Minimaal één ontmoetingsplek per wijk met cursusaanbod voor taal, rekenen en digitale vaardigheid, met minimaal 80 deelnemers per jaar

PROJECTDOELEN

DOEL	GEHAALD
Werven van scholen voor JINC-activiteiten	😊
150 kinderen nemen deel aan programma Digitale vaardigheden	😊
250 kinderen nemen deel aan het project Bliksemstages	😊
Evaluatie uitgevoerd	😊

VOORTGANG TOT EN MET 2022

Gestart: 2021

Bestaand project versterkt

JINC is op 3 basisscholen in Zuidwest van start gegaan, met als hoofddoel: basisschoolleerlingen uit groep 7 en 8 digitaal vaardig(er) te maken. In totaal hebben 199 kinderen deelgenomen aan een cursus. Daarnaast gaan nog 3 andere scholen in Zuidwest van start, waardoor de beoogde resultaten (aantal leerlingen) naar verwachting ruimschoots gehaald gaan worden.

Voor het project Bliksemstages is het de bedoeling dat er stages werden gevolgd met praktische opdrachten bij een bedrijf op locatie. Om te voldoen aan de coronamaatregelen is hiervoor een digitale versie ontwikkeld, waarbij gebruik wordt gemaakt van een videoverbinding. Ook zijn er praktische opdrachten voor de leerlingen om een goed beeld te krijgen van de werkzaamheden binnen de bedrijven. In Zuidwest hebben in de eerste helft van 2021 drie scholen meegedaan aan Bliksemstages (Zuid-West College, het Roemer Visscher College en de Jonge Wereld) en daarmee zijn 214 leerlingen bereikt. Dit is fors meer dan de doelstelling van 100

JINC

leerlingen in 2021. Om de stages mogelijk te maken, hebben bijna 30 vrijwilligers en meer dan 15 ICT-bedrijven en technische bedrijven leerlingen uit Zuidwest ontvangen. Inmiddels zijn 9 bedrijven als nieuwe partner verbonden aan JINC Den Haag.

VERVOLG NA 2022

JINC gaat door.

STATUS VAN HET PROJECT

➤ Succesvol geborgd of afgerond

LIFE GOALS

KORTE BESCHRIJVING

Life Goals Den Haag is een lokaal programma dat uitvoering geeft aan de methodiek van de landelijke Stichting Life Goals. Met dit programma kunnen zeer kwetsbare inwoners van Den Haag Zuidwest op hun eigen niveau bewegen en sporten. Niet winnen en presteren, maar plezier hebben in wat je doet, dat is het waar het om draait bij de Life Goals-activiteiten in Den Haag.

DRAAGT BIJ AAN DEZE REGIOEALDOELEN:

- Bewoners kennen de buurt, straat en portiek (sociale cohesie stijgt met 0,5 punt)
- Minimaal 4 projecten met aandacht voor een gezonde levensstijl

PROJECTDOELEN

DOEL	GEHAALD
Betrekken sportverenigingen	😊
Betrekken welzijnsinstellingen	😊
2019-2022: 55 deelnemers doen structureel mee	😞
2019/2020: 25 deelnemers doen structureel mee	😞
2021/2022: 35 deelnemers doen structureel mee.	😞
Het organiseren van Life Goals Festivals	😊

VOORTGANG TOT EN MET 2022

Gestart: 2019

Bestaand project versterkt

Life Goals is een langer bestaand project in Den Haag. Met de Regiodeal hebben meer bewoners kunnen meedoen aan de activiteiten van Life Goals. In 2020 en 2021 is met twee groepen gewerkt op HKV Ons Eibernest en AV Sparta en in 2022 is er bij Marris gym een derde groep bijgekomen.

Dit heeft geleid tot de volgende resultaten:

- 2020: 58 verschillende deelnemers, waarvan 24 deelnemers structureel.
- 2021: 45 verschillende deelnemers, waarvan 17 deelnemers structureel.
- 2022: 51 verschillende deelnemers, waarvan 24 deelnemers structureel.

De impact van de coronacrisis op het sport- en beweegaanbod in Den Haag Zuidwest is groot geweest, zeker voor kwetsbare groepen. Denk aan het niet mogen sporten, of de verplichte QR-codes. We veronderstellen dat we zonder deze maatregelen meer deelnemers hadden bereikt. Desondanks geeft 97% van de deelnemers aan door het sport- en beweegaanbod van Life Goals uit hun isolement te komen en nieuwe sociale contacten op te doen.

VERVOLG NA 2022

De gemeente Den Haag wil het project borgen in regulier beleid. In 2023 wordt nog eenmalig een opdracht verstrekt vanuit OCW/Sport. Inzet is om voor 2024 het sporten voor zeer kwetsbare bewoners onderdeel van het reguliere sportbeleid te maken én van het reguliere beleid op het gebied van preventieve gezondheid.

STATUS VAN HET PROJECT

- Succesvol geborgd of afgerond

HET PREVENTIELOKET

KORTE BESCHRIJVING

De gezinsketenaanpak is een succesvolle interventie van de Haagse Aanpak Gezond Gewicht. In deze aanpak worden gezinnen met kinderen met (extreem) overgewicht en obesitas voor maximaal 3 jaar gevolgd en geholpen. In de praktijk zien we dat obesitas en overgewicht bij kinderen vaak een uiting zijn van onderliggende problematiek. De aanpak is erop gericht om gezinsleden ook naar ander hulpaanbod in de wijk door te verwijzen. Dit gebeurt via het Preventieloket van de GGD Haaglanden.

Met de middelen van de Regiodeal konden er extra gezinnen in Zuidwest worden begeleid en kon het Preventieloket in Moerwijk worden ontwikkeld. Het project kreeg al snel te maken met de gevolgen van de coronamaatregelen en daarom is in 2021 besloten om de focus in het project volledig te leggen op het ontwikkelen van het Preventieloket.

Uit eerdere gezondheidsprojecten en interventies blijkt dat de bodem om gezondheidsprojecten goed te laten slagen in o.a. Moerwijk erg dun is. Met het Preventieloket is ingezet om deze bodem te versterken. Dit doen we door het aangaan van relaties met huisartsen, buurtsportcoaches en aanbieders van activiteiten en het opbouwen van vertrouwen tussen bewoners en professionals in zorg en welzijn.

DRAAGT BIJ AAN DEZE REGIOEALDOELEN:

- Minimaal 4 projecten met aandacht voor een gezonde levensstijl

PROJECTDOELEN

DOEL GEZINSKETENAANPAK	GEHAALD
2019/2020 Gezinsketenaanpak: aantal geholpen gezinnen ligt tussen 20 en 80	☹️
2021/2022 Gezinsketenaanpak: aantal geholpen gezinnen ligt tussen 10 en 40	

DOEL PREVENTIELOKET	GEHAALD
2019/2020: Rondom een aan te wijzen gebied waar de gezinsketenaanpak plaatsvindt, worden verbindingen (case-niveau, wijk, stedelijk) gelegd en benut.	😊
2021/2022: Uitbreiding gezondheidsaanbod met minimaal 1 extra interventie en inzet van gezondheidsambassadeurs	😊
2021/2022: jaarlijks volgen 6 groepen met 5 deelnemers de interventie Voel je Goed! Werkfit	😊

VOORTGANG TOT EN MET 2022

Gestart: 2019

Bestaand project versterkt

Het project is gestart in februari 2020 met de focus op het versterken van de gezinsketenaanpak in Zuidwest. Maar door de coronacrisis kwam deze versterking niet van de grond. Daarom is het accent in dit project verschoven naar het inrichten van het Preventieloket.

Waar voorheen werd gesproken over het Preventieloket, wordt nu meer en meer gesproken over het Preventienetwerk. Dat wil zeggen: er wordt met partners in de wijk gewerkt aan gezonde leefstijl en mentaal welbevinden. Het Preventienetwerk is 3 keer bijeengekomen in 2022. In deze bijeenkomsten wordt gedeeld wat er speelt en wordt samen gekeken wat er nodig is in de wijk om daar vervolgens ook mee aan de slag te gaan. Daarnaast fungeert het mobiele gezondheidsteam als ogen en

HET PREVENTIELOKET

oren in de wijk en is het een aanspreekpunt voor bewoners. Naar aanleiding van wekelijkse gesprekken met bewoners zijn thema's benoemd waaraan gewerkt gaat worden. Het mobiele gezondheidsteam werkt 'community up', met professionals en bewoners samen. Verdere activiteiten van dit project zijn onder meer kookworkshops voor kinderen van 8 tot 12 jaar, begeleiding en ondersteuning van de Moerwijk moeders, Gezonde basisschool van de Toekomst en Voel je Goed.

In juni 2022 is de gezinsketenaanpak opnieuw opgestart. Dit heeft geleid tot het begeleiden van in totaal 41 gezinnen op het gebied van gezond gewicht.

VERVOLG NA 2022

Het Preventienetwerk zal na 2023 worden voortgezet vanuit middelen vanuit OCW- preventieve gezondheid. De GGD en Hadoks zijn hierbij betrokken.

STATUS VAN HET PROJECT

➤ Succesvol geborgd of afgerond

Bron: het Preventieloket

KORTE BESCHRIJVING

Talentstart kent meerdere onderdelen waarbij (jonge) wijkbewoners hun talenten kunnen ontdekken en ontwikkelen. Het onderdeel Open Leer Centrum is een samenwerking tussen het Roemer Visscher College en ROC Mondriaan. In september 2019 is gestart met diverse cursussen om wijkbewoners kennis te laten maken met en te enthousiasmeren voor techniek, horeca en/of ondernemen. Ook kunnen ze bij het Open Leer Centrum terecht voor lessen Nederlands en computervaardigheden die worden verzorgd door de Taalplus school van ROC Mondriaan. Het onderdeel Honk1 betreft een 'pop-up store' waar talentvolle jongeren en volwassenen naar betaalde banen worden begeleid. Het derde onderdeel Talentstart beroepsopleidingen is voortijdig gestopt.

DRAAGT BIJ AAN DEZE REGIODEALDOELEN:

- Minimaal één ontmoetingsplek per wijk
- Minimaal één ontmoetingsplek per wijk met cursusaanbod voor taal, rekenen en digitale vaardigheid, met minimaal 80 deelnemers per jaar
- Meer leerwerktrajecten
- Van najaar 2019 tot en met 2023 zijn 500 mensen toegeleid naar werk

PROJECTDOELEN

DOEL OPEN LEER CENTRUM	GEHAALD
2019/2020: 80 bewoners per jaar doen mee in het Open Leer Centrum	
2021/2022: in totaal 200 bewoners doen mee in het Open Leer Centrum	
Extra aandacht voor doorstroom naar vervolgopleiding o.a. via Honk1	
STaaltraining in combinatie met kinderopvang	

DOEL HONK1	GEHAALD
Een verzamelplek waar bewoners zich kunnen oriënteren op mogelijkheden voor een betaalde baan of een combinatie van leren en werken. Met de inzet van talentscouts, afkomstig van werkgevers.	
De verzamelplek wordt achtereenvolgens ingericht voor de sector zorg, techniek, horeca, ICT en logistiek.	
80 klanten per jaar	

DOEL BEROEPSOPLEIDINGEN	GEHAALD
Dit onderdeel is vervallen	

VOORTGANG TOT EN MET 2022

Gestart: 2019

OPEN LEER CENTRUM

In september 2019 is gestart met diverse taal-, techniek- en computercursussen in het Roemer Visscher College. Door de coronacrisis konden de lessen gedurende meerdere periodes alleen digitaal plaatsvinden. Desondanks is het beoogde aantal deelnemers behaald. In 2021/2022 is tevens een pilot gedraaid met taallessen in combinatie met kinderopvang. Dit was een succes, omdat het de deelnemers in staat stelde taallessen te volgen, terwijl zij dit anders niet konden doen. En nog een succes: uiteindelijk heeft deze pilot geleid tot meer aanmeldingen voor de voorschoolse educatie.

HONK1

Bij het project Honk1 is de afgelopen jaren gewerkt aan een vernieuwende methode om mensen te ondersteunen bij het zoeken naar werk. Op een verzamelplek in het pand Keu's genoeg in Morgenstond konden mensen die geïnteresseerd zijn in een nieuwe baan, zonder afspraak binnenlopen. De plek fungeert als een soort winkel. Werkgevers dragen bij door medewerkers te laten trainen als scout en deze in de winkel te laten staan. Bezoekers van de winkel praten dus rechtstreeks

TALENTSTART

met vertegenwoordigers van werkgevers. Door de coronacrisis heeft de winkel een aantal keren moeten sluiten en ook bleek de locatie onvoldoende geschikt. Er is daarom besloten om van september 2022 tot september 2023 met een Honk1-bus door de wijk te gaan. De verwachting is dat hierdoor meer bewoners bereikt worden. In het laatste half jaar van 2022 zijn 49 mensen gematcht naar baan, opleiding of vrijwilligerswerk.

BEROEPSOPLEIDINGEN

Dit onderdeel is mede vanwege de coronacrisis niet goed van start gegaan. Dit kwam omdat er geen concrete vragen voor beroepsmatige scholing waren vanuit het Open Leer Centrum of Honk1. Besloten is om het onderdeel Talentstart beroepsopleidingen stop te zetten.

VERVOLG NA 2022

Er zullen ook na 2022 taallessen in Zuidwest worden gegeven, omdat het onderdeel is van het reguliere beleid van volwasseneducatie. De inzet van extra taallessen in Zuidwest loopt mee in de tweede Regiodeal. De uitkomsten van de pilot kinderopvang worden meegenomen in de vormgeving van een nieuwe taalaanpak, waar voorschoolse educatie deel van uitmaakt. Een grote kans daarbij is dat we de doelgroepen peuters én ouders binnen dezelfde aanpak te bereiken.

Honk1 loopt nog door tot september 2023. Verwachting is dat Honk1 daarna stopt.

STATUS VAN HET PROJECT

- Open Leer Centrum: Succesvol geborgd of afgerond
- Honk1: Succes nog onduidelijk/nog lopend
- Beroepsopleidingen: (voortijdig) gestopt

ZUIDWEST VERTELT ZIJN VERHAAL

PIJLER 2

KORTE BESCHRIJVING

Dit project is toegevoegd als aan de Regiodeal, omdat cultuur verbindt en activeert. Onderzoek geeft aan dat passieve en actieve deelname aan kunst en cultuur bijdraagt aan sociale cohesie en persoonlijk welbevinden. Bovendien kunnen culturele interventies leiden tot economische verbetering in achterstandswijken. Uitgangspunt van dit project is dat bewoners actief betrokken zijn bij het bedenken, organiseren en uitvoeren van culturele activiteiten en de ontwikkeling van cultureel aanbod.

DRAAGT BIJ AAN DEZE REGIODEALDOELEN:

- Bewoners kennen de buurt, straat en portiek (sociale cohesie stijgt met 0,5 punt)
- Minimaal 600 bewoners participeren in culturele activiteiten

PROJECTDOELEN

DOEL	GEHAALD
Er wordt een regie-onafhankelijke coördinator aangetrokken	😊
Programmering van culturele producties op wijklocaties	😊

Bouwlust vertelt zijn verhaal vindt plaats in de bibliotheek van Bouwlust. Verhalen worden verteld onder leiding van een gespreksleider. Vervolgens worden ze uitgewerkt tot een productie. Voor jongeren worden masterclasses Levensverhaal schrijven ontwikkeld.	😊
Overige activiteiten op basis van initiatieven van bewoners	😊
Verhalen vertalen naar kunst in de openbare ruimte	😊
Zichtbaar maken cultureel aanbod in de wijk/wijk als podium	😊
Vrijwilligerscoaching	😊

RESULTATEN

- 8 x Bouwlust vertelt/100 deelnemers
- 5 x masterclass voor jongeren + 2 x uitvoering (75 actief en 500 passief)
- 1 x Your Stage Urban/50 deelnemers
- 4 x Ook van jou-festival (minimaal 2 op wijk-niveau, 200 deelnemers en 6000 passief)
- Minimaal 1 community/art productieve in de wijk (110 deelnemers en 300 passief)
- 30 vrijwilligers met rugzakje extra begeleid
- Aandacht voor Kunst in de openbare ruimte (50 wijkbewoners actief en 150 deelnemers aan tour)

VOORTGANG TOT EN MET 2022

Gestart: 2019

Door de coronacrisis kon het project lange tijd niet van start gaan. Maar sinds het opheffen van de maatregelen in het voorjaar van 2022 vinden volop activiteiten plaats en is het project goed op weg de doelstellingen te behalen. De subsidieregeling die is opengesteld wordt ook goed gevonden. Met het project wordt daadwerkelijk meer kunst- en cultuuraanbod gecreëerd. Daarmee biedt het project veel toegevoegde waarde voor de bewoners in Zuidwest, die bij herhaling aangeven hier veel behoefte aan te hebben.

Belangrijkste bouwstenen plan van aanpak:

- Programmering van culturele producties op wijklocaties: Ook van Jou-festivals, Your Stage Urban, Community Art, Rap classes Musicon
- Vanuit de bibliotheek Bouwlust: Bouwlust vertelt zijn verhaal in de bieb, Mijn verhaal, workshops taal en fotografie

ZUIDWEST VERTELT ZIJN VERHAAL

- Verhalen vertalen naar kunst in de openbare ruimte: muurschilderingen, virtual reality, exposities
- Culturaanbod zichtbaar maken: wijk als podium, culturele activiteiten op locatie, netwerken verbinden, talentontwikkeling
- Zichtbaar maken cultureel aanbod en wijk als podium: culturele binnentuinfestjes, Cultuurfront Zuidwest, wijkevenementen met kunst- en cultuurprojecten
- Vrijwilligerscoaching
- Projecten op het gebied van kunst en cultuur stimuleren vanuit subsidieregeling

VERVOLG NA 2022

Door de opgelopen vertraging heeft het project één jaar extra gekregen om tot uitvoering te komen. Dit project loopt dus eind 2023 af. Voor de periode daarna is nog geen concreet zicht op een mogelijk budget, maar er worden nu veel inspanningen verricht om dit wel te verkrijgen.

STATUS VAN HET PROJECT

- Succesvol en nog niet geborgd na 2023. Er is een doorstart beoogd in een tweede Regiodeal. Besluitvorming hierover vindt plaats in de zomer van 2023 in afstemming met het Rijk.

Bron: Buurtkamer De Luyk

100 BUURTTALENTEN

KORTE BESCHRIJVING

Bewoners van Moerwijk willen hun kracht aanboren en inzetten voor het werken aan de energietransitie en het verbeteren van het leefklimaat in de wijk. Hierbij willen de bewoners tegelijk zichzelf en de buurt ontwikkelen. Hiervoor zetten we laagdrempelige trainingen op voor bewoners: Burenhulp bij renovatie, Schimmel-schoon en Energieadviseur. Dit project is uitgevoerd onder regie van stichting Duurzaam Den Haag.

DRAAGT BIJ AAN DEZE REGIODEALDOELEN:

- Minimaal 4 projecten met aandacht voor een gezonde levensstijl
- Meer leerwerktrajecten

PROJECTDOELEN

DOEL	GEHAALD
Ervaring opbouwen met het werven van deelnemers, het werken met de Piëzo-Methodiek ¹ , en met coöperatief samenwerken	
Een inventarisatie maken van de mogelijkheden van werk in de buurt	
Een inventarisatie maken van de aanwezige kennis, het netwerk en cursussen in de buurt (een talentenbank) en een overzicht van wat we aan kennis en kunde moeten inkopen of ontwikkelen om het werk aan de energietransitie te realiseren	
Bereiken van 100 bewoners uit Moerwijk	
15 deelnemers matchen aan partners	

¹ Een interventiemethodiek voor personen die buiten de maatschappij (dreigen te) vallen. Bron: PiëzoMethodiek - Piezo (stichtingpiezo.nl)

VOORTGANG TOT EN MET 2022

Gestart: 2019 (Voortijdig) gestopt: 2021

Als gevolg van de coronacrisis heeft het project lang stilgelegen. Er zijn tien actieve Moerwijkers getraind in de PiëzoMethodiek bij verschillende partners. Ook zijn er twee trainingen ontwikkeld namelijk Schimmel-schoon en Burenhulp bij renovatie. Er is gestart met de intakegesprekken met mogelijke deelnemers. De training Schimmel-schoon is door 5 deelnemers gevolgd.²

VERVOLG NA 2022

Het project is eind 2021 als Regiodealproject afgesloten en door Mooi Welzijn en de Moerwijk Coöperatie doorgezet.

STATUS VAN HET PROJECT

➤ Succesvol geborgd of afgerond

² Deze informatie dateert van januari 2022

ALLEKANTEN

KORTE BESCHRIJVING

Allekanten is een ontmoetingsplek voor vele honderden bewoners per week in de wijk Bouwlust. Het pand aan de Speelzijde is ontzettend belangrijk voor buurtbewoners, om elkaar te ontmoeten en zich verder te ontwikkelen. Er vinden vele ontmoetingen plaats; cultuur-, leeftijd-, en achtergrond-overstijgend. Allekanten voorziet ook in de behoefte aan persoonlijke ontwikkeling van mensen uit deze wijk. Zowel waar het gaat bij het bieden van ondersteuning bij het aanpakken van problemen (schulden, werkloosheid, gezondheid, etc.) als het zich verder ontwikkelen om een stap verder te kunnen zetten in hun leven (denk aan taal, sport, netwerk). Allekanten heeft daarnaast een paraplu-functie en is een broedplaats voor initiatieven uit de wijk. We moedigen wijkbewoners aan een eigen (sociaal-maatschappelijk) initiatief te nemen, gericht op de wijk, en ondersteunen hen in het realiseren hiervan.

Doelen Allekanten Bouwlust:

1. ONTMOETEN

- a. (Meer) bewoners actief betrekken bij de buurt
- b. Sociaal netwerk bouwen met en rondom bewoners
- c. Activiteitsaanbod ontwikkelen voor verbinding van bewoners

2. ONTWIKKELEN

- a. Lessen aanbieden voor bewoners op het gebied van persoonlijke ontwikkeling rondom talenten en passies
- b. Activiteiten aanbieden die gericht zijn op bevordering van een gezonde levensstijl
- c. Advies of hulp krijgen van (professionele) instanties rondom praktische zaken die de leefgebieden financiën, gezondheid en gezinsleven betreffen

3. ONDERNEMEN

- a. Ruimte bieden aan ondernemers die werken, bijdragen of zich vestigen in het pand
- b. Ruimte bieden aan buurtbewoners die (iets) willen ondernemen

DRAAGT BIJ AAN DEZE REGIODEALDOELEN:

- Minimaal één ontmoetingsplek per wijk
- Bewoners kennen de buurt, straat en portiek (sociale cohesie stijgt met 0,5 punt)
- Grotere meldingsbereidheid
- Mensen in Zuidwest voelen zich even veilig als gemiddeld in Den Haag
- Minimaal één ontmoetingsplek per wijk met cursusaanbod voor taal, rekenen en digitale vaardigheid, met minimaal 80 deelnemers per jaar
- Minimaal 600 bewoners participeren in culturele activiteiten

- Meer leerwerktrajecten
- Van najaar 2019 tot en met einde 2023 zijn 500 mensen geactiveerd

PROJECTDOELEN

DOEL	GEHAALD
Opknappen ontmoetingsplek	
Uitwerking concept	
Opleidingen en trainingen ontwikkeld en gegeven*	
Begeleiding/coaching	
Gebruik locatie	
300-800 bewoners geactiveerd	
20-40 bewoners zijn 'Werkfit'	
20-40 mensen zijn begeleid naar werk/ Den Haag Werkt	
250-500 mensen hebben deelgenomen aan beweeg-, sport-, en gezondheidsactiviteiten	
150-500 mensen hebben deelgenomen aan de cursus Taalbegeleiding	

*wordt uitgewerkt in een subsidieregeling

ALLEKANTEN

VOORTGANG TOT EN MET 2022

Gestart: 2019

Er is een integraal programma opgebouwd met diverse partners op het gebied van taal, gezondheid, financiën, duurzaamheid/ondernemen, en (vrijwilligers)werk. Voorbeelden van activiteiten zijn: taalles, computerles, wandelen, snuffelmarkt, koken/eten, fietsles, sollicitatietraining, schoonmaak, afvalscheiding, naailes, koffie/thee, hulp bij financiën en formulieren, debatteren, dansen, etc. Er komen ouders, statushouders, moeders, werkzoekenden, vrijwilligers, trainers en stagiaires van diverse opleidingen.

Ook het project Buurtconciërge dat gericht is op het 'Werkfit' maken van bewoners gebruikt Allekanten als uitvalsbasis. Voor het project Instapeconomie worden ook kandidaten vanuit Allekanten ingezet.

VERVOLG NA 2022

In 2023 kan Allekanten nog gebruik maken van Regio-deal financiering. Daarnaast wordt gewerkt aan een gemeentelijke subsidieregeling voor wijkbedrijven.

STATUS VAN HET PROJECT

➤ Succesvol en nog niet geborgd na 2023. Er is een doorstart beoogd in een tweede Regiodeal. Besluitvorming hierover vindt plaats in de zomer van 2023 in afstemming met het Rijk.

BEDRIJFSCONTACTFUNCTIONARIS

KORTE BESCHRIJVING

Voor het stimuleren van het ondernemerschap in Zuidwest wordt sinds eind 2019 een Bedrijfscontactfunctionaris ingezet. De Bedrijfscontactfunctionaris is sinds zijn start voortvarend aan de slag gegaan in Zuidwest. Dagelijks staat hij in contact met ondernemers. Hij bezoekt ondernemers en bespreekt wat ze nodig hebben om te kunnen ondernemen in hun wijk en om te groeien. Zo nodig koppelt hij hen aan de juiste ambtenaren binnen de gemeente. De Bedrijfscontactfunctionaris is er voor bedrijven tot 100 werknemers: van aannemer tot zorgverlener, van starter tot doorgroeier, van familiezaak tot zzp'er.

DRAAGT BIJ AAN DEZE REGIODEALDOELEN:
 ➤ Het aantal ondernemers in Zuidwest dat start of groeit, neemt toe

PROJECTDOELEN

DOEL	GEHAALD
Inzetten Bedrijfscontactfunctionaris voor MKB	😊
Aantal startups gefaciliteerd: 2-20	😊

VOORTGANG TOT EN MET 2022

Gestart: 2019

Ondanks de coronacrisis, is het project Bedrijfsfunctionaris succesvol verlopen. Er zijn honderden ondernemers proactief benaderd en op weg geholpen. Er zijn 430 Haagse ondernemers telefonisch geholpen tijdens de coronacrisis. Er zijn 110 ondernemers direct geholpen of actief gekoppeld aan de juiste afdeling binnen de gemeente. Ook zorgt de Bedrijfscontactfunctionaris voor nieuwe kleinschalige bedrijvigheid. Er zijn 20 start-ups begeleid bij het opstarten en dankzij de adviezen van de Bedrijfscontactfunctionaris zijn 4 nieuwe bedrijven gevestigd in Zuidwest. Door rechtstreekse en veelal persoonlijke contacten heeft de Bedrijfscontactfunctionaris een goed beeld van de praktische behoeften van ondernemers in Zuidwest en de problemen waar zij tegenaan lopen.

Daarnaast wordt de Bedrijfscontactfunctionaris steeds vaker betrokken bij projecten die van groot belang zijn voor ondernemend Den Haag Zuidwest. Hij is betrokken bij projecten binnen de gemeente en daarbuiten. Bijvoorbeeld bij de prioritaire gebiedsaanpak Jan Luykenlaan en Van Baerlestraat, 'brancheringsoverleggen' Heeswijkplein en overleggen over de toekomstige invulling van Ruimzicht/Het Zicht.

De Bedrijfscontactfunctionaris bereikt met zijn activiteiten meer dan vooraf werd verwacht. De coronacrisis maakte nog eens extra duidelijk hoe belangrijk de Bedrijfscontactfunctionaris is voor de ondernemers, omdat hij hen kan helpen met de aanwezige kennis en instrumenten binnen de gemeente. Ook, of juist, in tijden waarin het allemaal anders loopt dan normaal.

VERVOLG NA 2022

Bedrijfscontactfunctionaris is vanaf 2023 een structurele functie.

STATUS VAN HET PROJECT

➤ Succesvol geborgd of afgerond

BUURTCONCIËRGE

KORTE BESCHRIJVING

Dit project is opgezet om bewoners in Zuidwest enthousiast te maken om goed om te gaan met afval en bewoners te motiveren om daar ook iets in de wijk mee te doen. Via peer-to-peercontacten worden groepen samengesteld die getraind worden om 'de wijk in te gaan' om waardevol afval op te halen (o.a. GFT, textiel en kapotte apparaten). Ook worden deze groepen getraind om met bewoners in gesprek te gaan over afval scheiden thuis en zijn ze de ogen en oren in de wijk. Doelstellingen zijn betere afvalscheiding, bevorderen van circulariteit, tegengaan van vervuiling op straat (bijplaatsingen, zwerfvuil) en het activeren van mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt in de geborgenheid van hun eigen wijk en omgeving.

DRAAGT BIJ AAN DEZE REGIODEALDOELEN:

- Meer leerwerktrajecten
- Van najaar 2019 tot en met 2023 zijn 500 mensen geactiveerd

PROJECTDOELEN

DOEL	GEHAALD
Deelnemers activeren/Werkfit maken: 54-84	☹️
Deelnemers begeleiden naar werk/WSP (werkgeversservicepunt): 25-50	☹️
2 mensen uit doelgroep helpen aan betaalde baan in 2020 (HMS)	😊

VOORTGANG TOT EN MET 2022

Gestart: 2019

Gestopt: 2021

In het begin was het moeilijk om kandidaten te vinden voor het project VANG (Van afval naar grondstof). Dit bleek onder andere te maken te hebben met de naam die negatieve connotaties had voor de bewoners. Daarom hebben we de naam veranderd in Buurtconciërge. Ook hebben we het traject samengevoegd met Allekanten zodat kandidaten eventueel konden switchen tussen trajecten. Dit was belangrijk omdat de kandidaten zo het meest passende traject kregen zonder dat ze hun vertrouwde aanbieder hoefden te verlaten (alles onder één dak). Na het doorvoeren van deze aanpassingen steeg het aantal aanmeldingen. Bij Allekanten zijn zo'n 80 Werkfittrajecten (inclusief de Buurtconciërge-

kandidaten) gestart. Er zijn 20 kandidaten doorgestroomd naar andere trajecten of naar werk, waarvan 2 naar betaald werk. Allekanten is eind december 2021 gestopt met de Werkfittrajecten en gaat verder als het wijk-bedrijf. Daarbinnen is voor Werkfit geen ruimte, omdat Werkfit zich met name richt op de doelgroep die langer de tijd nodig heeft om te participeren binnen de samenleving.

VERVOLG NA 2022

Project is succesvol afgerond en heeft geen vervolg.

STATUS VAN HET PROJECT

➤ Succesvol geborgd of afgerond

DE ENERGIEACADEMIE

KORTE BESCHRIJVING

Bij de Energieacademie kunnen werkzoekenden uit Zuidwest kennismaken met banen in de bouw en techniek via een oriëntatieperiode van 2 weken. Iedereen die interesse heeft, kan deelnemen. Vervolgens kunnen de werkzoekenden op een laagdrempelige en praktijkgerichte manier een vak leren onder begeleiding van leermeesters. Bedrijven en werkzoekenden worden aan elkaar gekoppeld zodat er tijdens en/of na de opleiding een -waar nodig op maat gemaakte- baan beschikbaar is. Vanuit de Regiodeal worden extra trajecten gefinancierd.

DRAAGT BIJ AAN DEZE REGIODEALDOELEN:

- Het realiseren van een ambachtscentrum waar bedrijven en werkzoekenden worden samengebracht
- Meer leerwerktrajecten
- Van najaar 2019 tot en met 2023 zijn 500 mensen toegeleid naar werk
- Minimaal één bedrijfsverzamelgebouw per wijk en 5.000 m² kleinschalige bedrijfsruimte

PROJECTDOELEN

DOEL	GEHAALD
Het uitvoeren van werkontwikkeltrajecten (WOT's). Het betreft een vergoeding aan de bedrijven voor het inzetten van een leermeester. De Regiodeal bekostigt 180 werkontwikkeltrajecten.	
Het werven van extra accountmanagement voor begeleiding naar (BBL) banen na afronding van de trajecten	
Het inzetten van jongerencoach	
Het inzetten van functiecreatie	
Extra ondersteuning voor het oplossen van zogenaamde leefomgevingsproblematiek en het ontwikkelen van een Werkfitmodule.	

VOORTGANG TOT EN MET 2022

Gestart: 2019 (Voortijdig) gestopt: 2021

De opening van de Energieacademie was op 5 februari 2019 door minister-president Rutte en Prins Constantijn. De Energieacademie is in zeer korte tijd neergezet en werd gezien als een uniek concept. Helaas is het allemaal anders gelopen. Het project is voortijdig gestopt

wat voor aardig wat reacties heeft gezorgd. Om deze rapportage kort en krachtig te houden, verwijzen we naar de verschillende stukken die omtrent dit onderwerp in het RIS zijn opgenomen. Het onderzoek dat in opdracht van de burgemeester is uitgevoerd naar de Energieacademie is op 12 september 2021 beschikbaar gekomen¹.

VERVOLG NA 2022

Project is voortijdig gestopt.

STATUS VAN HET PROJECT

➤ (Voortijdig) gestopt

¹ RIS309998 Aanbieding rapport over de Stichting Energie Academie

KORTE BESCHRIJVING

De geplande huisvesting (mix van jongeren met en zonder kwetsbaarheid) wordt gecombineerd met sport (biljartcentrum) en ondersteunende, economische en maatschappelijke voorzieningen. Bij de renovatie worden bewoners uit Zuidwest aan werk geholpen, waarbij ook ingezet wordt op scholing van studenten en jongeren uit de jeugdzorg en gezinshuizen.

DRAAGT BIJ AAN DEZE REGIODEALDOELEN:

- Minimaal één ontmoetingsplek per wijk
- Bewoners kennen de buurt, straat en portiek (sociale cohesie stijgt met 0,5 punt)
- Meer leerwerktrajecten

PROJECTDOELEN

DOEL	GEHAALD
Nadere definitie en analyse mogelijke varianten: Q3 2021	
Nota van uitgangspunten obv drie varianten en eigendomskeuze: gereed voor besluitvorming Q4 2021	
<p>Het verduurzamen en opknappen van het gemeentelijk monument Genemuidenstraat 208.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het opleveren van opgeknapte woningen: 16 onzelfstandige en 36 zelfstandige woningen voor jongeren uit jeugdzorg en studenten • Het verbouwen van de gymzaal tot een bedrijfsruimte van 220 m² Het doel is de bedrijfsruimte te verhuren aan een of meerdere ondernemers die passen bij de doelstellingen. • Het ontwikkelen van het pand tot ontmoetingscentrum voor de wijk en gezamenlijke ruimte ten behoeve van een jongerenhub • 20 jongeren nemen deel aan het bouwtraject van 12 maanden. Ten minste 80 procent maakt het traject af. • Het maken van een meerjarige afspraak met scholen over de (her-)inrichting, en het beheer en onderhoud van de moestuintjes aan de voorkant van het pand. • Organiseren van een energiecoöperatie voor de wijk (tenminste 15 bewoners) • Een klankbordgroep creëren van jongeren, bewoners en partners in de wijk die meedenken, van schets tot uitvoering. 	

Beoordelen welke vooraf gestelde prestaties ook terugkomen in de plannen	
Het doorlopen van de tenderprocedure, planuitwerking en vergunningprocedure. Deadline: Q1 2023	
Start bouw Q1-Q2 2023	

VOORTGANG TOT EN MET 2022

Gestart: 2019

Aanvankelijk zouden er meerdere scenario's worden uitgewerkt om het pand aan de Genemuidenstraat te renoveren. Het idee was om, op de eerste verdieping van het huidige pand 16 onzelfstandige woonunits op te leveren. Maar de cost of conflict voor een scenario met woningen in het pand werd hoog geacht. Er is voor gekozen om, alvorens tot een uitwerking van een scenario over te gaan te kiezen voor een andere variant waarbij;

- ca. 36 woningen worden toegevoegd op het parkeerterrein bij het pand in tijdelijkheid op grond die in principe niet wordt uitgegeven.
- we eerst onderzoeken hoe het achterstallig onderhoud en de verduurzaming aan het pand kan worden uitgevoerd.
- De functie en bestemming van het pand ongewijzigd blijft en de biljartvereniging blijft zitten.

GENEMUIDENSTRAAT

Sinds eind 2022 is Hof Wonen (voorheen Vestia) bij dit project betrokken. De Planuitwerking is door Hof Wonen opgepakt. De vergunningsprocedure is nog niet gestart.

VERVOLG NA 2022

Het project loopt door in 2023.

STATUS VAN HET PROJECT

➤ Succes nog onduidelijk/nog lopend

INSTAPECONOMIE

KORTE BESCHRIJVING

Voor een grote groep mensen is er geen (structurele) plek op de reguliere arbeidsmarkt. Het gat tussen een uitkering en de reguliere arbeidsmarkt is voor veel mensen te groot. Veel van hen staan aan de zijlijn en doen nu niet mee in de maatschappij. Instapeconomie is ontwikkeld om (een deel van) deze groep bereiken met een andere vorm van participeren/werken. Deelnemers van Instapeconomie voeren instapwerkzaamheden uit in de eigen wijk (pilot in Bouwlust, Den Haag Zuidwest). Dit gaat om werkzaamheden die maatschappelijke waarde toevoegen en die nu niet worden uitgevoerd. Instapeconomie wordt uitgevoerd vanuit een wijkinitiatief. Deelnemers ontvangen momenteel een vrijwilligersvergoeding bovenop de uitkering. Een belangrijk kenmerk van de Instapeconomie is de publiek-private samenwerking, zowel inhoudelijk als financieel.

DRAAGT BIJ AAN DEZE REGIOEALDOELEN:

- Van najaar 2019 tot en met 2023 zijn 500 mensen geactiveerd
- 30 bewoners belonen voor werk van maatschappelijke waarde

PROJECTDOELEN

DOEL	GEHAALD
Ontwikkelen methodiek waarbij kennisinstellingen, wetenschappers en relevante externen betrokken worden.	😊
Pilot: 50 transitieplekken waarvan 20 permanente (beschutte) plekken, 10 schuilplekken, (uitgesteld) 100 Werkfitplaatsen geboden in de coöperatie (vervallen)	😐
Nieuwe juridische bedrijfsvorm tussen uitkering/vrijwilligerswerk en betaald werk in, die banen biedt aan werkzoekenden en/of er wordt een maatschappelijk detachingsbureau opgezet	😐

VOORTGANG TOT EN MET 2022

Gestart: 2019

De methodiek voor Instapeconomie is mede gefinancierd door het Regiodealteam. In 2020 hebben we deze methodiek beschreven in een two-pager en aan veel stakeholders gepresenteerd. Dit heeft geleid tot veel positieve reacties. Er is actief lobby gevoerd vanuit beleid om experimenteeruimte te krijgen voor deze arbeidsvorm (juridisch en beloningssysteem). De case is ook ingebracht bij de Doorbraaktafel, een overleg met

de SG's van de verschillende departementen om ruimte te bespreken in wet- en regelgeving. Met de G4 en Divosa is een landelijke lobby gestart voor het ontwikkelen van formatiefiches voor de basisbaan. De beleidsafdeling van de gemeente heeft samen met fiscalisten constructies verkend die wenselijk en mogelijk zijn, denk hierbij aan deelbijstand.

Voor het uitvoeren van de pilots is uitgegaan van wat er op dit moment mogelijk is. Er zijn begin 2021 drie pilots (30 deelnemers) gestart die worden begeleid en uitgevoerd vanuit de stichting Werk van Waarde (Buurtconciërge, kookhulp, wijkbuddy).

INSTAPECONOMIE

Uitgangspunten van deze pilots zijn:

- Deelnemers komen niet in dienst bij bedrijven
- Deelnemers van Instapeconomie ontvangen een vrijwilligersvergoeding bovenop de uitkering (tot maximaal het bedrag dat wordt vrijgelaten)
- Deelnemers worden begeleid vanuit het wijkbedrijf, ze voeren instapwerkzaamheden uit met maatschappelijke waarde in de wijk en werken aan persoonlijke ontwikkeling
- Er wordt vanuit de pilot samengewerkt met private partners (inhoudelijk en financieel)

Instapeconomie is belangrijk omdat mensen die nergens een kans kregen door dit project actief werden en perspectief kregen op een beter leven. Deelnemers van de pilot kwamen zelf met ideeën om maatschappelijke taken in de wijk op te pakken. Daarnaast zijn er samenwerkingen ontstaan met private partners (Rabobank en Staedion). Deze samenwerkingen gaan over het ontwikkelen van maatschappelijke bedrijfsmodellen, hiernaast zorgen de genoemde partners ook voor financiering.

VERVOLG NA 2022

In 2021 heeft een effectmeting plaatsgevonden. Er is onderzocht wat de effecten van deelname aan de pilot zijn voor deelnemers. De effectmeting laat positieve resultaten zien op meerdere impactgebieden (bijvoorbeeld financiële gezondheid, fysieke/mentale gezondheid en netwerk). De resultaten zijn verwerkt in een pilotevaluatie die is gedeeld/besproken met de raad. Dit heeft ertoe geleid dat Instapeconomie in 2023 wordt uitgebreid naar 100 deelnemers. In de bestaande pilots groeit het aantal deelnemers naar 70, en er worden 2 nieuwe pilots opgezet met elk 15 deelnemers. Parallel aan de uitbreiding wordt gewerkt aan een meerjarige subsidieregeling voor de duurzaamheid van Instapeconomie.

In 2023 kan Instapeconomie nog gebruik maken van Regiodealfinanciering.

STATUS VAN HET PROJECT

- Succesvol en nog niet geborgd na 2023. Er is een doorstart beoogd in een tweede Regiodeal. Besluitvorming hierover vindt plaats in de zomer van 2023 in afstemming met het Rijk.

KWARTIERMAKER MAAK

KORTE BESCHRIJVING

De maakindustrie is belangrijk voor de verbreding van de Haagse economie. Daarom bouwt de Kwartiermaker Maak aan een netwerk van bedrijven in de maakindustrie en ondersteunt marktinitiatieven om het vestigingsklimaat in Zuidwest te versterken. De werkgelegenheid in de maakindustrie kan een goede match zijn met het arbeidspotentieel in Zuidwest. Om vraag en aanbod goed op elkaar af te stemmen zoekt de Kwartiermaker aansluiting bij onderwijsinstellingen. Ook kan de maakindustrie de wijk economie versterken en de levendigheid van Zuidwest vergroten.

DRAAGT BIJ AAN DEZE REGIOEALDOELEN:

- > Realiseren van een ambachtscentrum waar bedrijven en werkzoekenden worden samengebracht
- > Van najaar 2019 tot en met 2023 zijn 500 mensen toegeleid naar werk
- > Het aantal ondernemers in Zuidwest dat start of groeit, neemt toe

PROJECTDOELEN

DOEL	GEHAALD
In kaart brengen en contact leggen en onderhouden met bedrijven in maakindustrie; netwerkanalyse	
Minimaal 3 netwerkevenementen organiseren	
Ontwikkelen van een kopgroep voor de maakindustrie met bedrijven, onderwijs en kennis	
Bedrijven helpen met het vinden van geschikte bedrijfshuisvesting; inzicht krijgen in behoefte aan bedrijfshuisvesting; onderzoeken van haalbaarheid en uitwerken van concept grondstoffen/plastic hub ZKD	
Opzetten van 2 projecten onderwijs en arbeidsmarkt met ROC Mondriaan	
Aanhaken op initiatieven	

VOORTGANG TOT EN MET 2022

Gestart: 2021

Ondernemers in de maakindustrie hebben het initiatief genomen om zich te verenigen (werktitel: Haags Makersgilde) met als doel elkaar te leren kennen, te inspireren, te informeren, met elkaar te ondernemen

en gezamenlijke belangen te behartigen. De Kwartiermaker ondersteunde hen hier in de opstartfase bij. In de Week van de Circulaire Economie werden de startbijeenkomst van de nieuwe ondernemersvereniging Haags Makersgilde en een informatie- en netwerkbijeenkomst in georganiseerd. Ook is er een sectortafel Maak ingesteld, met daarin een aantal bedrijven uit de maaksector, werkgeversorganisaties, ROC Mondriaan, Haagse Hogeschool, de gemeente, Economic Board The Hague, projectontwikkelaars en woningbouwcorporaties. Deze sectortafel geeft aan wat er nodig is om tot een florerende toekomstbestendige MKB-Maaksector te komen. Dit heeft geresulteerd in gesprekken over de bedrijfsruimte die nodig is en het verbeteren van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt.

VERVOLG NA 2022

Er wordt (tijdelijk) voorzien in een programma-manager Maak. Het vervolg zal mogelijk door de Alliantie Werk & Economie met financiering van de tweede Regiodeal worden vormgegeven.

STATUS VAN HET PROJECT

> Succesvol geborgd of afgerond

KWARTIERMAKER ZORG

KORTE BESCHRIJVING

De zorg en gezondheid is een groeisector en biedt veel mogelijkheden voor werk in de (wijk)zorg. In Zuidwest komen passend arbeidspotentieel en een grote vraag naar (wijk)zorg samen. De Kwartiermaker Zorg wordt ingezet om de groei van de bedrijvigheid en de werkgelegenheid in de zorgsector in Zuidwest te versnellen. De Kwartiermaker bouwt aan een netwerk van bedrijven en instellingen in de zorgsector. In overleg met de zorginstellingen verkent en benut de Kwartiermaker de economische mogelijkheden van innovaties die bijdragen aan werkgelegenheid en aan de kwaliteit en toegankelijkheid van de wijkzorg. Zo legt de Kwartiermaker Zorg de basis voor een goed ondernemersklimaat voor de zorgsector en groei van de werkgelegenheid in Zuidwest.

DRAAGT BIJ AAN DEZE REGIOEALDOELEN:

- Van najaar 2019 tot en met 2023 zijn 500 mensen toegeleid naar werk
- Het aantal ondernemers in Zuidwest dat start of groeit, neemt toe

PROJECTDOELEN

DOEL	GEHAALD
In kaart brengen en contact opbouwen met bedrijven in zorginnovatie	
Begeleiden van bedrijven naar financiering, netwerken en partners	
Minimaal 5 netwerkevenementen organiseren	
Onderzoek doen naar de kans op een samenwerkingsagenda op het gebied van Leefstijlgeneeskunde met TNO en LUMC, in Zuidwest	
Bedrijven aansluiten op het netwerk van OCW/Zorginnovatie Living Labs in Zuidwest: minimaal 3 bedrijven zijn aangesloten op het MRDH-programma Zorgtechnologie, de SET-regeling of andere externe financiering	
Onderzoek doen naar de behoefte aan gedeelde bedrijfshuisvesting in combinatie met zorgwoningen en opleidingen in Zuidwest	
Aanhaken op initiatieven	

VOORTGANG TOT EN MET 2022

Gestart: 2021

Via het organiseren van Startup Netwerk Series heeft de Kwartiermaker Zorg intensief contact opgebouwd met ‘zorg-tech-startups’ en hen verder geholpen met het leggen van contacten in het Haagse netwerk van zorgpartijen, het onderwijsveld en investeerders. Dit heeft 3 pilots opgeleverd. Hierdoor hebben de ‘zorg-tech-startups’ hun producten en diensten verder kunnen verbeteren en aanpassen aan de vraag uit de markt. Doorgroeiende ondernemingen kunnen gebruik maken van een ‘scale-upsessie’, waarbij aan maximaal 2 partijen in Den Haag projectondersteuning kan worden geboden. Via de Stimuleringsregeling E-Health Thuis (SET) is een projectmanager aangesteld om te onderzoeken of, en zo ja hoe, de Zorg Innovatiehub in Zuidwest er uit moet zien. De Innovatiehub is de opvolger van de huidig IZI-ervaarwoning in Den Haag Zuidwest.

VERVOLG NA 2022

De Kwartiermaker Zorg heeft als aanjager en verbinder van partijen een duidelijke inbreng gehad bij de integrale strategie en het actieprogramma voor zorginnovatie, het Deltaplan ‘Van Zorg naar Kracht’.¹

STATUS VAN HET PROJECT

- Succesvol geborgd of afgerond

¹ RIS311265 Deltaplan van Zorg naar Kracht

MADE IN MOERWIJK

KORTE BESCHRIJVING

Made in Moerwijk is een beproefd concept in Zuidwest, waarbij de Regiodeal is aangesloten. De gemeente draagt potentiële kandidaten aan en vervolgens onderzoekt Made in Moerwijk óf en zo ja, h e deze mensen aan het werk kunnen. Vanuit de Regiodeal zijn middelen ingezet om 60 deelnemers per jaar te activeren via Werkfit-trajecten. Het gaat om zeer intensieve trajecten voor mensen met zeer grote afstand tot de arbeidsmarkt.

DRAAGT BIJ AAN DEZE REGIODEALDOELEN:

- Meer leerwerktrajecten
- Van najaar 2019 tot en met 2023 zijn 500 mensen geactiveerd

PROJECTDOELEN

DOEL	GEHAALD
60 kandidaten worden jaarlijks aangemeld voor een Werkfittraject	☹️
Hiervan ronden 25 kandidaten het traject succesvol af	☹️
Hiervan stromen 20 kandidaten door naar werk	☹️

VOORTGANG TOT EN MET 2022

Gestart: 2019 (Voortijdig) gestopt: 2021
 Bestaand project versterkt

Made in Moerwijk¹ is een bestaand initiatief met een bestaande locatie. Vanuit de Regiodeal is ingezet op het realiseren van extra Werkfittrajecten. De ambitie vooraf was groot en de doelen zijn scherp gesteld. Maar de praktijk bleek weerbarstiger, zeker in combinatie met de invloed die de coronacrisis had. Voor veel bewoners uit Zuidwest bleek de stap naar betaald werk veel minder haalbaar dan aan het begin van de Regiodeal werd verwacht. Ook Made in Moerwijk had te maken met lastige situaties.

We zagen dat er minder plekken waren op de locaties als gevolg van de anderhalvemetermaatregel. Daardoor konden mensen soms niet starten of moesten ze wachten. Wat ook voorkwam was dat mensen aangaven dat ze bang waren voor een coronabesmetting. Daardoor begonnen ze soms niet, en ze konden ook niet gedwongen worden tot deelname. Mede vanwege de coronacrisis heeft Made in Moerwijk een tijd stilgelegen. Daarnaast stagneerde de instroom van kandidaten vanuit

¹ [Made In Moerwijk | Made In Moerwijk](#)

de gemeente als gevolg van onduidelijke procedures. Dit signaal is opgepakt en vanaf begin 2021 is er meer instroom gekomen van kandidaten vanuit de bijstand.

Made in Moerwijk heeft in de loop der jaren op verschillende manieren ingezet op het verbreden van de doelgroep met onder andere schoolverlaters. Ook is het aanbod van het soort leerwerktrajecten vergroot. Op 27 februari 2020 heeft Made in Moerwijk ‘Sparkle in Style’ geopend waar kandidaten kunnen deelnemen aan een leerwerktraject in uiterlijke verzorging. Dit bleek een schot in de roos, er was enorm veel animo. Mogelijk omdat er relatief weinig leerwerktrajecten voor vrouwen zijn. Ook wordt een opleiding aangeboden tot fietsen-

MADE IN MOERWIJK

maker. De eerste kandidaat is inmiddels doorgestroomd naar een officiële opleiding voor fietsenmaker. Verder zijn er leerwerktrajecten voor klussen in en om huis. Dit wordt aangeboden door het klusteam. Er is daarnaast ook een ambachtsteam en een naaiafdeling.

Eind 2021 is het inzetten van Werkfittrajecten regulier beleid geworden bij de gemeente. Daarom is voortijdig gestopt met het inzetten van Werkfittrajecten via de Regiodeal.

Bij Made in Moerwijk zijn uiteindelijk 64 kandidaten aangemeld. Op peildatum 1 januari 2022 zijn 42 deelnemers doorgestroomd naar een vervolgopleiding of naar vervolgdienstverlening, zoals een werkontwikkeltraject (o.a. gericht op vakvaardigheden) of een andere vorm van re-integratie, zoals bemiddeling via uitzendbureaus. Ook zijn mensen doorgestroomd naar STiP-banen². Van de deelnemers die het Werkfittraject afronden en/of doorstroomden hoorden we enthousiaste verhalen.

Hoewel er dus zeker successen te melden zijn, is toch een aanzienlijk deel van de deelnemers voortijdig gestopt of uiteindelijk niet gestart omdat de afstand tot de arbeidsmarkt toch te groot bleek. We zagen ook dat

kandidaten wegens multi-problematiek niet konden doorstromen en moeilijk mee konden doen.

VERVOLG NA 2022

Werkfittrajecten zijn gestart vanuit het Werkoffensief +500. Tijdens de Regiodealperiode is gebleken dat deze trajecten voor een deel van de inwoners van

Zuidwest een succes kan zijn. Daarom is er een vervolg aan gegeven. Werkfittrajecten worden nu ingekocht via Den Haag Werkt!.

STATUS VAN HET PROJECT

➤ Succesvol geborgd of afgerond

² [Den Haag - STiP: een baan met perspectief](#)

PAND ZUIDWEST

KORTE BESCHRIJVING

Pand Zuidwest is een nieuw concept voor kleinschalige ondernemers uit Zuidwest. Het concept biedt ondernemers bedrijfsruimte zonder kosten en een stimulerende omgeving om een bedrijf op te starten en te laten groeien. Kosten voor contractbeheer en community management worden mede vanuit de Regiodeal betaald. Het concept is in 2021 verder uitgewerkt met de ambitie om er een structurele plek voor ondernemerschap van te maken. Hiervoor is in tranche 3 van de Regiodeal (2021) een nieuw projectplan ingediend en gehonoreerd.

DRAAGT BIJ AAN DEZE REGIODEALDOELEN:

- Minimaal één bedrijfsverzamelgebouw per wijk
- Het aantal ondernemers in Zuidwest dat start of groeit, neemt toe
- 5.000 m² kleinschalige bedrijfsruimte

PROJECTDOELEN

DOEL	GEHAALD
3 activiteiten per maand organiseren	😊
Evaluatie: tevreden ondernemers en positief effect winkelcentrum	😊
Lokaal media bereik realiseren	😊
15 ondernemers die deelnemen aan het concept	😊
2 ondernemers stromen door naar eigen bedrijf/pand	😊
5 local heroes (ondernemers coachen ondernemers)	😐
5 partners waarmee succesvol wordt samengewerkt (onderwijs, IT, retail, etc.)	😊
250 studenten en (potentiële) medewerkers scholing bieden op het gebied van retail	😞
3 personen hebben een baan dankzij Pand Zuidwest	😊
DOELSTELLINGEN PAND ZUIDWEST	
Een sluitende business case	😊

VOORTGANG TOT EN MET 2022

Gestart: 2020

Pand Zuidwest is in 2020 gestart op de Leyweg als project om startende ondernemers in Den Haag Zuidwest een kans te geven zich te ontwikkelen en om leegstand tegen te gaan. Na 1,5 jaar bleek het project, zelfs tijdens de coronacrisis, een zodanig succes, dat de eigenaar van het pand, de gemeente, de ondernemers, de buurt en de leegstandbeheerder Anna Vastgoed en Cultuur dit project verduurzaamden en de locatie transformeerden tot een ondernemershub voor Zuidwest. Pand Zuidwest biedt naast fysieke ruimte ook een netwerk aan de startende ondernemers. Beginnende ondernemers leren er ondernemen, vaardigheden ontwikkelen, creëren een netwerk en ze kunnen zo doorstromen naar andere delen in de wijk of de stad. Op 13 januari 2023 is Pand Zuidwest als permanente ondernemershub voor Zuidwest (1.800 m²) feestelijk geopend.

VERVOLG NA 2022

Het project is als Regiodealproject afgesloten, maar loopt door tot eind 2026 (en mogelijk langer) via een eenmalige subsidie voor Anna Vastgoed en Cultuur met een instandhoudingstermijn van minimaal 5 jaar.

STATUS VAN HET PROJECT

➤ Succesvol geborgd of afgerond.

KORTE BESCHRIJVING

Dit project is een voortzetting en uitbreiding van het project Pimp Your Portiek. Bij Pimp Your Portiek knappen bewoners van een wijk samen gangen, bergingsgangen en portieken van woningcorporaties op. Bij PIMP Zuidwest creëren we leerwerktrajecten (Werkfittrajecten) waar deelnemers zowel fysiek als sociaal baat bij hebben, bij voorkeur met kandidaten uit Zuidwest. Dat doen we samen met woningcorporaties, onderwijs en aannemers. De werkzaamheden die verricht worden, hebben betrekking op 'schoon, heel en veilig' van de woning en omgeving. Deelnemers kunnen vanuit het leerwerktraject doorstromen naar een praktijkopleiding. Er wordt tevens ingezet op hergebruik van (bouw)materialen.

DRAAGT BIJ AAN DEZE REGIOEALDOELEN:

- Meer leerwerktrajecten
- Van najaar 2019 tot en met 2023 zijn 500 mensen geactiveerd

PROJECTDOELEN

DOEL	GEHAALD
Opzetten van (tijdelijk) centraal punt PIMP Zuidwest waar ideeën en initiatieven van woningcorporaties, opleidingsprogramma's en het bedrijfsleven samenkomen	
Oprichten klusteam (einddoel 2022)	
Regelen van voldoende begeleiding vanuit school en aannemer	
72 kandidaten hebben een startkwalificatie en zitten in een (Werkfit)traject naar school of werk	
Corporaties, onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven hebben een samenwerkingsovereenkomst en format zodat de werkwijze structureel wordt ingezet.	
Corporaties, onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven hebben een afgestemde planning zodat elk jaar tijdig afspraken gemaakt kunnen worden voor de inzet van het volgende jaar.	
920 woningen hebben een opgeknapt portiek, keldergang of andere gemeenschappelijke ruimte	
1840 bewoners zijn betrokken burens	
50 mensen zijn uitgestroomd uit hun uitkering naar een werkontwikkeltraject (WOT) of naar werk	

Bouwmateriaal wordt hergebruikt waar mogelijk	
Haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd rondom concept om te zien of het ook breder gebruikt kan worden (hergebruik CV-installaties, deuren etc.). Ook wordt het opleidingstraject bij de Energieacademie gereviseerd.	

VOORTGANG TOT EN MET 2022

Gestart: 2020

Doel van PIMP Zuidwest was om kandidaten uit Zuidwest via het opknappen van portieken 'Werkfit' te maken. Voor het slagen van dit Werkfittraject is de samenwerking gezocht met woningbouwcorporaties die actief zijn in Zuidwest en het ROC Mondriaan. PIMP Zuidwest is een succes gebleken als stageplek voor scholieren die een entreeopleiding volgen aan het ROC Mondriaan. Voor participatiekandidaten van SZW (met wijkbewoners die langer dan 18 maanden een bijstandsuitkering hadden) lag het niveau te hoog. Van deze doelgroep is er maar één kandidaat gestart. Overigens bleven de aanmeldingen voor dit traject achter vanwege de coronacrisis. In totaal zijn in de projectperiode van 1 juli 2020 tot en met 31 december

PIMP ZUIDWEST

2022, 1223 woningen 'gepimpt' met een opgeknapt portiek, bergingsgang of fris trappenhuis. Onderdeel van het project was tevens te onderzoeken op welke manier bouwmaterialen kunnen worden hergebruikt. Hiervoor is veel overleg geweest met CV-ketelleveranciers. Dit heeft geleid tot een eenmalige proef waarbij ca. 20 nagenoeg nieuwe ketels vanuit een sloopcomplex direct zijn herplaatst in andere woningen.

VERVOLG NA 2022

Het ROC Mondriaan en de woningbouwcoöperaties zien toegevoegde waarde in het opknappen van portieken. Mede door de investering van deze partners zal Pimp Your Portiek doorgang vinden, maar niet onder regie van gemeente Den Haag. Er komt een private samenwerking tussen ROC Mondriaan en de woningbouwcorporaties. De gemeente zet PIMP Zuidwest niet meer in als Werkfittraject voor mensen met een bijstandsuitkering.

STATUS VAN HET PROJECT

➤ Succesvol geborgd of afgerond

RUIMZICHT

KORTE BESCHRIJVING

In het kader van de gebiedsontwikkeling Dreven-Gaarden-Zichten¹ in Zuidwest wordt met Staedion onderzocht of twee bestaande bedrijvenstrips in De Zichten kunnen worden getransformeerd tot een modern hart voor de buurt. Het idee is om een bedrijfsverzamelcomplex te creëren (Ruimzicht), wat moet zorgen voor kleinschalige, lokale bedrijvigheid. Er is een initiatief op hoofdlijnen met een indicatieve ruimte voor kleinschalige bedrijfshuisvesting van 4.000 m², waarvan 2.000 m² nieuw toe te voegen ruimte. Voor de transformatie wordt ingezet op:

- a. koppeling van kleinschalige bedrijfshuisvesting met het sociaal-maatschappelijke concept Skills in de stad en
- b. kleinschalige bedrijfshuisvesting voor ambachtelijke bedrijven in de maakindustrie.

DRAAGT BIJ AAN DEZE REGIODEALDOELEN:

- Minimaal één bedrijfsverzamelgebouw per wijk
- Het aantal ondernemers in Zuidwest dat start of groeit neemt toe
- 5.000 m² kleinschalige bedrijfsruimte

PROJECTDOELEN

DOEL	GEHAALD
Een sociaal-maatschappelijk concept koppelen aan het bedrijfsverzamelcomplex Ruimzicht. Ingezet wordt op het concept van Skills in de stad.	
Sluitende haalbaarheidsanalyse voor transformatie met minimaal 1.500 m ² nieuwe, kleinschalige bedrijfshuisvesting	

VOORTGANG TOT EN MET 2022

Gestart: 2020

Voor nieuwe bedrijvigheid in Zuidwest is een goede en betaalbare plek om te ondernemen belangrijk. In een gebied dat vooral gericht is op wonen zijn de mogelijkheden beperkt. De gemeente Den Haag werkt met Staedion/Heijmans aan een gezamenlijke visie voor de invulling van Ruimzicht. Deze visie is verwerkt in het ambitiedocument voor Dreven-Gaarden-Zichten² (vastgesteld in juli 2020). Hierin staat naast een uitbreiding van kleinschalige bedrijvigheid ook als ambitie benoemd: de buurteconomie versterken. De Nota van Uitgangspunten Zichten is in april 2021 vastgesteld. Hierin staat voor Ruimzicht een groei naar 4.000 m² bedrijfsruimte. Er is een voorlopig ontwerp gepresenteerd

waarin gefaseerd wordt toegewerkt naar 1.900 m² extra bedrijfsruimte. Tot 2023 worden de bestaande bedrijfsruimte en bovenliggende woningen gerenoveerd. In de volgende fase wordt extra bedrijfsruimte op het binnenterrein voorzien. De volledige realisatie hiervan zal in 2030 zijn.

Voor de invulling van deze bedrijfsruimte ligt de focus van het concept op (circulaire) maakindustrie, beweging/gezondheid en ontmoeten.

VERVOLG NA 2022

Dit project loopt door in 2023.

STATUS VAN HET PROJECT

➤ Succes nog onduidelijk/nog lopend

¹ In de Dreven, Gaarden en Zichten staan veel woningen van vlak na de oorlog. De gemeente, woningcorporatie Staedion en projectontwikkelaar Heijmans willen samen eraan werken om de 3 buurten te verbeteren en zo geschikt te maken voor de toekomst.

² RIS308508 Nota's van Uitgangspunten Dreven-Gaarden-Zichten

SCHULDENZORGENVRIJ

KORTE BESCHRIJVING

Dit project beoogt de hulpverlening voor geldzaken in Den Haag te bundelen: er komt één centraal aanmeldpunt in de stad (Schuldenzorgenvrij) waar alle hulpverleners en maatschappelijke partijen en vrijwilligers uit de stad naar door kunnen verwijzen als ze mensen met schulden spreken die hulp zoeken. Een tweede deel van Schuldenzorgenvrij behelst het opzetten van een innovatief concept (Schuldenzorgenvrij Flat), waarmee de schuldenproblematiek collectief aangepakt wordt. Inzet is dat alle schulden van een groep bewoners (bijvoorbeeld een flat) in een keer worden gesaneerd (kwijtgescholden), onder voorwaarde dat de bewoners deelnemen aan trainingen op financieel vlak, maar ook gaan deelnemen aan activiteiten richting scholing en/of werk. In het project wordt nauw samengewerkt met diverse lokale partners (corporaties, incassobureaus etc.).

DRAAGT BIJ AAN DEZE REGIODEALDOELEN:

- > Het aantal huishoudens met problematische schulden neemt af

PROJECTDOELEN

DOEL	GEHAALD
Instellen van een spreekuur bij de helpdesk schulden op 4 locaties	
Goedgekeurd projectplan opgeleverd voor het Expertisecentrum/Geldzaken070	
Haalbaarheidsstudie collectieve schulden aanpak afgerond	

VOORTGANG TOT EN MET 2022

Schuldenzorgenvrij. Gestart: 2020

Schuldenzorgenvrij Flat. Gestart: 2020
(Voortijdig) gestopt: 2020

Het Expertisecentrum/Geldzaken070) is operationeel geworden en wordt opgenomen in regulier beleid. Hiermee is een belangrijk deel van het project Schuldenzorgenvrij afgerond. Verder zijn er verspreid over de stad (niet alleen in Den Haag Zuidwest) verschillende laagdrempelige locaties gecreëerd waar bewoners met financiële vragen terecht kunnen. Een tweede onderdeel van dit project was het realiseren van een schuldenzorgenvrije flat of straat waar de schulden collectief worden opgepakt. In 2020 is

-in samenwerking met het project Lief en Leedstraatjes- gestart om een straat schuldenzorgenvrij te maken. De schuldenproblematiek in de straat bleek echter te klein en te divers om collectief aan te pakken. Onze conclusie is dat er vooraf meer onderzoek nodig was geweest om een goede straat of flat te selecteren. Dit onderdeel is daarom voortijdig gestopt.

VERVOLG NA 2022

Schuldenzorgenvrij gaat door na 2023 als regulier beleid. Schuldenzorgenvrij Flat is voortijdig gestopt.

STATUS VAN HET PROJECT

- > Schuldenzorgenvrij: Succesvol geborgd of afgerond
- > Schuldenzorgenvrij Flat: (Voortijdig) gestopt

KORTE BESCHRIJVING

Opdrachtnemers van gemeentelijke opdrachten hebben een Social Return on Investment-verplichting¹ (SROI). Deze moeten zij invullen door mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt een baan aan te bieden. Als dat niet lukt dan kan binnen het Haagse beleid SROI ook worden ingevuld met projecten gericht op kandidaat-ontwikkeling of met een andere maatschappelijke impact. Binnen de gemeente Den Haag blijven op dit moment nog kansen onbenut, daarom is het project SIM-makelaar opgestart. Het doel van dit project is om de realisatie van SROI zichtbaar te vergroten. Via dit project worden SROI-verplichtingen direct aangewend ten behoeve van de projecten van de Regiodeal. Daarnaast zet het project in op het aanspreken van bedrijven zonder SROI-verplichting die iets willen betekenen voor de Regiodealprojecten, vanuit hun Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen-beleid en/of betrokkenheid bij de stad. Hierbij richten we ons op grote landelijke organisaties maar ook op kleine MKB-bedrijven die in Zuidwest zelf gevestigd zijn.

¹ [Den Haag - Regeling Social Return Den Haag: help werkzoekenden aan een baan](#)

DRAAGT BIJ AAN DEZE REGIODEALDOELEN:

➤ Geen specifiek doel: ondersteunend

PROJECTDOELEN

DOEL	GEHAALD
Vernieuwende methodiek ontwikkelen om met SROI om te gaan, waarbij de realisatie van SROI waarneembaar wordt vergroot	
Een social return-paragraaf op laten nemen in aanbestedingsdocumenten	
SIM-makelaar inzetten die de vraag naar maatschappelijke bijdrage koppelt aan het aanbod. Ook richten we makelaarspunt in (kantoor bij Allekanten) om andere partijen te beïnvloeden. ²	
Organiseren bijeenkomsten en evaluaties over het onderwerp SROI	

VOORTGANG TOT EN MET 2022

Gestart: 2019 (Voortijdig) gestopt

² Andere partijen: bedrijven die intrinsiek gemotiveerd zijn om bij te dragen aan de maatschappij (MVO-beleid), partijen die subsidies ontvangen en bedrijven die aanbestedingen uitschrijven zonder verplichting aan de Europese regels, maar die ook een SROI-verplichting zouden kunnen opnemen.

Er zijn in de beginperiode van de Regiodeal gesprekken gevoerd met bedrijven met een SROI-verplichting, waaronder de Top 50 opdrachtnemers van de gemeente. Het project deed vanaf de start veel stof opwaaien en de eerste successen waren er, maar het vroeg een lange adem om een goede relatie op te bouwen. Ook vraagt het om 'consultative selling': adviesgesprekken op directie-niveau. De beslisruimte, het mandaat, eigenaarschap en de positionering van SIM-makelaar binnen de organisatie was echter niet optimaal. Het project is daarom voortijdig gestopt in deze vorm. Als we dit project in wat voor vorm dan ook willen voorzetten, dan moeten we terug naar de tekentafel, om eerdergenoemde punten verder uit te denken en wie voor welke punten verantwoordelijk is.

Wat wel is gebeurd, is dat de aanbestedingsleidraad van de gemeente aangepast is. Een SROI-paragraaf is opgenomen in het inkoopactieplan. Daarmee is SIM-makelaar nu onderdeel van het aanbestedingsbeleid.

VERVOLG NA 2022

De implementatie van de maatschappelijke activiteiten worden uitgevoerd binnen de reguliere dienstverlening van Den Haag Werkt!.

STATUS VAN HET PROJECT

➤ (Voortijdig) gestopt

KORTE BESCHRIJVING

Skills in de stad is een concept dat oplossingen wil bieden voor dak- en thuislozen op het gebied van wonen, werken, leren en begeleiden. Het is met name gericht op kwetsbare jongeren, zoals voortijdig schoolverlaters. Het project voorziet in wonen, werk en leren op één locatie aangevuld met begeleiding vanuit de gemeente. De deelnemers krijgen perspectief op een betaalde baan en een zelfstandige woonruimte. Met dit aanbod wordt uitval voorkomen en worden deelnemers voorbereid om duurzaam inzetbaar te zijn op de arbeidsmarkt. De keuze van de locatie is leidend voor de concrete uitwerking van het project in de praktijk.

Het idee was om deze locatie op te zetten in de Zichten in Zuidwest. Staedion realiseert in de plint bedrijfsruimte waar mogelijk een circulair ambachtscentrum zou worden gehuisvest en/of diverse maakbedrijfjes.

DRAAGT BIJ AAN DEZE REGIODEALDOELEN:

- Minimaal één ontmoetingsplek per wijk
- Meer leerwerktrajecten
- Van najaar 2019 tot en met 2023 zijn 500 mensen toegeleid naar werk.

PROJECTDOELEN

DOEL	GEHAALD
Bestuurlijk opzetten projectteam	
Uitwerking projectteam	
BIJ EEN GO	
Realiseren van één Skills-locatie in Zuidwest	
NB genoemde resultaten m.b.t. bereik aantal jongeren/wooneenheden etc. worden na afronding van dit project gerealiseerd.	

VOORTGANG TOT EN MET 2022

Gestart: 2021 (Voortijdig) gestopt

In dit project werd beoogd een gebouw (Ruimzicht) te transformeren waar wonen, begeleiding, scholing en werken wordt gecombineerd voor jongeren die geen huis en geen werk of opleiding hebben. Het is bij uitstek een concept waarbij met verschillende beleidsterreinen samen moet worden samengewerkt, passend bij de uitgangspunten van de Regiodeal (wonen, werken, kwetsbare jeugd/jongeren). Het project is helaas voortijdig gestopt. Enerzijds omdat er veel wisselingen zijn

geweest in projectleiding, anderzijds omdat onduidelijk was waar het (primaire) opdrachtgeverschap en de besluitvorming lag.

VERVOLG NA 2022

Er komt geen vervolg.

STATUS VAN HET PROJECT

➤ (Voortijdig) gestopt

TIJDELIJKHEID ALS KANS

KORTE BESCHRIJVING

In dit project wordt ingezet op het benutten van panden die tijdelijk niet worden gebruikt in Zuidwest. Concreet betekent dit dat er minstens 10 leegstaande woningen en 10 bedrijfsruimten in dit gebied een tijdelijke invulling krijgen met een maatschappelijke meerwaarde.

DRAAGT BIJ AAN DEZE REGIOEALDOELLEN:

- Bewoners kennen de buurt, straat en portiek (sociale cohesie stijgt met 0,5 punt)
- Mensen in Zuidwest voelen zich even veilig als gemiddeld in Den Haag
- 5.000 m² kleinschalige bedrijfsruimte

PROJECTDOELLEN

DOEL	GEHAALD
Tijdelijk beschikbaar leegstaand vastgoed benutten op een manier die past bij de toekomst van de ambities van Zuidwest	
Het opleveren van tenminste 10 winkels/bedrijfsruimten en 10 woningen	

Ervaringen met Dreven Gaarden Zichten met Staedion benutten voor andere delen van Zuidwest	
Tijdelijkheid in gemeentepanden, met economie	
Buitenruimte creëren in de wijk (inclusief daken/jaar van het dak) in samenwerking met Stedenbouw en Planologie	
Inventariseren mogelijkheden van andere corporaties	
Inventariseren interesse en inzet van marktpartijen	
MET TIJDELIJK GEBRUIK INZETTEN OP	
Inspelen op wensen en initiatieven vanuit de buurt (rond cultuur, duurzaamheid, vanuit buurthuizen etc.)	
Onderzoeken kansen om de doelgroepen uit het urgentieprogramma (project Skills) te huisvesten in tijdelijke woon- en winkelruimte	
Experimenteren met doelgroepen die waarde aan de wijk toevoegen	
Een Haags Stadmakersfestival organiseren, dat zich deels afspeelt in Zuidwest	

VOORTGANG TOT EN MET 2022

Gestart: 2020

Hof Wonen (voorheen Vestia), Haag Wonen en Staedion, en de gemeente Den Haag hebben een intentieverklaring Tijdelijkheid Zuidwest ondertekend. Het doel is om tot een structurele aanpak te komen voor het inzetten van tijdelijke plekken ter versterking van het gebied. In gezamenlijkheid wordt gewerkt aan het ontsluiten van de tijdelijke plekken met een duidelijke verbinding naar de wijk. De lessen die we hiervan leren gebruiken we om de verbinding te leggen met de lange termijnplannen, financiering en organisatie. De verschillende leegstandslijsten zijn geïnventariseerd. De volgende stap is tot een gezamenlijk beheer en toewijzing te komen. Er wordt een vraag- en aanbodtool voor initiatieven bedacht voor de website Haagse Stadsmakers. Deze tool wordt met de corporaties afgestemd en in 2023 ontwikkeld en geïmplementeerd. Het opstellen van de intentieverklaring met de corporaties zorgt ervoor dat succesvolle tijdelijkheidsprojecten kunnen blijven bestaan. Er is een placemaking gereedschapskist beschikbaar op haagsestadmakers.nl.

VERVOLG NA 2022

Project loopt door in 2023.

STATUS VAN HET PROJECT

➤ Succes nog onduidelijk/nog lopend

TWICKELSTRAAT

KORTE BESCHRIJVING

Het oude schoolgebouw aan de Twickelstraat 5 in Moerwijk-Oost is eigendom van de gemeente Den Haag. Er zijn plannen voor herontwikkeling van een van de gebouwdelen tot een verzamelgebouw met 1.350 m² kleinschalige bedrijfsruimte. Deze plannen zijn in een afrondende fase. Het wijkgerichte bedrijfsverzamelgebouw vervult de behoefte aan kleinschalige bedrijfsruimte in Zuidwest en geeft een impuls aan de buurteconomie in Moerwijk-Oost.

DRAAGT BIJ AAN DEZE REGIOEALDOELEN:

- Minimaal één bedrijfsverzamelgebouw per wijk
- Het aantal ondernemers in Zuidwest dat start of groeit neemt toe
- 5.000 m² kleinschalige bedrijfsruimte

PROJECTDOELEN

DOEL	GEHAALD
Het opleveren van een sluitende businesscase en een bestuurlijk akkoord (Wethouder Economie)	☹️
Het transformeren van het schoolgebouw naar een werkbaar bedrijfsverzamelgebouw (casco).	☹️
RESULTATEN	
950 m ² werkruimte voor circa 15 ondernemers, totaal circa 60 fte	☹️
Verhuringen tegen marktconforme huurprijzen	
Twickelstraat 5 is gelegen naast HWW-woonzorgcentrum. Potentieel kan een broed- en groeiplaats ontstaan voor zorggerelateerde ondernemers	

VOORTGANG TOT EN MET 2022

Gestart: 2020

In de Nota van Uitgangspunten Twickelstraat-Zijpendalstraat¹ (september 2020) is het realiseren van klein-

¹ RIS306242 Nota van Uitgangspunten Twickelstraat-Zijpendalstraat

schalige bedrijfsruimte in het schoolgebouw aan de Twickelstraat vastgesteld. Er zal 1.350 m² kleinschalige bedrijfsruimte worden gerealiseerd.

Onderzoek moet duidelijk maken of en wanneer het oude schoolgebouw tijdelijk kan worden verhuurd als bedrijfsruimte. Zodra er een projectdocument is, zal er een tender op de markt worden gezet voor de herontwikkeling. Inclusief de benodigde procedures, zullen de transformatiewerkzaamheden voor het bedrijfsverzamelgebouw Twickelstraat in het tweede kwartaal van 2023 aanvangen. Hiermee loopt de originele planning uit. Het precieze concept wordt in samenwerking met marktpartijen bepaald nadat planning en haalbaarheid van het project zijn vastgesteld. Eén van de mogelijkheden die wordt uitgewerkt is het laten ontstaan van een broed- en groeiplaats voor zorggerelateerde ondernemers.

VERVOLG NA 2022

Dit project loopt door in 2023.

STATUS VAN HET PROJECT

➤ Succes nog onduidelijk/nog lopend

KORTE BESCHRIJVING

Dit project zorgt voor verbinding inwoners van Zuidwest die werken in de tuinbouw in het Westland. Uitzendbureaus bieden soms gratis of goedkoop vervoer aan voor inwoners van Zuidwest naar een andere regio maar vaak gebeurt dit ook niet. Voor kandidaten uit de bijstand betekent dit dat zij zijn aangewezen op eigen vervoer. Het doel is om samen met werkgevers uit het Westland een vervoersservice op te zetten

DRAAGT BIJ AAN DEZE REGIOEALDOELEN:
 ➤ Meer leerwerktrajecten

PROJECTDOELEN

DOEL	GEHAALD
Er zal 3-4 keer per dag een bus rijden vanuit Allekanten richting Westland, naar de locaties met werkontwikkeltrajecten (WOT)	
Realisatie van de vervoersservice: contracteren partners	
Vaststellen definitieve routes en deelnemende bedrijven	
Inrichting centraal punt voor coördinatie en planning	

VOORTGANG TOT EN MET 2022

Niet gestart

In de Sectordeal Tuinbouw en Agrologistiek Westland¹ is het bieden van kansen voor werk aan kandidaten met afstand tot de arbeidsmarkt uit Zuidwest, een belangrijk onderdeel. De opzet van een speciale vervoersservice sluit hierbij aan, door voor deze kandidaten vervoer aan te bieden tussen Zuidwest en het Westland. Tijdens de coronacrisis lagen de activiteiten rondom het sluiten van de Sectordeal grotendeels stil. Hierdoor is ook nog geen acquisitie gepleegd richting Westlandse bedrijven, die gebruik zouden willen maken van dit type kandidaten en de bijbehorende vervoersservice. Dit project is echter niet van de grond gekomen.

VERVOLG NA 2022

Vervoersservice Westland zou randvoorwaardelijk zijn om inwoners uit Zuidwest aan het werk te krijgen in het Westland. Dankzij de samenwerking met werkgevers die geografisch gezien gunstig liggen ('clustergebied') of beschikken over een eigen vervoersservice, de samenwerking tussen RosaWerkt & Felyx en de

vervoersservice die wordt geboden door Tempo-team/ Royal Flora Holland, Veldwerk en AD-Werkt, zijn hier nu oplossingen voor.

STATUS VAN HET PROJECT

➤ (Voortijdig) gestopt

¹ RIS308730 Voortgangsbrieff Werkoffensief +500 2020

KORTE BESCHRIJVING

Het WijkLeerbedrijf zorg is een fysieke, toegankelijke plek in de wijk waar jongeren en mensen met afstand tot de arbeidsmarkt wijkbewoners helpen met o.a. niet-geïndiceerde zorg- en ondersteuningsvragen. Zij volgen tegelijkertijd een opleiding in de zorg waarmee zij zich kunnen kwalificeren op niveau 1 of 2. Het project biedt een opleiding voor een MBO-1-diploma in de zorg (entree onderwijs) met behoud van uitkering. Naast het ontwikkelen en opleiden van mensen levert een WijkLeerbedrijf een belangrijke bijdrage aan het welbevinden van mensen in de wijk. Het WijkLeerbedrijf is een grote steun voor mensen met een klein sociaal netwerk en draagt bij aan het terugdringen van eenzaamheid in de wijk. Er zijn inmiddels twee WijkLeerbedrijven in Den Haag en via de Regiodeal komt er een derde in Zuidwest.

DRAAGT BIJ AAN DEZE REGIODEALDOELEN:

- Meer leerwerktrajecten
- Van najaar 2019 tot en met 2023 zijn 500 mensen toegeleid naar werk

PROJECTDOELEN

DOEL	GEHAALD
Onderzoek van de VU naar effect wederkerigheid op eenzaamheid afgerond	
Start maken met zorgwerk academie	
12 kandidaten per jaar behalen mbo-1 diploma en stromen uit naar werk	
36 Zuidwest-bewoners worden jaarlijks geholpen met hun hulpvraag	

VOORTGANG TOT EN MET 2022

Gestart: 2019

Bestaand project versterkt

Op 1 april 2021 is het derde WijkLeerbedrijf gestart in Zuidwest (in de Pit van Moerwijk) met 12 kandidaten. De 12 deelnemers verlenen informele zorghulp aan de bewoners in Moerwijk, bijvoorbeeld schoonmaken of een boodschap doen. Ook lopen ze soms snuffelstages bij WZH, Cardia en HWW Zorg. In ruil voor de hulp, geven de bewoners iets terug zoals oefenen met de Nederlandse taal, fietslessen, of samen koken om elkaars cultuur te leren kennen.

De impact die het WijkLeerbedrijf zorg maakt op de deelnemers, maar ook op de inwoners die hulp krijgen, is groot. Tot nu toe halen bijna alle deelnemers hun startkwalificatie. Een startkwalificatie halen na het behalen van de opleiding zorgt ervoor dat de deelnemers groeien en meer participeren, op de arbeidsmarkt maar ook in de wijk.

Het WijkLeerbedrijf zorg is op deze kleine schaal een groot succes. De klassen volkrijgen met passende deelnemers bleek ondanks het succes wel lastig: ze worden op het laatste moment gevuld. De dienst SZW is zich hier ook bewust van en is bezig haar processen te verbeteren. Toch zegt dit ook wel iets over de doelgroep en dat 12 een goed aantal is.

VERVOLG NA 2022

Vanaf januari 2022 is het WijkLeerbedrijf zorg onderdeel worden van de bestaande dienstverlening van SZW. Dit betekent dat de organisatie Calibris komende jaren deze leertrajecten blijft aanbieden vanuit de Pit van Moerwijk.

STATUS VAN HET PROJECT

➤ Succesvol geborgd of afgerond

**BIJLAGE B:
ZUIDWEST IN CIJFERS**

ZUIDWEST IN CIJFERS

ONDERWIJS

Het opleidingsniveau van veel Zuidwestbewoners is laag. Het risico op onderwijsachterstanden bij kinderen is groot. Er zijn relatief veel jongvolwassenen zonder startkwalificatie.

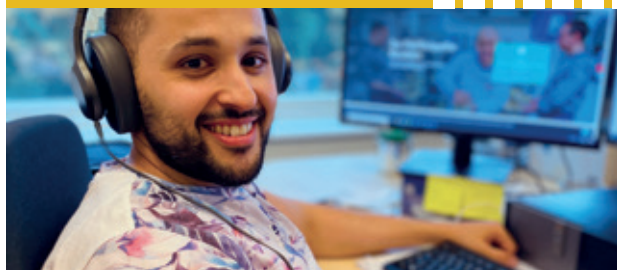
WONEN & LEEFOMGEVING

De woningvoorraad in Zuidwest bestaat grotendeels uit appartementen van vlak na de Tweede Wereldoorlog. De gemiddelde woningwaarde, een indicatie voor de kwaliteit, is laag. Relatief veel bewoners geven hun woning een onvoldoende.

VEILIGHEID & LEEFBAARHEID

Den Haag Zuidwest kent relatief veel geregistreerde misdrijven en overlastmeldingen. Ook voelen bewoners zich vaker onveilig in de buurt.

WERK & ECONOMIE

Veel huishoudens in Zuidwest hebben een relatief laag inkomen en een aanzienlijk deel heeft een uitkering. In vergelijking tot heel Den Haag zijn er relatief veel minimahuishoudens en veel kinderen (4-18 jaar) die opgroeien in een minimahuishouden.

GEZONDHEID & VITALITEIT

In Zuidwest hebben bewoners een minder goede gezondheid dan gemiddeld in Den Haag. Veel bewoners voldoen niet aan de beweegnorm. Overgewicht en eenzaamheid komen relatief veel voor.

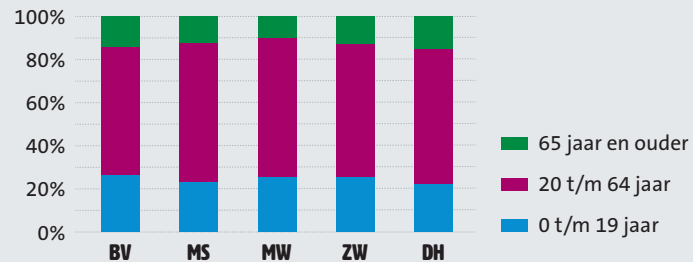

SOCIALE SAMENHANG & PARTICIPATIE

Bewoners uit Zuidwest voelen zich minder vaak thuis in de eigen buurt.

DEMOGRAFIE

Leeftijdsopbouw

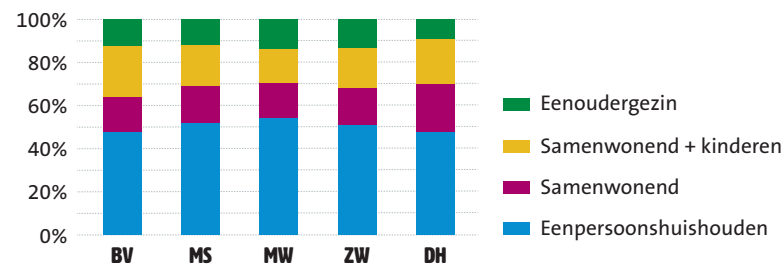
BRON: DHIC (2022)

De leeftijdsopbouw van bewoners in Zuidwest verschilt niet veel van het gemiddelde in Den Haag. Het aandeel jongeren t/m 19 jaar is alleen iets groter, vooral in Bouwlust. Daarnaast is het aandeel 65-plussers iets lager, vooral in Moerwijk. De etnische achtergronden van deze leeftijdsgroepen lopen uiteen: het grootste deel (59%) van de 65-plussers in Zuidwest heeft de Nederlandse etniciteit, terwijl dit aandeel voor jongeren (0-19 jaar) 20% is.

ONTWIKKELING IN DE TIJD

In tegenstelling tot heel Den Haag nam het aandeel jongeren t/m 19 jaar de laatste 10 jaar toe (23% in 2012 versus 25% in 2022) en nam het aandeel ouderen af (15% in 2012 versus 13% in 2022).

Samenstelling huishoudens

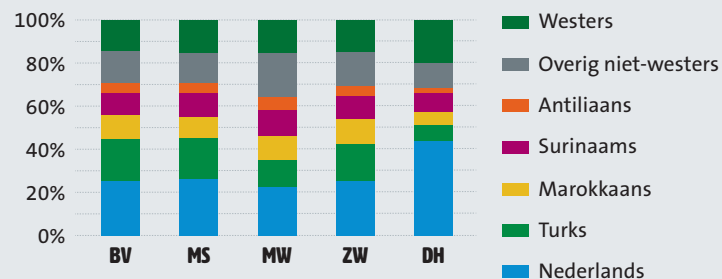
BRON: DHIC (2022)

De samenstelling van huishoudens in Zuidwest verschilt niet veel met die in heel Den Haag. Alleen is in Zuidwest het aandeel 'samenwonend zonder kinderen' iets lager en 'eenoudergezinnen' iets hoger. Ook wonen er relatief veel alleenstaande 65-plussers in het gebied.

ONTWIKKELING IN DE TIJD

Er is de laatste 10 jaar weinig veranderd in de samenstelling van huishoudens.

Migratieachtergrond

BRON: DHIC (2022)

De meerderheid van de bewoners van Zuidwest heeft een niet-westerse migratieachtergrond (61% in Zuidwest, 38% in heel Den Haag). In Moerwijk is het aandeel bewoners met overige niet-westerse etnische achtergrond relatief groot en het aandeel bewoners met een Turkse etnische achtergrond relatief klein.

ONTWIKKELING IN DE TIJD

In 10 jaar is het percentage bewoners met een niet-westerse migratieachtergrond gestegen van 54% (2012) naar 61% (2022) in Zuidwest. In de stad Den Haag nam dit toe van 34% (2012) tot 38% (2022). Het aandeel bewoners met een westerse migratieachtergrond in Zuidwest is van 10% (2012) naar 15% (2022) gestegen (respectievelijk 15% en 20% voor heel Den Haag).

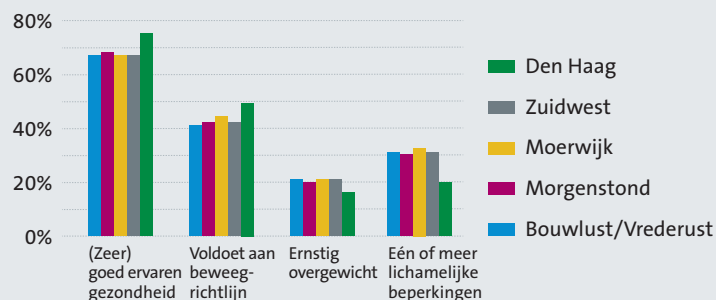
BV Bouwlust/Vrederust
MS Morgenstond
MW Moerwijk
ZW Zuidwest
DH Den Haag

RODE DRAAD

Moerwijk lijkt de meest kwetsbare wijk van Zuidwest: de diversiteit is er het grootst en er wonen de meeste eenoudergezinnen en 65-plus eenpersoonshuishoudens. Het aandeel 65-plussers is in Moerwijk wel iets lager dan in Bouwlust/Vrederust en Morgenstond.

GEZONDHEID & VITALITEIT

Fysieke gezondheid

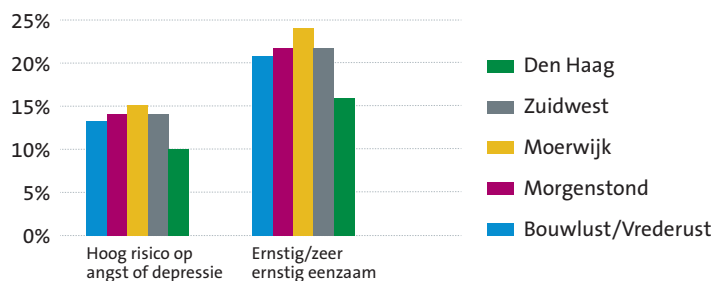
BRON: GEZONDHEIDSMONITOR (2016 EN 2020)

Bewoners in Zuidwest zijn minder gezond dan gemiddeld in Den Haag. Daarnaast bewegen minder mensen voldoende in dit gebied en kampen meer mensen met overgewicht. Het percentage bewoners dat ernstig beperkt is vanwege gezondheidsproblemen is ook hoger dan gemiddeld in Den Haag.

ONTWIKKELING IN DE TIJD

Het percentage inwoners in Zuidwest dat zich (zeer) gezond voelt was in 2016 al een stuk lager dan gemiddeld in den Haag. Tussen 2016 en 2020 is het aandeel mensen met een beperking in Bouwlust/Vrederust en Morgenstond toegenomen.

Psychische en sociale gezondheid

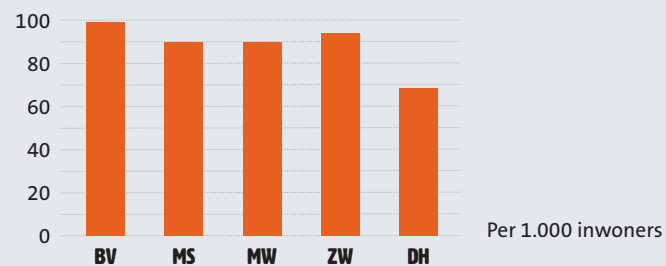
BRON: GEZONDHEIDSMONITOR (2016 EN 2020)

Meer bewoners in Zuidwest hebben een hoog risico op een angststoornis of depressie. Ook voelen relatief veel bewoners zich ernstig tot zeer ernstig eenzaam. Gevoelens van eenzaamheid komen relatief veel voor in Moerwijk.

ONTWIKKELING IN DE TIJD

Tussen 2016 en 2020 is hierin niet veel veranderd.

Minimaal 1 WMO voorziening

BRON: DHIC (2021)

In Zuidwest wordt vaker een beroep gedaan op de WMO (Wet Maatschappelijke Ondersteuning) vergeleken met het Haagse gemiddelde. Dit gebeurt opvallend vaak in Bouwlust/Vrederust (99 per 1.000 inwoners versus 68 per 1.000 inwoners gemiddeld in Den Haag).

ONTWIKKELING IN DE TIJD

Net als in heel Den Haag neemt ook in Zuidwest vanaf 2019 het aantal mensen met een WMO-voorziening af.

BV Bouwlust/Vrederust
MS Morgenstond
MW Moerwijk
ZW Zuidwest
DH Den Haag

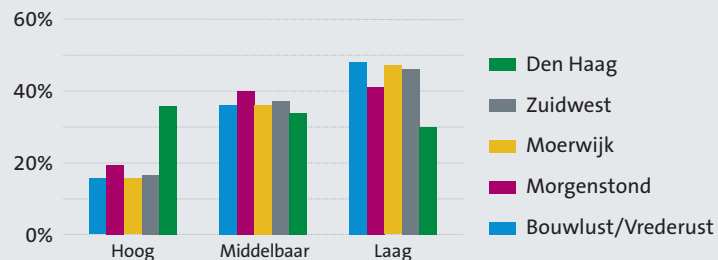
RODE DRAAD

In Zuidwest ervaren minder mensen hun gezondheid als 'goed' of 'zeer goed' dan in Den Haag gemiddeld. Relatief veel inwoners voldoen niet aan de beweegnorm, hebben overgewicht en/of lopen een hoog risico op psychische problemen.

Moerwijk scoort het slechtst op deze terreinen. In deze wijk komen gevoelens van eenzaamheid het vaakst voor en is het risico op angststoornissen en depressies het grootst. In Zuidwest wordt vaker een beroep gedaan op de WMO. Dit zien we opvallend vaak in Bouwlust/Vrederust.

ONDERWIJS

Opleidingsniveau

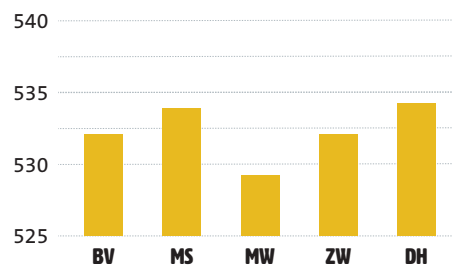
BRON: DHIC (2020)

Er wonen relatief weinig mensen in Zuidwest met een hoge opleiding en juist meer met een lage opleiding. Vooral in Bouwlust/Vrederust valt dit verschil op. Er wonen ook iets meer bewoners met een middelbaar opleidingsniveau in Zuidwest dan gemiddeld in de stad. In Morgenstond ligt het opleidingsniveau wat hoger dan in de andere wijken in Zuidwest.

ONTWIKKELING IN DE TIJD

Het verschil in opleidingsniveau in Zuidwest ten opzichte van Den Haag gemiddeld blijft groot. Wel neemt zowel in Zuidwest als gemiddeld in Den Haag het aandeel laagopgeleiden af en het aandeel hoogopgeleiden toe.

Gemiddelde citoscore

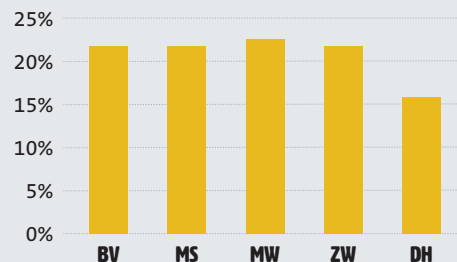
BRON: DHIC (2021)

De Cito-score van de leerlingen op de basisscholen in Zuidwest ligt bijna 3 punten lager dan het Haagse gemiddelde. Met uitzondering van Morgenstond, waar de gemiddelde score dicht bij het Haagse gemiddelde ligt. In Moerwijk wordt het laagst gescoord (529). Bij de gemiddelde score van Zuidwest (532) krijgt de leerling meestal een advies voor VMBO kader/VMBO theoretische leerweg. Bij een gemiddelde Cito-score van 535 hoort het advies VMBO theoretische leerweg of HAVO.

ONTWIKKELING IN DE TIJD

De gemiddelde Cito-score in Zuidwest schommelt door de jaren heen en blijft gemiddeld op hetzelfde niveau. Wel zijn de gemiddelde scores in Morgenstond vanaf 2019 toegenomen.

Zonder startkwalificatie (18-30 jaar)

BRON: DHIC (2020)

In Zuidwest wonen veel jongvolwassenen (18 t/m 30-jarigen) zonder startkwalificatie (MBO 2 niveau of hoger). Waar 16% van de 18-30-jarigen in Den Haag geen startkwalificatie heeft, is dit in Zuidwest 24% van de jongvolwassenen. Ook zijn er relatief veel voortijdige schoolverlaters in Zuidwest (3,1% t.o.v. 2,3% gemiddeld in Den Haag).

ONTWIKKELING IN DE TIJD

Vanaf 2018 neemt het aandeel jongvolwassenen zonder startkwalificatie in Zuidwest licht af (van 26% naar 24% in 2020). Wel neemt het percentage voortijdige schoolverlaters na een daling in schooljaar 2019/2020 in schooljaar 2020/2021 weer toe.

BV Bouwlust/Vrederust
MS Morgenstond
MW Moerwijk
ZW Zuidwest
DH Den Haag

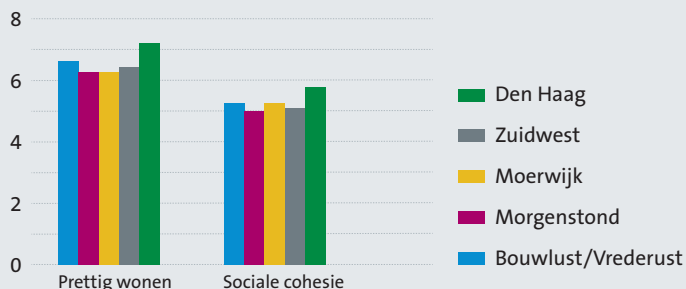
RODE DRAAD

In Moerwijk is sprake van de grootste onderwijsachterstand: veel laagopgeleiden, veel risico op achterstand, lage Cito-scores en veel jongvolwassenen zonder startkwalificatie. In Morgenstond zijn deze achterstanden wat minder. Bijna de helft van de leerlingen in de basisschoolleeftijd heeft een verhoogd risico om onderwijsachterstanden op te lopen (46% versus 27% gemiddeld in Den Haag). Deze kinderen krijgen van huis uit niet voldoende ondersteuning.

Er zijn in Zuidwest relatief weinig kindplaatsen in de kinderopvang. Verder blijkt dat er relatief veel kinderen naar het speciaal (basis)onderwijs gaan in Zuidwest. Ook gaan er relatief veel leerlingen naar de lagere onderwijsvormen in het VO en MBO. Slechts een klein deel gaat naar het VWO.

SOCIALE SAMENHANG & PARTICIPATIE

Rapportcijfer sociale cohesie en prettig wonen

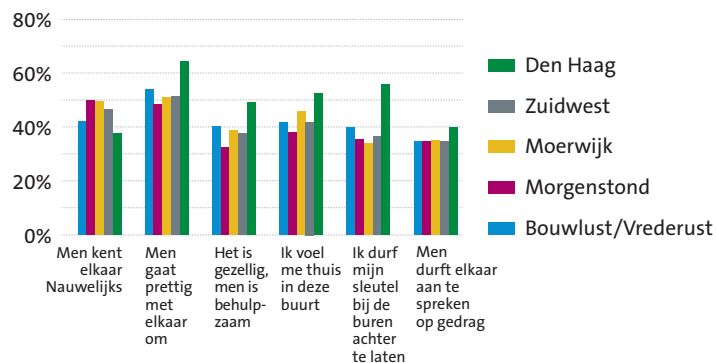
BRON: DHIC/VEILIGHEIDSMONITOR (2021)

Bewoners in Zuidwest geven gemiddeld een 6,4 voor prettig wonen. Dit is bijna 1 punt lager dan gemiddeld in Den Haag (7,2). Ook scoort Zuidwest met een onvoldoende voor sociale cohesie (5,1) onder het Haags gemiddelde (5,8).

ONTWIKKELING IN DE TIJD

Uit voorgaand onderzoek blijkt dat het gat tussen Zuidwest en Den Haag wat betreft de scores op sociale cohesie en prettig wonen de afgelopen jaren ongeveer even groot is gebleven. Daarbij moet wel rekening gehouden worden met veranderingen in de methodiek achter de cijfers.

Contact met burens

BRON: DHIC/VEILIGHEIDSMONITOR (2021)

In Zuidwest lijken bewoners minder tevreden met de burens. Ze voelen zich ook relatief minder vaak thuis bij buurtgenoten en ze gaan minder vaak prettig met elkaar om. Het afgeven van de huissleutel aan de burens is ook minder gebruikelijk dan in de rest van Den Haag. Ervaringen verschillen per wijk. Vooral in Morgenstond geven bewoners minder vaak aan dat zij in een gezellige buurt wonen waar mensen elkaar helpen.

ONTWIKKELING IN DE TIJD

De gegevens uit de eerdere veiligheidsmonitoren zijn niet goed vergelijkbaar met de uitkomsten uit het onderzoek in 2021.

- BV** Bouwlust/Vrederust
- MS** Morgenstond
- MW** Moerwijk
- ZW** Zuidwest
- DH** Den Haag

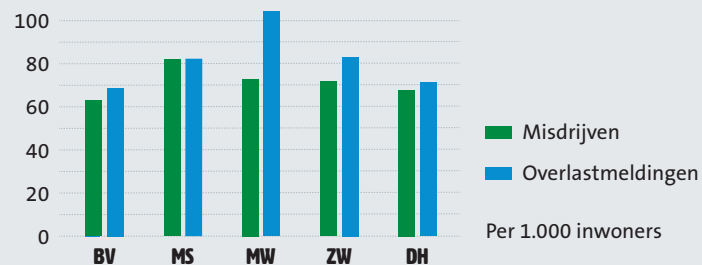
RODE DRAAD

In Zuidwest is de sociale cohesie lager dan gemiddeld in Den Haag en geven bewoners een lager rapportcijfer voor prettig wonen (een 6,4 in Zuidwest versus een 7,2 gemiddeld in Den Haag).

Het aandeel bewoners dat zegt veel contact te hebben met de burens wijkt niet veel af van het Haagse gemiddelde, hoewel dit sterk van de wijk afhankelijk is. Men is in Zuidwest minder tevreden met de bevolkingssamenstelling en voelt zich minder vaak thuis in de buurt.

VEILIGHEID & LEEFBAARHEID

Misdrijven en overlast

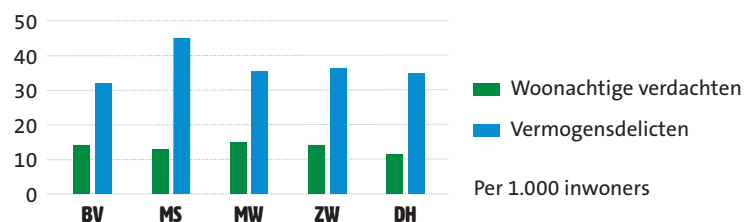
BRON: DATAPORTAL POLITIE (2022)

Den Haag Zuidwest kent in 2022 iets meer misdrijven en overlastmeldingen dan het Haagse gemiddelde, al is het verschil in aantal misdrijven de afgelopen jaren wel wat kleiner geworden. Morgenstond kent veel geregistreerde misdrijven, terwijl Moerwijk opvalt door het relatief grote aantal overlastmeldingen. Let op: omdat data van 2021 niet beschikbaar was, heeft het aantal overlastmeldingen betrekking op het jaar 2020.

ONTWIKKELING IN DE TIJD

De covid-19-pandemie en de getroffen maatregelen hebben invloed gehad op het aantal geregistreerde misdrijven en overlastmeldingen. Het aantal misdrijven is in 2021 gedaald met 5% maar nam in 2022 weer toe met 6%. Dit beeld zien we ook in Zuidwest, al zijn de getallen daar groter (resp. -11% en -10%). Het aantal overlastmeldingen is sterk gestegen in 2020 ten opzichte van 2019. De stijging is vergelijkbaar met het gemeentelijk gemiddelde.

Vermogensdelicten en woonachtige verdachten

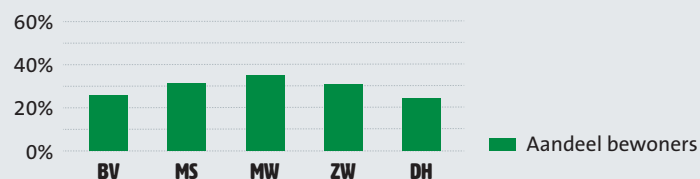
BRON: DATAPORTAL POLITIE (2022) & BUURTMONITOR INTEGRATIE (2021)

Het aantal geregistreerde vermogensdelicten ligt hoger in Zuidwest, met name in Morgenstond. In alle wijken in Zuidwest wonen, in relatieve zin, meer verdachten dan gemiddeld in Den Haag. Moerwijk is de slechtst scorende wijk.

ONTWIKKELING IN DE TIJD

Den Haag laat al meerdere jaren een dalende trend zien op het vlak van het aantal vermogensdelicten. In 2021 is er een duidelijke daling zichtbaar ten opzichte van 2020 (en ook 2019). De daling is in Zuidwest wat sterker, vergeleken met het gemiddelde van Den Haag. In 2022 is er wel weer sprake van een sterke toename in het aantal vermogensdelicten. Op het vlak van het aantal woonachtige verdachten volgt Zuidwest wel de dalende lijn van Den Haag. Dit is het gevolg van een daling van het aantal geregistreerde misdrijven over een langere periode van tijd.

Voelt zich (vaak) onveilig in eigen buurt

BRON: DHIC/VEILIGHEIDSMONITOR (2021)

In Den Haag Zuidwest voelt men zich veel vaker onveilig in de eigen buurt dan gemiddeld in Den Haag (31% versus 24%). In Moerwijk voelt zelfs meer dan 1 op de 3 bewoners zich niet veilig.

ONTWIKKELING IN DE TIJD

De gegevens uit de eerdere Veiligheidsmonitoren zijn niet goed vergelijkbaar met de uitkomsten uit het onderzoek in 2021. Dit komt door een verandering in de gebruikte methodiek die heeft geleid tot een trendbreuk.

BV Bouwlust/Vrederust
MS Morgenstond
MW Moerwijk
ZW Zuidwest
DH Den Haag

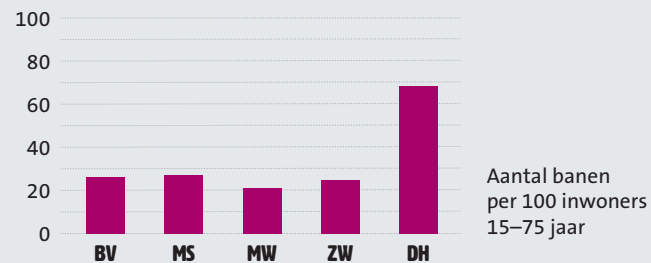
RODE DRAAD

Hoewel de aantallen geregistreerde misdrijven op langere termijn (2012-2022) ook in Zuidwest dalen, zijn deze achtergebleven ten opzichte van het gemiddelde in de gemeente Den Haag. Daar is een duidelijke daling te zien. Bewoners in Zuidwest voelen zich duidelijk onveilig in hun eigen buurt dan de rest van Den Haag.

Het thema 'ondermijnende criminaliteit' laat zich cijfermatig lastig beschrijven maar zijn er voor Zuidwest wel sterke signalen dat bepaalde vormen van ondermijnende criminaliteit (o.a. malafide bedrijvigheid) daar meer voorkomen. Ook zijn jongeren in Zuidwest extra kwetsbaar om betrokken te raken bij drugscriminaliteit. Zo blijkt uit een analyse binnen het project 'Zicht op Ondermijning' dat er circa 1.100 jongeren in Zuidwest wonen die een hoog risico hebben om te belanden in de drugscriminaliteit.

WERK & ECONOMIE

Arbeidsbalans

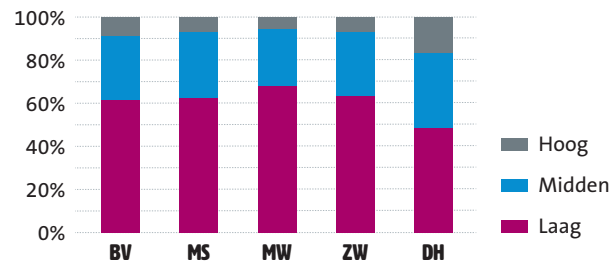
BRON: WGH (2019)

Zuidwest is oorspronkelijk ontworpen als gebied om te wonen. Veel ruimte voor bedrijvigheid is er niet. Dit komt tot uiting in de arbeidsbalans. Het aantal banen op de potentiële beroepsbevolking is veel lager dan in heel Den Haag. In het aangrenzende bedrijventerrein ZKD (Zichtenburg, Kerketuinen, Dekkershoek) zijn wel veel banen te vinden.

ONTWIKKELING IN DE TIJD

De werkgelegenheid in Zuidwest staat onder druk. Zo is het aantal winkels teruggelopen van 313 in 2010 naar 264 in 2020.

Huishoudens naar inkomensklasse

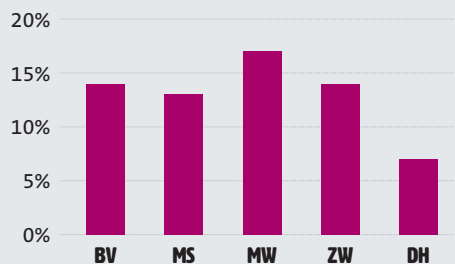
BRON: CBS (2021)

In Zuidwest is het inkomen bijna 30% lager dan gemiddeld in Den Haag. Het gemiddelde jaarinkomen per inwoner/huishouden is in Zuidwest € 20.300 euro. Gemiddeld in Den Haag is dit € 28.900. Niet verwonderlijk dus dat het overgrote deel van de inwoners bij de 40% laagst verdienenden in Nederland hoort en dat slechts 7% behoort tot de 20% meest verdienenden (gemiddeld in Den Haag is dit 17%). Ook blijkt dat het aandeel kinderen dat opgroeit in een minimaalhuishouden in Zuidwest hoog ligt. Eén op de vijf huishoudens in Zuidwest heeft problematische schulden.

ONTWIKKELING IN DE TIJD

De inkomensverdeling is de afgelopen jaren nauwelijks veranderd.

Bijstandsgerechtigden (18-65 jaar)

BRON: CBS (2021)

Er zijn twee keer zoveel inwoners in Zuidwest (14%) die een bijstandsuitkering ontvangen dan gemiddeld in Den Haag (7%). Meer dan een kwart (28%) van de Haagse bijstandsgerechtigden woont in Zuidwest.

ONTWIKKELING IN DE TIJD

Het aandeel bijstandsgerechtigden blijft hoog in Zuidwest.

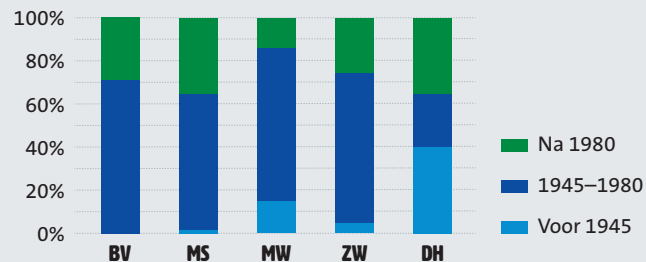
BV Bouwlust/Vrederust
MS Morgenstond
MW Moerwijk
ZW Zuidwest
DH Den Haag

RODE DRAAD

Aandachtspunt is het grote aantal huishoudens dat van een uitkering afhankelijk is en het grote aantal huishoudens met problematische schulden. Er is een duidelijke samenhang met het thema Wonen & Leefomgeving. Huishoudens met een laag inkomen wonen vaak in 'goedkope' en kwalitatief mindere woningen. Moerwijk heeft de laagste inkomens en het aandeel bijstandsgerechtigden is er het hoogst.

WONEN & LEEFOMGEVING

Bouwjaar woningen

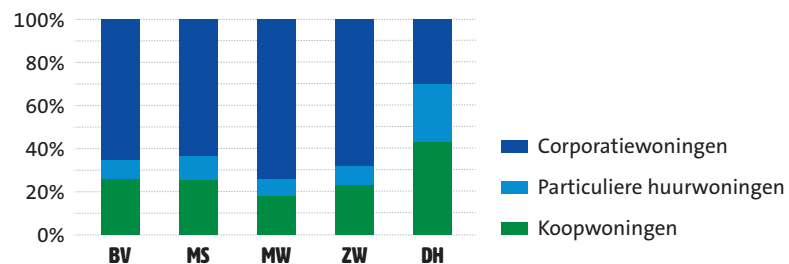
BRON: DHIC (2022)

Het merendeel van de woningvoorraad in Zuidwest (68%) is gebouwd tussen 1945 en 1980 en bestaat vooral uit appartementen (87%). Het overige deel van de woningen (27%) is vooral van na 1980. Slechts een klein deel (5%) is van vóór 1945.

ONTWIKKELING IN DE TIJD

In Morgenstond zijn er relatief veel nieuwe woningen bijgekomen. Daar is de voorraad 'gebouwd na 1980' dan ook relatief groot (36%).

Eigendomsverhoudingen woningen

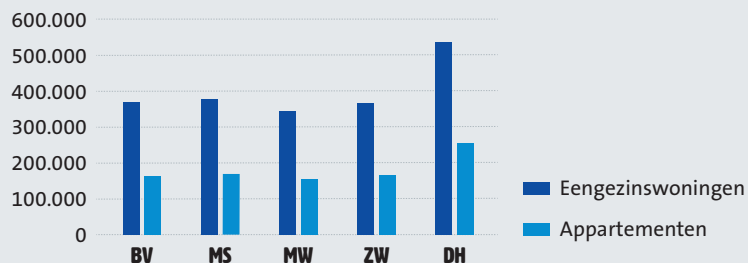
BRON: DHIC (2022)

68% van de woningen in Zuidwest is in bezit van woningcorporaties (sociale verhuur). Dit aandeel is twee keer zo groot als in de rest van Den Haag. In verhouding komen particuliere huurwoningen (9%) en koopwoningen (23%) weinig voor.

ONTWIKKELING IN DE TIJD

In 10 jaar tijd is het aandeel particuliere huurwoningen in Zuidwest gestegen, terwijl vooral het aandeel sociale huurwoningen is gedaald. Dit is ook te zien in andere delen van Den Haag.

WOZ-waarde woningen naar type

BRON: DHIC (2022)

De gemiddelde WOZ-waarde van de woningen in Zuidwest (appartementen en eengezinswoningen) ligt ver onder die van heel Den Haag. Dit hangt samen met de beperkte kwaliteit van de woningen in de wijken.

ONTWIKKELING IN DE TIJD

De gemiddelde WOZ-waarden zijn de afgelopen 10 jaar in Zuidwest iets harder gestegen dan in heel Den Haag, waardoor het verschil met de rest van de stad kleiner is geworden.

BV Bouwlust/Vrederust
MS Morgenstond
MW Moerwijk
ZW Zuidwest
DH Den Haag

RODE DRAAD

Moerwijk is de meest kwetsbare wijk. Het aandeel corporatiewoningen is er het grootst, het aandeel woningen 'gebouwd na 1980' het kleinste en de gemiddelde WOZ-waarde het laagst.

Daarbij is de verhuismobiliteit in Zuidwest de laatste jaren afgenomen. Dit ligt nu onder het Haagse gemiddelde. Gezien het relatief lage inkomen van veel bewoners is het waarschijnlijk dat zij minder mogelijkheden hebben om elders (in Den Haag) te gaan wonen.

**BIJLAGE C:
LIJST MET RIS-PUBLICATIES**

RIS-PUBLICATIES

- RIS301876 Startnotitie Regiodeal Zuidwest, 18-02-2019
- RIS303223 Tussenbericht Regiodeal, 16-07-2019
- RIS305122 Voortgangsbericht Regiodeal 2020, 03-06-2020
- RIS305635 Selectie 2^e tranche projecten Regiodeal Den Haag Zuidwest, 03-07-2020
- RIS307563 Tussenrapportage Regiodeal Den Haag Zuidwest t/m 1 juli 2020, 18-02-2021
- RIS309474 Regiodeal 3^e tranche projecten, 27-07-2021
- RIS310659 Voortgangsrapportage Regiodeal Den Haag Zuidwest zomer 2021, 01-12-2021
- RIS312543 Voortgangsbericht Regiodeal Den Haag Zuidwest (stand tot en met 31 december 2021), 22-06-2022
- RIS313209 Collegebesluit Reglement Partnerraad Zuidwest, 06-10-2022
- RIS313553 4^e voortgangsbericht Regiodeal Den Haag Zuidwest, 09-11-2022
- RIS313731 Indiening aanvraag Regio Deal 4^e tranche t.b.v. Den Haag Zuidwest, 15-11-2022

**BIJLAGE D:
LIJST MET ONDERZOEKEN**

LIJST MET ONDERZOEKEN

- Gemeente Den Haag, Den Haag in Cijfers/
veiligheidsmonitor 2021
- CBS, Dashboards-Schuldenproblematiek in beeld,
oktober 2021
- Purpose, Eindrapportage effectmonitoring
'Instapwerk', november 2021
- Gemeente den Haag, Samenwerken aan een
veilige en leefbare wijk bevindingen vanuit het
project 'Basis op orde', juni 2022
- Gemeente Den Haag, Eindrapport Werkoffensief
+500 2019-2021, februari 2022
- Berenschot, Onderzoek naar aanleiding van het
faillissement van de Stichting Energie Academie;
Eindrapport, september 2021
- Regioplan, De impact van de Regiodeal Zuidwest,
oktober 2022

ZUID WEST

Den Haag

Dit is een initiatief
van de gemeente Den Haag

